Päewaleht

Tänast lehte 10 lehekülge

HINNATA KAASANDED
PILKE- JA NALJALEHT „KRATT" JA KUNSTI ERILISA „KUNST JA KIRJANDUS"

Toimetus ja talitus: Pikk tän. 2. Kontor avatud äripäevil kl 9—18 ja pühap. kl. 6—7 p. l. (kl 18—19) Ärijuhatuse kõnetunnid 9—11. Aadress: „Päevaleht" Tallinn postkast 433.

Kodukeskjaam nr. 428-83.

Peatoimetaja H. TAMMER

Üksik number 7 se
Ilmub 7 korda nädala
TELLIMISHINNAD:
1 kuu postiga 1 kroon 80 senti. | 1 kuu postita 1 kr
2 kuud „ 3 „ 60 „ | 2 kuud „ 3
3 kuud „ 5 „ — „ | 3 kuud „ 4
Üle 3 kuu korraga tellides iga järgneva kuu eest 1 kr 50 s. | Üle 3 kuu korraga järgneva kuu eest
Välismaale 4—5 kr. kuus. Aadressi muutmi
Kuulutuste hinnad: kuulutuste küljel 6 senti, teks ja teksti sees 17 senti mm veeru laiuses. Kohaotsimise kuni Kr. 3.— poole hinnaga. Kuulutuste koha valikut ei Kuulutusi võetakse vastu äripäevadel kl. 9—18 ja kl. 6—7 p. l. (kl. 18—19)
Tarvitamata jäänud käsikirju alal ei hoita. Need saadetaks vastav postmark on lisandatud

Nr. 266 — Pühapäeval, 1. oktoobril 1939 — XXXIV aa

GLORIA-PALACE
NEIL PÄEVIL HOOAJA AVAMINE
ZARAH LEANDER
HÄRRANDLIKUS SUPERFILMIS VENE ELUST
OLI UIMASTAV BALLIÖÖ
Lavastus: PROF. CARL FROELICH. Muusika: PETER TSCHAI

Moskvas ratifitseeriti Eesti-N.Vene pakt

Stalin dineel, mis anti välisminister K. Selteri auks

Moskva, 30. 9. (ETA) (TASS) N. Vene ülemnõukogu presiidium ratifitseeris reedel, 29. septembril, Eesti-N.-Vene vastastikuse abistamise pakti, mis sõlmiti neljapäeval, 28. septembril, Moskvas.

Moskva, 30. 9. (ETA) (TASS) Reedel, 30. septembril, N. Vene rahvakomissaride nõukogu esimees ja väliskomissar

Molotov andis dinee Eesti välisministri Karl Selteri auks.

Dineel viibisid Eesti riigivolikogu esimees professor Uluots, professor Piip ja Kana, kes saadavad välisminister Selterit, ja Eesti Moskva saatkonna liikmed. Peale selle

viibisid dineel Stalin, Vorošilov, Mikojan, Gorkin, Potjomkin, Dekanozov, Lozovski ja teised.

Dinee jooksul Molotov ja Selter vahetasid tervituskõnesid. Dinee möödus elavas ja sõbralikus õhkkonnas.

Saradjoglul tuli oodata

Ankara, 30. 9. (ETA) (Havas) N.-Vene-Saksa uus leping võeti siinseis informeeritud ringkonnis vastu rahulikult. Oodatakse peamiselt Saradjoglu läbirääkimiste tulemusi, keda von Ribbentropi reis paistab olevat seni takistanud astumast tähtsaisse ühendustesse N. Vene juhtivate riigimeestega.

„Eesti riik on niisama kindel nagu ennegi"

Vabariigi presidendi K. Pätsi raadiokõne kokkuvõte

Vabariigi president K. Päts esines reedel, 29. septembril 1939. a., kell 8 õhtul raadios kõnega, milles ta puudutas viimase aja sündmusi, eriti ühenduses äsjasõlmitud Eesti-Nõukogude Liidu vastastikuse abistamispaktiga.

Olles rõhutanud Eesti kindlat soovi hoiduda segamast suurte riikide omavahelistesse vaidlustesse ja võitlustesse, mille garanteerimiseks Eesti välja kuulutas valju neutraliteedi käimasolevas sõjakeerises, ning juhtinud tähelepanu neile kohustustele, mida neutraliteet peale paneb, president avaldas kahetsust õnnetute asjaolude kokkujuhtumise üle, mille tagajärjel

ära põgenes Eestis varjupaika otsinud Poola allveelaev,

keda neutraliteediseaduse kohaselt otsustati kinni pidada. Teated, nagu oleksime meie kõnesolevale või mõnele teisele allveelaevale mingisugust toetust annud, on meie poolt leidnud selgitust ja õiendust. Loodame nüüd, et see küsimus on rahvusvaheliselt seisukohalt lõpetatud ja kuulub ajalukku. Kui keegi meie eneste seast tahaks ka tulevikus levitada kahtlustusi, et meie ei tahaks või ei suudaks valjult kinni pidada Eesti erapooletusest, siis oleksid säärased etteheited laim meie riigi vastu.

Üle minnes äsja sõlmitud

vastastikusele abistamise paktile Nõukogude Liiduga,

president lausus:

„Meie oleme läbi elanud pineva momendi selle tagajärjel, et meie idapoolne naaber on pärast seda, kui meie kakskümmend aastat oleme rahulikult elanud, nüüd otsusele jõudnud, et ta merejõudude baasid, merejõudude asupaigad, kitsaks on jäänud, et need jää taga kinni on ja et tal tarvis on lahtisele merele lähemale pääseda.

Meie oleme selles õnnelikus seisukorras, et meil on riigi piiril randu, mis talvel jäävabad seisavad ja väga harva kinni külmavad, ja et meie oleme suurele idanaabrile kõige lähemal olev riik, kellel võimalus oleks talle niisuguseid kohti anda oma piirides. Ja selleks on läbirääkimisi peetud.

Ma ei salga, et

need läbirääkimised tulid meile ootamatult,

et nende eel ei olnud selgitusi ja et nad tulid kaudselt meie kaubalepingu sõlmimise kõrvale. Need avaldusid niisugusel kujul, et nende vastuvõtmise juures, kui ei olnud vastastikuseid seletusi, vastastikuseid tulevikukavasid ette toodud, võisid tekkida arvamised, nagu oleks siin tahtmist olnud kuidagiviisi nagu meie iseseisvuse õigusi kärpida.

Varsti aga vastastikuste seletuste põhjal, mida meie valitsus rahulikult andis, ja sealtpoolt ärakuulamise põhjal, mida tahetakse saada, selgus, et

meie suur idanaaber austab täielikult neid lepinguid, mis temaga on sõlmitud meie Vabadussõja järele meie iseseisvuse kinnitamiseks,

et ta austab ja tunnustab uuesti kõiki neid lepinguid, mitte üksi mittekallaletungi ja tülide rahuliku lahendamise kohta, vaid et temal on ainult soov meie territooriumil saada teatavaid kohti, kuhu ta võiks asetada oma õhu- ja merejõudude baase ja samades kohtades nende kaitseks teatavaid garnisone meiega erikokkuleppel määratavas ulatuses.

Sõlmitud leping ei riiva meie suveräänseid õigusi, meie riik jääb iseseisvaks,

jääb niisuguseks nagu ta enne on olnud, ainult et meie suure naabriga on teatavad vahekorrad sõlmitud, mis temale hädatarvilikud olid, ja mille eest ta meile oma heatahtlikkust, oma toetust nii majanduslikult kui ka sõjajõudude alal lubas tulevikus anda.

Ma arvan, et niisugune lahendamine niisuguses õhkkonnas, nagu praegu Euroopas on, annab sellest tunnistust, et mõlemate riikide juhtivad jõud, kes asja korraldasid, kelle soovidel see leping kuju võttis, et mõlemate riikide juhtivad jõud tahtsid näidata, et

on võimalik ka pinevaid küsimusi lahendada nii, et ei valata tilkagi kallist inimverd.

Nendes nõudmistes ei olnud midagi otse erilist, ja arvestades meie ajalugu ning meie geopoliitilist asendit, oli selge, et meie peame astuma leppesse oma suure idanaabriga. Rannikmaana oleme ikka olnud vahendajaks lääne ja ida vahel ning see osa on annud kindlajoonelise erilme kogu meie kultuurilisele ja rahvuslikule iseolemisele. Läbirääkimised, mis lõppesid lepingu sõlmimisega, olid tõelised läbirääkimised, kus kuulda võeti ka teise poole kaalutlusi ning ettepanekuid. Meil ei ole mingit põhjust kahelda, et meie leppepartneril tõsi taga on meie lepingu lojaalse teostamisega, sest

lee leping on üheks väljapaistvamaks katseks korraldada rahuliku koostöö teel kahe rahva vajaduste keerdsõlmi."

Olles kategooriliselt ümber lükanud kõik välismail levitatud kuulujutud Eesti riigi saatuse ja ta iseseisvuse kohta ning juhtinud tähelepanu neile majanduslikele raskusile, mida sõjaolukord Euroopas neutraalseile riikidele esitab ning üles kutsunud rahvast ausalt täitma oma kohustusi riigi, seltskonna ja kaaskodanike vastu, mis aitaksid kannatlikult üle saada esinevatest raskustest, president lõpetas:

„Ma olen kindel, et meie töötav rahvas, meie riiki kandev rahvas ka kõigist neist ülesannetest üle saab, mis need lepingud, mida oleme sõlminud, meile peale panevad.

Eesti riik on niisama kindel nagu ennegi,

on käimas kindel ülesehitamine, kindel vabariigi korra loomine, ja kui on tarvis vabariigis midagi ette võtta, siis seda suudab meie kaine rahvas meie sisemise korra juures nii läbi viia, et kellelgi ei ole põhjust olla häiritud. Meie riiki ehitab meie tõsine rahvas, kes rahulikult ja kannatlikult on meie riigi esimesed ülesehitamise-aastad üle elanud, kes on uusi majapidamisi loonud, kes on nagu sipelgapere rohkem ikka ehitanud ja valmis olnud enda peale kohustusi võtma. See viib ka tulevikus meie riiki edasi."

Kõnele järgnes raadioorkestrilt ja koorilt meie riigi hümn.

Esmaspäevasesse „Päevalehte" võetakse vastu

täna, pühapäeval, kl. 6—7 p. l. (

Välisminister K. Selter saa tagasi Tallinna

Moskvast lendasid meie delegatsiooni liikmed Rii

Välisministri tagasisaabumine Tallinna. *Vasakult: välisminister ... gatsiooni liige prof. J. ... vestleb meie lehe toimetaja J. Animägi.*

Riia, 30. 9. Täna kell 12 saabusid lennukil Riiga Moskva-läbirääkimistelt Eesti välisminister K. Selter ja delegatsiooni liikmed prof. J. Uluots ja prof. A. Piip. Lennuväljal olid neid vastu võtmas Eesti saadik Riias H. Rebane ja Läti välisminister V. Munters. Lennuväljalt sõideti saatkonda, kus saadik H. Rebane delegatsiooni auks andis eine, millest võttis osa ka Läti välisminister V. Munters.

Kell 3.15 startisid välismi... ja prof. J. Uluots teedeminis... saadetud lennukil Tallinna, ... kell 4.55.

Ülemiste lennujaamas oli... tas välisministri abi O. Öpi... konna direktor dr. N. Kaas... tiivosak. dir. E. Kirotar ... ülem A. Tuldava.

Lühivestlusel märkis pro... lennul polnud muidu viga, k... res satuti lumetormi ja saad...

Delegatsiooni liige prof. ... ga, kust jatkab teekonda rau...

Valgustuspetrooleumi müük varustuskaartidega

Petrooleumi müügi korraldamine varustuskaartidega ühtlasel alusel ja õiglaste hindadega

Valgustuspetrooleumi normi aluseks talundi või korteri suurus

Majandusminister vaatas läbi ja andis 29. septembril valgustuspetrooleumi müüginormide ja hindade ning valgustuspetrooleumi ostu- ja müügikorra määrused, mis jõustuvad ilmumisega „Riigi Teatajas" 2. oktoobril s. a.

Vastavalt uuele määrusele toimub valgustuspetrooleumi müük alates 2. oktoobrist s. a. varustuskaartide alusel.

Varustuskaartide alusel müüdava valgustuspetrooleumi normideks oktoobrikuus 1939. a. määratakse:

1) kuni 20-hektaarilistele (kaasa arvatud) taludele, maal asuvatele korteritele ja linnas asuvatele 2 toa ning köögiga ja väiksematele korteritele, kui talus või korteris ei ole elektrivalgustust — kollase värvusega varustuskaardi kupongi nr. 1 järele 6 liitrit petrooleumi;

2) üle 20-hektaarilistele taludele ja linnas asuvatele suurematele kui 2 toa ja köögiga korteritele, kui talus või korteris ei ole elektrivalgustust — rohelise värvusega varustuskaardi kupongi nr. 1 järele 8 liitrit petrooleumi;

3) taludele, maal asuvatele korteritele ja linnas 2 toa ja köögiga ning väiksematele korteritele, kui talus või korterites on elektrivalgustus — roosa värvusega varustuskaardi kupong nr. 1 järele 2 liitrit petrooleumi, kusjuures kupong nr. 1 on kehtiv kuni 1. novembrini 1939. a.

Riigi- ja omavalitsusasutustele — välja arvatud sõjaministeerium, sõjavägi, kaitseliit, piirivalve ja politsei — samuti suur- ja kesktööstusettevõtteile, kes oma tegevuses vajavad valgustuspetrooleumi, määrab valgustuspetrooleumi ostuloa väljaandmisel normi igal üksikul juhul majandusministeerium.

Väiketööstuslikele ja kaubanduslikele ettevõtteile, koolidele, rahvamajadele, lugemislaudadele, haiglatele ja muudele asutustele kui ka isikutele, kes oma kutsetöös vajavad valgustuspetrooleumi, määrab normi igal üksikul juhul vastav linna- või vallavalitsus, võttes arvesse valgustuspetrooleumi vajadust, tagavarasid ja senist normaalset tarvitust.

Valgustuspetrooleumi hinnaks jaotimüügil määratakse Tallinna ja Nõmme linnas kuni 15 senti liiter, mujal kuni 18 senti liiter, vastavalt kohaletoimetamise kuludele.

Valgustuspetrooleumi ostmiseks majandusministri poolt määratud normide kohaselt isikliku majapidamise vajadusteks oma administratiivpiires asuvatele

korteripidajatele või talude valdajaile annavad varustuskaarte välja linna- ja vallavalitsused,

kusjuures varustuskaartide saamiseks esitab maja või talu valdaja või tema asetäitja — linnades koos majaraamatuga — linna- või vallavalitsusele sellekohase avalduse 2 eksemplaris.

Pärast andmete kontrollimist, majaraamatu või muude andmete järele annab vastav linna- või vallavalitsus maja või talu valdajale välja vastava arvu varustuskaarte koos avalduse ühe eksemplariga, võttes varustuskaartide väljaandmise kohta maja või talu valdajalt või tema asetäitjalt allkirja avalduse teisel eksemplaril.

Maja või talu valdaja või tema asetäitja täidab varustuskaardid nõutud andmetega ja annab need kätte varustuskaartide saajatele allkirja vastu

tema käes oleval avalduse eksemplaril, kuhu ta märgib ühtlasi ka väljaantud varustuskaartide numbrid. Maja või talu valdaja või tema asetäitja on kohustatud tema käes oleva avalduse eksemplari ühe aasta kestes alal hoidma ning selle vastava linna- või vallavalitsuse poolt selleks volitatud isikute nõudmisel ette näitama.

Maja või talu valdajast või tema asetäitjast mitteolenevatel põhjustel välja andmata või kasutamata jäänud varustuskaardid antakse vastavale linna- või vallavalitsulele tagasi hiljemalt 2 nädala kestes, arvates varustuskaartide väljavõtmisest.

Igal korteripidajal või talu valdajal on lubatud välja võtta ainult üks varustuskaart.

Selle eeskirja täitmise eest on vastutav korteripidaja või talu valdaja.

Linna- ja vallavalitsused peavad varustuskaartide kohta registrit, millest peab selguma varustuskaartide kättesaamine ja väljaandmine numbrite ja kuupäevade järele, kusjuures varustuskaartide väljaandmise tõendusdokumentideks on eelpoolnimetatud avaldused.

Asutustele, ettevõtteile ja isikuile, kes oma tegevuses vajavad valgustuspetrooleumi, kusjuures selle vajaduse alla ei kuulu mootorite kütteks tarvitatav petrooleum, annavad ostulubasid:

1) riigi- ja omavalitsusasutustele ning suur- ja kesktööstusettevõtteile — majandusministeerium;

2) väiketööstuslikele ja kaubanduslikele ettevõtteile, riigi-, omavalitsus- ja eraasutustele ning isikutele kuuluvatele, koolidele, rahvamajadele, lugemislaudadele, haiglatele ja muudele asutustele kui ka isikuile, kes oma kutsetöös vajavad valgustuspetrooleumi vastavalt nende asukohale — linna- või vallavalitsused; neid ostulubasid võidakse anda kuni ühe kuu vajaduste rahuldamiseks.

Ostuloa saamiseks esitatavas sooviavalduses peab olema märgitud valgustuspetrooleumi kogus, senine normaalne aasta-, kuu- või hooajatarvitus ning milleks petrooleumi vajatakse.

Väljaantud ostulubade kohta esitavad linna- ja vallavalitsused aruanded majandusministeeriumile. Aruanne tuleb esitada eelmise kuu kohta järgmise kuu 10. päevaks ja selles tuleb tähendada peale eelmises lõikes loetletud üksikasjaliste andmete välja antud koguste kokkuvõte.

Linna- ja vallavalitsused peavad ostulubade väljaandmise kohta registrit, millest peavad selguma ostuloa saaja, tema aadress, aine nimetus ja kogus ning ostuloa number ja väljaandmise aeg.

Varustuskaartide alusel on lubatud müüa ainult jaotimi... teil.

Jaotimüüja on kohustatud val... müügil ostjalt ära võtma varus... kupongi. Vastava avalduse esit... võte varustuskaartide kupongide... linna- või vallavalitsuselt ostulo... võtteilt, kes valgustuspetrooleumi... müüvad hulgi. Ostuluba võidak... nult kogusele, mille ulatuses oli... kaartide kupongе.

(Järg 5. lehekülj

Vajatakse
masinakirj
korrespor
Küsida k.ü. Ehituskivi kontoris
tän. 12—1, 2. oktoobril kell 4.

Pühapäevil kella 11 — 2,
äripäevil kella 9—5
Foto
Kuninga tä

Uuendage aegsasti „Päevalehe" tellimisi 1. oktoobrist

Silmapiir selgineb

Eesti ja Nõukogude Vene kaubavahetuse alused

Maailmas sünnib alatasa ikka midagi uut ja sageli üsna küllaldasel määral erutavatki. Ka meie igapäevane elu pole põrmugi ootamatutest juhtumitest kehv. Kui aga kõike seda, mis on saanud tõeks ja teoks, hakata ligemalt juurdlema ning asetama küsimusi: miks on see läinud nõnda ja mitte teisiti, siis lõppeks jõutaksegi nende põhjuste avastamiseni, mis on osutunud ühe kui teise nähtuse ja sündmuse toimetuleku tõukejõuks.

Õigete põhjuste avastamisele ei jõuta igakord aga kuigi kiiresti. Miks õun puu otsast just püstloodis maha kukub ja miks taevakehad maailmaruumis liiguvad korrapäraselt — selle lõplik selgitamine nõudis inimsoolt väga pikka aega. Alles seitsmeteistkümnendal sajandil inglise astronoom ja füüsik Newton avastas gravitatsiooni- ehk kogumaailmse tõmbumisseaduse, mille põhjal said ka selgeks need põhjused, miks õun puu otsast kukub otse maha ja miks taevakehad laotuses liiguvad oma korrapärasusega.

Miks majanduselus toimuvad mõõnad ja tõusud, on samuti tingitud eripõhjustest. Kord osutuvad majanduskriise põhjustavaiks tegureiks päikeseplekkidest tingitud halvad lõikusaastad, teinekord on majanduselus depressiooni süvendanud liig kiire tehniline edu, toodangust osasaamise ebaproportsionaalsus, tühtede suur teenistus ja teiste sissetulekute vähenemine. Sotsiaalsete nõuete õigeaegne rahuldamata jätmine on alati majanduselu arengut mõjutanud häirivalt. Sest on ju päevaselge, et kui toodang tõuseb, siis peab sellega käima kaasas ka üldine ostujõu paranemine palkade reguleerimise näol.

Kõige häirivamat mõju majandusele on aga avaldanud sõjad, esimeses järjekorras muidugi selles sektoris, kes on otseselt tõmmatud sõjakeerisesse.

Kuid praegu võime ka konstateerida, et puhkenud sõja mõju riikide majanduselule on juba selle algupäevil hoopis ulatuslikum kui kunagi varem. Tingitud on see asjaolust, et viimaste aastate jooksul on üha suurenenud riikidevaheline kaubavahetus ja selle tagajärjel on süvenenud ka majanduslik sõltuvus üksteisest. Kui aga rahvusvahelised kaubateed on muutunud ahtakeseks, sisse- ja väljavedu ei saa teostuda enam endiste partnerite vahel soovitud ulatuses, siis see paratamatult tekitab igas majandusorganismis häireid.

Missugune on ses suhtes olukord meil?

Tunduvalt muutunud. Sest kui rahuajal meie väliskaubanduse läbikäigust üle 50% toimus läbi Balti mere kaela, siis on see nüüd suletud. Pääs endistele turgudele Inglises ja samuti ülemeremaadele on niivõrd raskendatud, et korrapärasest kaubavahetusest selles osas praeguses olukorras ei ole enam asja. Seda olukorda tuleb võtta tõsiasjana ja lootusi rajada selle peatsele muutumisele ei näi osutuvat kuigi reaalseks.

Kuid tänu meie geograafilisele asendile ja kahele suurele riigile, nimelt Nõukogude Venele ja Saksale, ning edasi Soomele ja Rootsile, kelledega meil on olnud seni üha suurenev kaubavahetus, on meil võimalik siiski oma väliskaubandust ümber korraldada.

Mainitud riikide turud moodustasid meie väliskaubanduse läbikäigust seni kokku ümmarguselt 50%. Seega küllalt tähtsa osa meie majanduslike varade vastastikusest vahetamisest.

Eesti ja Nõukogude Vene vahel sõlmitud kaubaleping, mis jõustub 1. oktoobril, näeb aga ette kahe naaberriigi vahel senisest tunduvalt suurema kaubavahetuse. Kui möödunud aastal Eesti ja Nõukogude Vene kaubanduslik läbikäik oli 9,6 milj. kr., misjuures meie sissevedu Liidust moodustas 5,2 milj. kr. ja väljavedu sinna 4,4 milj. kr., siis on uue kaubalepingu alusel vastastikune kaubavahetuse läbikäik määratud kindlaks 39 milj. kroonile, mis on 4½ korda suurem mullusest. Kui selle tagajärjel meie eksport Nõukogude Liitu võib seega tõusta 4,4 miljonilt kr-lt 18 miljonile kr-le ja import Nõukogude Venest 5,2 milj. kr-lt ca 21 milj. kr-le, siis tähendab see suurel määral meile uusi turge seniste asemele.

Praegu näib olukord olevat kujunenud juba sääraseks, et tõusva kaubavahetuse tagajärjel Nõukogude Venega, Saksaga ja arvatavasti Rootsi ja Soomega on meie tavalisest väliskaubandusest juba peaaegu 80% kindlustatud. Kui selle juures areneb meie kaubavahetus loodetud ulatuses ja hindade reguleerimine ei tekita erakordseid raskusi, siis võime ütelda, et meie olukord majanduslikult selle tagajärjel on tunduvalt parem kui paljudel teistel erapooletutel riikidel.

Mis puutub eriti Eesti ja Nõukogude Vene vahelisse kaubavahetusse, siis peab selle kohta ütlema, et see on seni arenenud vastastikust usaldust süvendades. Kui on olnud mõtete lahkuminekuid, siis on nende lahendamiseks tarvitatud arbitraaži, kus mõnikord on täidetud ühe poole nõudmised, teisel korral aga jälle teise poole omad. See omakorda näitab, et lahkuminekute lahendamise puhul on tarvitatud õiglast meetodit ja säärast viisi, mis on omane erapooletute asjade lahenduse käigule.

Asjasõlmitud Eesti ja Nõukogude Vene kaubaleping näeb ette, et Nõukogude Liit müüb Eestile tooraineid, nende hulgas petrooleumi, naftat, määrdeõlisid, puuvilla, väetisaineid, suhkrut, rauda jne. Eesti omalt poolt annaks Nõukogude Liidule põllumajandussaadusi: piima ja võid ning koort, edasi tselluloosi ja paberit ning metallitööstus saaks sealt mõningal määral ka tellimisi.

Kui seda kaubavahetuse nimestikku üldjoontes vaadelda, siis pole selles midagi säärast, mis osutuks kunstlikuks, vaid kõike neid aineid ja artikleid vajavad mõlemad riigid oma majanduselus. Need kõik kuuluvad normaalse kaubavahetuse aluste laiendamise artiklite liiki.

Võib olla, et edaspidine kaubavahetus Eesti ja Nõukogude Liidu vahel nõuab mõningaid erilisi tehnilisi ümberkorraldamisi, siis ei osutu need mitte niivõrd põhimõtteliisteks kui asja praktiliseks koraldamiseks vajalisteks.

Et vastastikuse abistamise pakti alusel, mis rajaneb Eesti ja Nõukogude Vene rahulepingul 1920. aastast ning mittekallaletungipaktil 1932. aastast, on ka vastastikused poliitilised vahekorrad mõlema riigi vahel korraldatud selles sektoris püsiva rahu kindlustamiseks ning vastastikuste huvide kaitsmiseks kolmandate apetiitide vastu, siis meie arvates see omakorda süvendab veel Eesti ja Nõukogude Liidu kaubanduslikku läbikäimist.

Loomulikult eeldused selleks on igatahes olemas. Senised kogemused omalt poolt lasevad loota, et see ka praktiliselt toimub mõlema maa huvidele vastavalt. Ja miks peakski see sündima teisiti, kui mõlemad riigid soovivad ja tahavad oma vahekordi korraldada vaid heanaaberlike suhete kõvendamiseks ning oma piiridel põlise rahu säilitamiseks.

Sellest olukorrast tingituna langevad ära ka need kartused, mis võiksid ilmneda selles, et meie majanduslikus elus võiksid süveneda ja paisuda suurteks tagasilöökideks põhjust andvad idud.

Muidugi oleneb uues olukorras majanduliku stabiliteedi säilitamise protsessis palju meie oma organiseerimise võimest ning olukordade õieti hindamise oskuse suutlikkusest.

Tja.

Mida jutustavad meile vanad kirjad

Talupoegade pelsmine Haapsalu turul 120 a. tagasi

Eestimaa talurahva priikskuulutamise akt avaldati 1816. a. Möödus aastaid, kuid kõik jäi vanaviisi. Akti elluviimisega rüütelkond Tallinnas ei rutanud. Nähes majandusliku ülevõimu paratamatut käest äralibisemist, lisati teorahvale koormist juure, et võtta töörahvalt, mis veel võtta sai.

Selle tagajärjel tekkisid 1819. a. mõisades töötõrkumised. Nendest tõrkumistest on säilinud katkendlikud andmed, sest harilikult suruti sellised nähtused administratiivvõimude poolt maha, ilma kohtu alla andmata. Väga võimalik, et kohtu kaudu selgitades oleksid töötõrkujad pääsnud kergema karistusega. Adrakohtunike arhiivid meil on vägagi puudulikud, neist on palju toimikuid kaduma läinud. Needki, mis on säilinud, tihti ei sisalda tõrkujate nimesid ega nende karistusnorme, vaid piirdutakse kaebaluste arvu nimetuse ja nende karistamise märkimisega üldsõnades.

Üks selliseid puudulikke akte käib Läänemaal Kiltsi mõisas aset leidnud töötõrkumise kohta. Akt hoitakse alal riigi keskarhiivis Tartus nr. 14 V 20 ja alapealkirja järele kuulub Eestimaa talurahva seadust teostava komisjoni arhiivi nr. 25 — 1819. a. alla: „Act betreffend die auf dem Gute Weissenfeld stattgefundene Widerspenstigkeit der dasigen Knechte und Suspension des Gemeindeältesten".

40 teosulast panid töö seisma

Töötõrkumine Gustav v. Knorringi Kiltsi mõisas Haapsalu lähedal algas 22. augustil 1819. a. Kolme päeva kestes seletasid 40 teosulast, et nemad pole nõus õhtuti rehte peksma. Uue lisatööna nõudsid suurmaapidajad Läänemaal ja ka mujal Eestimaa kubermangus, et pärast päevatööd mõisapõllul pidid teosulased enne kojuminekut veel mõisarehe ära peksma ja uue rehe üles panema. Rehepeksmisega jõuti lõpule keskööks, suurte rehtede puhul kestis see üle poole öö. Samad teosulased pidid järgmiseks hommikuks jälle tööle tulema.

Adrakohtunik kutsus abi

Mõisaomanik Knorring pööras abisaamiseks Läänemaa adrakohtuniku parun W. Stackelbergi poole. See saatis omakorda ettekande Eestimaa tsiviilkubernerile parun Budbergile. Selles ettekandes kurdab adrakohtunik, et ta tahtnud Kiltsis sulaseid vangistada, kes teinud teiste keskel ässitustööd. Sulased tõstnud suurt kisa ja tal pole korda läinud jõugujuhte kinni võtta. Oma kirja lõpul palus adrakohtunik saata mõjuvat abi (sõjaväge), sest olevat karta ka mujal selliste rahutuste puhkemist.

Kuberner saatis parun Rossiloni rahustama

Kuberner Budberg tegi 1. septembril Eestimaa talurahva seadust teostava komisjoni sekretärile parun Wilhelm v. Rossilonile ülesandeks sõita Kiltsi mõisa.

Rossilon nõudis ninameeste väljaandmist, mis aga ei sündinud. Tõrkujad seletasid, et töö on liig raske ja nad on kõik üheskoos tõrkuma hakanud. Kui siis kuberneri esindaja ähvardas sõjaväge kohale tuua, hakkasid teosulased õhtuti rehte peksma.

Rossilon jatkas kohapeal juurdlust ja oma töö tagajärgedest võis teatada 7. septembril järgmist: 3 sulast (nimed puuduvad) polevat täitnud adrakohtuniku korraldusi ja ässitanud teisi üles. Eriti väljapaistvad ülesässitamises olnud 2 sulast ja neile on määratud kõrgem politseiline (mõisapolitseiline) karistus. 1 sulane pääsnud kergema arvu vitsahoopidega, sest ta oli esitanud kreisiarsti tunnistuse oma nõrga tervisliku seisukorra üle. Osa süüdlasi jäänud karistamata, sest pole suudetud nende süüd kindlaks teha.

Vallavanem kaitses oma inimesi

Rossiloni juurdlusega selgus veel üks ränk süüdistus Kiltsi vallavanema (nimi jällegi puudub) vastu: ta pole täitnud adrakohtuniku käsku ja jätnud 3 peasüüdlast vangistamata. Samuti on vallavanem tõrkunud ka mõisniku käske täitmast. Veel rõhkem — ta on koguni mõisakäskude vastu välja astunud.

Rossilon lasi vallavanema ametist lahti ja andis ta adrakohtuniku kätte karistamiseks.

Peksmine Haapsalu turul

Süüdlaste karistamine pidi toimuma avalikus kohas ja suurema hulga pealtvaatajate juuresolekul. Selline karistamisviis pidi olema hoiatuseks ja hirmuks talurahvale, et nad edaspidi ei julgeks oma mõisavanemate vastu hakata, vaid kõigiti nende sõna kuuleksid. Karistuskohaks valiti Haapsalu turuplats. Karistuse täitmine pandi soldatite peale. Kas anti süüditunnistatule lihtsalt ihunuhtlust või aeti neid läbi kadalipu, pole teada.

M. Aitsam.

Toiduainete ja joogivee kaitse keemiliste ründeainete vastu

Sõja puhul sõjaliinidel kui ka tagalas omab esmajärgulise tähtsuse toiduainete ja joogivee kaitse korraldamine keemiliste ründeainete vastu.

Toiduaineid ja joogivett mürgitavad peamiselt n.-n. püsivad ja poolpüsivad ründeained (sõjagaasid), nagu ipriit, ljuisiit, dikk, difosgeen, klop, aevastusained ja ka sinihape. Eriti kardetavad neist on püsipaiksemad ründained — ipriit ja ljuisiit ja aevastusained, kui arseeni sisaldavad ühendid. Ipriidi tilgad, sattudes lahtisele toiduainele tungivad viimasesse 1—3 sm sügavusse ja muudavad seega tarvitamiskõlbmatuks liha, tera- ja juurvilja, ja igasuguse loomatoidu. Sattudes tilkadena vette, mürgitab ipriit joogivett, kui raskesti lahustuv ja vee toimel mitte kergesti lagunev aine. Omades veest raskema erikaalu — 1,27 —, vajub ipriit põhja ja võib seal püsida mitu päeva ilma lagunemata, suuremate tilkade kujul. Samuti ohtlikud toiduainetele ja joogiveele on aevastusainete tolm. Viimased tungivad teravilja, tangudesse, jahudesse ja kokkupressitud heintesse kuni 4—5 sm sügavusse, mürgitades seda jäävalt ja teevad täiesti tarvitamiskõlbmatuks ka joogivee. Eelpool mainitud ründeaineist kõige lenduvam on sinihape ja teda tuntakse kui väga mürgist ja vees lahustuvat ainet.

Sinihape suudab toiduaineid ja joogivett mürgitada ainult puhtal kujul kinnises ruumis, kuna mujal mitte, kui kiiresti õhuga segunev ründeaine. Difosgeen ja klop mürgitavad toiduaineid pritsmete ja üksikute tilkade näol lühemaks ajaks. Tuulutamise, aurutamise, kuumutamise ja keetmise teel saame mürke hõlpsasti ärastada ja kannatada võib ainult toiduainete ja joogivee maitse. Kopsumürgid ja pisarained, kui tüüpilised ruumimürgid, ei ohusta üldkokkuvõttes elutarbeid, toiduainete ja joogivee näol, kuna teiste sõjamürkide vastu tuleb neid kaitsta täiel määral, sest oht on seda suurem, mida lahtisemalt oma igapäevaseid elutarbeid hoiame. **Seepärast tuleb kõiki esmajärgulisi toiduaineid hoida kinnistes ruumides ja panipaikades:** kottides, kastides, anumates ja panendites — plekk- ja klaaspurkides ning pudelites, mis omakorda on veel pealt kaetud tühjade kottide, kaltsude, rilderäbalate või paberi, papi, heinte, õlgede või turba jne. kihiga. Vastava isoleerkihi abil, mida saame hõlpsasti koduste abinõude najal luua, suurendame maitset mürkainete tilkade ja tolmu vastu juhul, kui teostatakse gaasi pommitamist või piserdust. Igapäevases tarviduses vajalikke „käepäraseid" elutarbeid tuleb hoida vineer- või puukastides ja tihendustega köögikappides.

Keemiliste ründeainete vastu nii linnas kui ka maal tuleb kaitsta ka loomatoitu, hoides seda varjul kuurides, küünides, keldrites ja hunnikutes maasse kaevetult või mullaga pealt kinni kaetult 15—20 sm paksuselt. Lahtine loomatoit, nagu põhud, õled ja heinad tuleb pealtpoolt katusepapiga kinni katta või vähemalt kaitsta puuokste ja samblaga, kui puuduvad teised võimalused ja abinõud.

Samuti nagu toiduaineid, tuleb kaitsta ka joogivett ja veehankekohti sõjamürkide ohu eest. Kõik lahtised kaevud tuleb varustada tihedate rakemete ja kaantega, mis ei oma mingisuguseid pragusid ega võimalda seega sõjamürkidel veele juurepääsu. Gaasiohu puhul on soovitav kaitsta kaevu kaan veel pealtpoolt presendi, tühjade kottide, immutatud õliriide või muude isoleerivate vahenditega kaevu gaasikindluse tõstmiseks. Kaevu ümber tuleb panna maasse kinnitambituna ½—1 m paksune ja 1 m laiune savikiht, et takistada sõjamürkide imbumist läbi maa joogivette. Ründeainete levitamise ohu puhul tuleb varuks olev joogi- ja tarbevesi hoida puust või metallist tihedasti suletavais anumais: vaatides, tünnides, piimaplekkides jne. Liikuvates vetes: jõgedes, ojades ja allikates vette sattunud ründeained kantakse veevooluga edasi ja seetõttu neis kohtades vett ei saada „jäävalt" ära mürgitada, kuna tiikides ja väiksemates järvedes see on võimalik. Mürgitatud veel on sageli iseloomulik ründeaine lõhn juures ja veepinnal ujuvad üksikud õlised laigud. Vett segades tõusevad pinnale mürgitilgad ja põhjavajunud mürgi tolm, mis võimaldab veeproovi võtmist analüüsiks. Ipriidi mürgituse puhul saab vett 15—20 minuti vältel tarvitamiskõlbuliseks muuta keetes, kuna arseeni sisaldavate ründeainete puhul säärasel teel mürki ärastada ei saa. Sel puhul tuleb kaev vähemalt kord tühjaks pumbata ja kaevurakkeid ja -seinu puhta veega üle uhtuda ründeainete täielikuks kõrvaldamiseks. Ründeainete poolt kannatada saanud toiduained tuleb põhjalikult järele vaadata ja kindlaks teha mürgituse ulatus. Saata vastavatesse kontrollasutustesse toiduainete proove, kus on märgitud mürgituse aeg ja kohta. Kergesti lendavaid ründeaineid (fosgeen, difosgeen ja pisarained) saab eemaldada juba panipaikade, ruumide ja asjade tuulutamise teel, ja nende poolt tekitatud kahju pole eriti suur. Nahamürkide ja aevastusainete tekitatud kahjude juures tuleb kiiresti asuda nende likvideerimisele — ruumide ja toiduainete mürkärastamisele.

Vilja juures tuleb vili kottidest välja puistata ja õhukese kihina tuulutamiseks laiali laotada. Samuti tuleb toimuda heinte ja muu loomatoiduga. Ained, mis on mürgitatud raskesti degaseeritavate (mürkärastavate) arseeni sisaldavate ründeainetega, tuleb hävitada põletamise või maa sisse kaevamise teel. Ipriidi läbi rikutud loomatoitu (vili ja hein) saab paarikuise tuulutamise järele tarvitamiskõlvuliseks muuta ja seda pole mõtet hävitada, samuti ka väärtuslikke inimeste toiduaineidki, mida mürkärastamise järel võib sööta loomadele või töötada tehniliselt ümber, kui on tegemist suuremate hulkadega. Tärklist sisaldavaid aineid võib tarvitada piirituse valmistamiseks ja rasvaineid — seebikeetmiseks ja odavateks määreteks.

Ilmus: D. Koppel — Kooliatlas I. Hind Kr. 3.65.
Saadaval D. Koppel — Kooliatlas II keskkoolidele. Hind Kr. 4.20.
D Koppel Väike kooliatlas algkoolidele. Hind Kr. 1.35.
Ilmumas: D Koppel. Uus Kesk-Euroopa kaart.
D. Koppel. Rahvaatlas.
Kirjastus „Orion" Tartu, Viljandi 7.

Van Zeeland sõidab USA-sse

Brüssel, 30. 9. (ETA) (Havas) Endine Belgia peaminister van Zeeland asub lähemail päevil teele USA-sse. Teatavasti president Roosevelt on oktoobrikuu keskpaigaks kutsunud Washingtoni teatava arvu isikuid, et arutada põgenike probleemi. See probleem, mis on iseendast peamiselt humaanset laadi, toob endaga kaasa rea küsimusi ka poliitilisel, majanduslikul ja sotsiaalsel alal. On tõenäoline, et van Zeelandi reis on seoses mainitud nõupidamisega põgenike probleemi üle Washingtonis.

Põles end. „Bismarck"

London, 30. 9. (ETA) (Havas) Reedel puhkes tuli aurik „Caldonia" pardal, mis on endine Saksa laev „Bismarck" ja ehitati Saksamaal 1913. aastal. Tuletõrjel õnnestus tulele pir panna õhtupoolikul, kuid kahjud on suured. Ametlikult poolt seletatakse, et tulikahju ei olnud tingitud sabotaažiaktist.

Egri tähed

Ungari kirjaniku **Géza Gárdonyi** romaan

64

— Kuhu su kaaslased siis jäid?

Sõjamees waatas wärawa suunas.

— Pesewad end ojas, waesekesed!

— Noh, — lausus Dobó, — tänasest arwates oled kapral. Tule ja joo kruus weini.

Kõik kogunesid kindluse õuele, et näha maharaintud pead. Paljaksnetud pealael oli keskkohal pikk juukselutt. Sellest hoidiski Bakcsai pead kinni ja näitas seda uhkelt teistele.

*

Teade türklaste tulekust lõi kogu kindlusekaitsjate pere kihama.

Kõik kogunesid Bakcsai ümber, et kuulda ta jutustust ja näha türklase pead. Isegi naised jooksid külpsetuskodadest ja köökidest wälja. Warwastel seistes kuulatasid nad üle meeste peade kangelase kõnet ja waatasid juhduswärinal pagana pead, millest weel tilkus werd.

Kõik see sündis igatahes alles siis, kui Dobó turuplatsilt lahkus ja koos teiste pealikutega oma maja poole suundus. Maja ees seisatati ja peeti nõu.

Teatetooja riputas türklase pea pärnapuu oksale ja istus ise puu alla, et lasta kindluse juukseldikajal oma juukseid pügada.

Kolmteist juukseldikajat oli kindluses, neli meistrit ja üheksa selli. Aga nad ei olnud ainult selleks, et habemeid ajada ja juukseid lõigata. Nad oskawad ka haawu pesta, maarjaääga puhastada ja kinni ömmelda. Arstid? Neid oli kogu saias riigis waid mõned üksikud. Juukseldikaja oli arst ja tohter iga häda peale.

Kõik juukseldikajad kolmteistkümnekesi olid walmis Bakcsaile sõõstma, et ainult lähemalt kuulda ta sõnu. Kõigepealt tõmbasid nad tal dolmani maha ja särgi. Wanem juukseldikaja Peeter asus esimesena pesema. Bakcsai ees hoiti suurt sawikaussi ja potti weega ta peakohal. Pea pesti tublisti läbi.

Pesemiseks sõjamees kummardas pea, ka maarjaääga puhastamiseks, aga kui hakati ömblema kinni pikka peahaawa, rõõgatas ta korra, lükkas siis toolid, kausid ja juukseldikajad eemale ja sammus kohutawa wandumisega kasarmusse.

— Ma ei ole paar pükse, miida lapitakse!

Ta wõttis suure ämblikuwõrgu aknanurgast ja pani selle haawale. Sidus siis ise pea kinni. Istus, sõi tubli annuse pekki leiwaga, jõi weini peale, heitis siis õlekotile pikali ja jäi kohe magama.

*

Sõjamehega peagu ühel ajal saabus kindlusesse talupoeg ratsa. Ta kandis wiltwammust ja ülespoole käänatud äärtega kübarat. Käes hoidis ta pikawarrelist piitsa.

Kui Dobó oli lõpetanud kõneluse teatetoojaga, küsis talumees hobuse seljast ühelt naiselt:

— Missugune on kindluseülem?

— Toosama seal, — wastas naine, — too pikk isand, kes sealt juukseldikajate juurest läheb. Küll näeb juba müütsi sulest, missugune neist.

Talupoeg waatas näidatud suunas. Juukseldikajaid nägi ta kohe. Kõik kolmteist juukseldikajat olid tegewuses. Pealikud laskisid pead paljaks ajada, mõned kuni juustejuurteni. Olgadeni langew juustepahmas wõlb kergesti tuld wõtta. Ja sugemiseks pole nagunii sõjas aega.

Talupoeg tuli hobuse seljast maha ja sidus hobuse puu külge. Tõi siis oma seljakotist nähtawale pitseriga suletud kirja.

Jooksis sellega Dobóle järele.

— Pealikuhärra, tõin kirja!

— Kellelt?

— Türklaselt.

Dobó nägu tumenes.

— Kuidas ta julgeb tuua! — põrutas ta mehele peale. — Wõi on ta ehk türklane?

Talumees ehmus: — Ei, kus sellega, palun alandlikult. Olen Kaali külla mees.

— Kas ta seda ei tea, et ungari mehele on kuritegu waenlaselt kirju tuua?

Ja sõdurite poole pöördudes:

— Wõtke ta wahi alla.

Kaks mõõgaga warustatud sõdurit astus talumehe kõrwale.

Isandad! — halises talumees, — heitke armu! Mind sunniti!

— Sunniti ainult seda, et kätte wõtaksid. Mitte aga, et tingimata siia tooksid.

Dobó laskis pasunasignaaliga rahwa kokku kutsuda. Ise seisis ta käed waheliti rinnal jama pärna all, mille oksal kõlkus türklase pea.

Ei möödunud kuigi pikka aega, kui kogu kindluse rahwas oli koos. Teised pealikud seisid Dobó ümber. Sõdurid riwistusid ette. Tagapool talupojad ja naised.

Siis hakkas Dobó kõnelema:

— Kutsusin selleks kokku kindluse rahwa, et teatada: türklane saatis kirja. Mina waenlasega kirju ei waheta. Kui waenlane on kirjutanud kirja, wiskan talle tagasi. Wõi peksan sellele kurku, kes julgeb kirja mu ette tuua. Ainult selle esimese kirja loen läbi ja saadan otsekohe kuningale. Nähku ta oma silmaga, et türklane on siin: abi on waja. Mina tean lugematagi, mis selles kirjas seisab: ähwardus ja kauplemine. Ähwardust me ei karda. Kauplema me ei hakka. Kodu ei ole müüdaw ühegi raha eest. Aga et kuuleksite oma kõrwadega, kuidas waenlane on harjunud kõnelema, lasen selle kirja teile ette lugeda.

Ta ulatas kirja Gergöle. Teadis, et too mõistab lugeda igasugust kirja — oli ta ju õpetatuim mees kogu kindluses.

— Loe waljusti.

Gergö astus kiwile. Murdis pitseri ja raputas puru lehelt maha. Waatas siis kirja allärele ja luges waljusti:

Saadab Ahmed-pascha Kaolist.

Terwitus Egri kindluse ülemale Dobó Istwanile.

Mina, kes ma olen Anatolia Achmed-pascha, wõimsa, wõitmatu keisri peanõunik, äraarwamatult suure ja igasuguse jõu purustawa wäe ülemjuhataja, teatan ja kirjutan, et wõimas keiser saatis sel kewadel kaks sõjawäge Ungarisse. Üks neist sõjawägedest wallutas Lippa, Temesvari, Csanadi ja Szolnoki, ja iga linna ning lossi, mis seisab Kõrösi, Marose, Tissza ja Doonau jõgede wahel. Teine sõjawägi wallutas Beszpremi, Dregely, Szecseni ja kogu Ipoly maakonna ja peksis puruks kaks ungari sõjawäge. Pole ühtki jõudu, mis suudaks meile wastu seista!

Nüüd ühinewad need kaks wõidukat türgi sõjawäge Egri all.

Wägewa ja wõitmatu keisri tahtmisel teatan teile, et ka teie ei julgeks tema majesteedile wastu hakata, waid annaksite järele ja laseksite sisse pascha, kelle ma saadan, ning annaksite talle üle Egri kindluse ja linna.

— Ei anna, olgu ta neetud! — kostsid mitmelt poolt hüüded. — Ära loe edasi! Olgu ta wait, koer!

Dobó aga andis märku waikida.

— Kuulake ära see türgi muusika. Usna kena, kui nii kaugelt kostab. Loe aga edasi, Gergö.

Kui annate alla, wannun oma usu juures, et ei teile ega teie waranduselle sünni midagi halba. Keisri poolt saab teile osaks kõike head, ja teile jäetakse need wabadused, mis teil olid teie endiste kuningate ajal.

— Pole meil waja türgi wabadust! — hüüdis Cecey wahele. — Meile on ungari wabadus küllalt hea!

Kõik naeratasid seepeale.

Gergö jatkas:

Ja kaitsen teid iga häda wastu... Selle kohta annan oma pitseri. Kui te aga alla ei anna, tõmbate oma peadele wägewa keisri wiha ja siis häwitatakse nii teid kui ka teie lapsed hirmsa surmaga. Sellepärast andke mulle kohe wastus!

Wihane sumin oli wastuseks.

— Kuradit, wägewale keisrile! Tulgu aga siia!...

Nõod punetasid. Isegi waguramail lõid silmad sõtendama.

Gergö ulatas kirja kindluseülemale tagasi.

Kära waibus.

Doból ei olnud wajadust kiwile tõusta, et näha üle teiste peade.

— Ennäe, — ütles ta karmilt, kuid kibedusega hääles, — see on esimene ja wiimne kiri, mis türklaste poolt tuli siia linna ja ära loeti. Sellest wõisite kuulda, misfuguse eesmärgiga nad tulewad. Toowad meile wabadust, mõõga ja suurtükiga. Kristlaste weres suplew paganausuline keiser toob meile seda wabadust. Meie ei soowi! Kui me seda wabadust ei taha, raiutakse meil pead maha! Me peame kirjale wastama. Minu wastus on see!

Ta kägardas kirja pihus kokku ja paiskas talumehele näkku.

— Kuidas julgesid selle siia tuua, nurjatu!

Ja sõdurite poole pöördudes andis ta käju:

— Pange ta jalad raudu! Heitke wangitorni näru!

4.

Pärast kõiki erutawat türklase kirja kutsus Dobó oma wäepealikud enda juure nõu pidama. Et poole tunni pärast olgu kõik seal.

Nõupidamissaal täitus warsti. Kes hilja läks jäi, siis ainult selleks, et pidukuube selga ajada. Igaüks tajus, et türklase kiri oli hädakella esimene heli.

Dobó ootas weel ainult Bakcsai kaaslasi. Aga ka pealikut Nagy Lukacsit kahekümne nelja raisanikuga, kes juba warem olid saadetud Szolnoki teele. Egas ometi türklane neid sisse piiranud? Neetud, see oleks halb teade...

Wiimaks ilmutas walwur ukse, et luurajad on saabunud.

Dobó tõsines:

— Lase nad sisse.

Seitse kollastes säärikutes noormeest lõid kannad kokku, kui nad olid jõudnud saali keskkohta. Kahel olid juukseid märjad. Nad olid tõepoolest endid pesnud.

Pöördepunkt maailma ajaloos

„Pravda“ juhtkiri Saksa-Vene lepete ja Eesti-Vene pakti rahvusvahelisest tähtsusest

Nõukogude Liit ei sega end Eesti siseasjusse

Moskva, 30. 9. (ETA) (TASS) „Pravda“ kirjutab oma juhtkirjas: Saksa-N.-Vene sõprus- ja piirikokkulepe, vastastikune abistamispakt N.-Vene ja Eesti vabariigi vahel, N.-Vene ja Saksa valitsuste deklaratsioon 28. septembrist 1939, esmuti teised informatsioonid, mis avaladati eile,

omavad hiigeltähtsust mitte üksi lelepinguosalistele riikidele, vaid ka kogu maailma rahvastele.

Soprus ja piirikokkulepe N.-Vene ja Saksamaa — kahe Euroopa suurima riigi vahel on rahupoliitika uueks hiilgavaks kinnituseks, mida N.-Vene valitsus on järginud ja järgib siiralt ja kindlalt vastavalt Lenini erakonna põhimõtetele. N.-Vene kommunistliku erakonna 18. kongressil Stalin formuleeris N.-Vene rahu välispoliitika eesmärke: Meie taotleme rahu ja suhete kindlustamist kõigi riikidega, nii palju kui need riigid arendavad samu suhteid N.-Venega, nii palju kui nemad ei püüa riivata meie riigi huvisid. See on maksev eriti N.-Vene naaberriikide kohta. Saksamaa ja N.-Vene on ühisel määral huvitatud heanaaberlikkuse, rahu ja sõpruse sidemetest, Ajalugu on näidanud, et

vaenulikkus ja sõjad meie riigi ja Saksamaa vahel ei olnud kasulikud, vaid kahjustasid meie riike.

Rahu ja sõprus N.-Vene ja Saksamaa vahel seisavad ühtlasi kõigi Euroopa rahvaste huvides. Alarmi, vaenulikkuse ja vastastikuse umbusu seisukord Ida-Euroopas oli kasulik vaid sõjasepitsejaile, kes on harjunud laskma endile kastaneid tulest tooma. Niisugust seisukorda sällitati palju aastaid ühe riigi ässituspoliitika abiga teise vastu. Niisuguseks ässitusabinõuks oli ka elujõuetu Poola, mis oli kunstlikult paisutatud ja elas teiste maade kulul. N.-Vene-Saksa mittekallaletungipakt, millele kirjutati alla 23. augustil 1939 Moskvas, on, nagu ütles väliskomissar Molotov,

pöördepunktiks Euroopa ajaloos

ja mitte üksi Euroopas. Eilsed vaenlased muutusid headeks naabriteks. Seega kindlustati rahu Euroopa territooriumi tunduvas osas. Saksa-N.-Vene mittekallaletungipakt õigustas end täielikult. See oli üheks otsustavaks sammuks suurte naaberrahvaste sõpruse suunas. Poola ebaõnnelikud poliitikud, õhutatuna maailma sõjasepitsejaist, püüdsid kõigutada loodud rahu Ida-Euroopas. Nad tahtsid muuta Ida-Euroopa hiigeltulikahjuks. See kuritegelik katse lõppes häbistava nurjumisega. Poola valitsus näitas end täiesti pankrotina.

Eluvõimetu Poola riik lagunes 10 päevaga nagu mängukaartidest loss.

President Moscicki, ministrid, marssal Smigly-Rydz ja kindralid põgenesid autult, jättes Poola rahva nende enda saatuse hoolde. Poola riigi krahh ja tema lagunemine on üheaegselt nende valitsuste poliitika krahhiks, kes toetasid Poola seiklejaid. Sõjaväelised operatsioonid on lõppenud. Rahu ja kord seatakse uuesti jalule Ida-Euroopas.

Piir N.-Vene ja Saksamaa vahel endisel Poola territooriumil on jalule seatud täpsuse ja lõplikkusega.

Heanaaberlikkuse suhted mõlema Euroopa suurima riigi vahel konsolideeruvad üha enam. Seega on nüüd kõrvaldatud kolmandate riikide igasugune vahelesegamine. Poliitiline kokkulepe N.-Vene ja Saksamaa vahel viib kahtlematult mõlema riigi majandusliku suhete ja kaubavahetuse tõhusale arengule. Väliskomissar Molotovi kiri von Ribbentropile ja viimase vastus on kindlaima edu ja majanduslike sidemete arenemise tõenduseks mõlema riigi vahel. Saksa-N.-Vene sõpruslepe on N.-Vene rahupoliitika ueeks triumfiks:

N.-Vene rahupoliitika on leidnud hiilgavat väljendust ka vastastikuses abistamis- ja majanduskokkuleppes Eesti ja N.-Vene vahel.

Meie võimas riik on tulvil tähelepanu ja hoolitsust väikeste sõjaväelisest seisukohast nõrkade riikide iseseisvuse ja suveräänsuse suhtes.

Meie ei sega endid nende riikide siseasjusse.

Ent N.-Vene ei või lubada, et nõrk naaberriik oleks pimedaks instrumendiks, mängukanniks maailma sõjasepitsejate kätes ja seega ohuks meie piiride kaitsele. Vastastikuse abistamise pakt ja kaubanduslepe N.-Vene ja Eesti vahel kindlustavad rahu Balti rannikul ja teenivad lepinguosaliste riikide vastastikuseid huvisid.

Vastastikune abistamispakt N.-Vene ja Eesti vahel kõvendab mõlema riigi kaitset, laiendab mõlema riigi majanduslikke suhteid ja teenib üldist rahu.

Ida-Euroopas on loodud kindel rahu. N.-Vene valitsus, olles truu oma poliitikale, ei piirdu vaid sellega. Miljonite töötajate huvides, Euroopa kultuuri huvides ta püüab kindlustada rahu kogu Euroopas, kogu maailmas. Ei ole mingit õigustust sõjaks Saksamaa vahel ühelt poolt ja Suur-Britannia ja Prantsusmaa vahel teiselt poolt. Sõjamõõk on paljastatud ja on värvunud juba verega. Ei ole veel hilja panna seda tagasi tuppe. Sõpruspakt N.-Vene ja Saksamaa vahel tõendab vastuvaidlematult, et ei ole küsimusi, milledes ei saadaks kokkuleppele jõuda, kui omatakse selleks tõsist tahtmist, rahu, aga mitte soovi ässitada maailmasõjale.

N.-Vene ja Saksa valitsuste deklaratsioon 28. septembrist on üleskutseks kõigile rahvastele likvideerida sõda, mis on alanud läänefrondil.

Saksa valitsus seletab, et ta on valmis seda lõpetama. Koos N. Vene valitsusega ta teeb pingutusi selle eesmärgi saavutamiseks. Vajaduse korral N. Vene ja Saksamaa tõmbavad sellele kaasa teisi rõõberriike. N. Vene rahvas tervitab soojalt valitsuse kindlat ja tarka rahupoliitikat. Seda heatahtlikku häält kuulevad miljonid kogu maailma elanikud. Edasine verevalamine ja uute roimade kuhjumine ei või tulla kasuks muule kellelegi, kui vaid provokaatoreile, ebaausaile poliitikuile, kes varjavad oma kuritöid rahvaste eest. Rahvad ei taha sõda. Seisukord on selge. Sõja jatkumine, mis algas küsimata rahvaste tahet, sõda, mis ähvardab kogu maailma uute tapmistega,

oleneb nüüd vaid Suur-Britannia ja Prantsuse valitsustest.

Kui N. Vene ja Saksamaa pingutused on asjatud, siis seatakse jalule tõsiasi, et Inglismaa ja Prantsusmaa, nende valitsused, nende juhtivad klassid kannavad vastutust sõja jatkumise eest. N. Vene rahvas kaitseb kui üks mees oma valitsuse rahupoliitikat. Ta esindab võimsat ammutamatut jõudu võitluses rahu eest, piiride kõigutamatus kaitses, mis on pühad tema isamaale.

N.-Vene suunab eksimatult selle jõu rahu jaluleseadmisele rahvaste vahel.

N. Vene oli, on ja jääb rahu- ja sõprusvalliks kogu maailma rahvaste vahel.

„Izvestija“ paneb oma artikli pealkirjaks „Kaukaestva rahu soliidne alus“. Leht kirjutab muuseas: „Nõukogude Vene ja Saksamaa peavad ka edaspidi oma ülesandeks hoolitseda rahu ja korra eest senise Poola riigi territooriumil ja kindlustavad seal elavatele rahvastele rahuliku olemasolu. Ajaleht rõhutab eriti Saksa-N.-Vene seletust mõlema riigi valmisolust tegutseda selles suunas, et rahu Euroopas saaks tõelisuseks. Kui sel Saksa ja N. Vene valitsuste ühisel avaldusel ei ole tulemusi, siis, tähendab „Izvestija“, langeb kogu vastutus sõja jatkamises Inglismaale ja Prantsusmaale.

Julgeolekutsoon ümber Ameerika?

USA taotlused Pan-Ameerika kongressil sõja eemalehoidmiseks

Washington, 30. 9. (ETA) (DNB) Kindlast allikast kuuldub, et Ühendriikide delegatsiooni ettepanekud Panama konverentsil

kolmesaja miili laiuse n.-n. julgeolekutsooni moodustamiseks Põhja-Ameerika ja Lõuna-Ameerika kontinendi ümber.

on siinsetes Lõuna-Ameerika ringides esile kutsunud suurt hämmastust. Põhja-Ameerika endi ringkonnis mõõndakse, et Ühendriikide tööstus selle kindlustusvöö kaitse all võiks segamata toimetada oma kaupu Lõuna-Ameerika maadesse. Ühendriikide laevandus lootvat vedude suurendamisega Lõuna-Ameerikasse tasa teha Euroopa sõjast tekitatud kahjusid. Nimelt ollakse ikka rohkem veendunud, et

ainult relvatööstus saab kasu sõjakonjunktuurist,

kuna muud tööstust, nagu kardetakse, häiritakse ja kahjustatakse tunduvalt.

Panama, 30. 9. (ETA) (DNB) Reedene päev konverentsil oli pühendatud nõupidamistele alatoimkondades. Pearaskuseks on USA ja Argentiina poolt esitatud tugevasti erinevate ettepanekute tasakaalustamine erapooletute riikide õiguste ja kohustuste kohta. USA ringides seletatakse, et ühtlase tõkkevööndi kindlaksmääramine ümber kogu Ameerika pole tingimata tarviline, vaid et iga riik peaks ise otsustama, kas talle viiekümne või viiesaja meremiili laiune vöönd oleks kohaseks kaitseks. Tuleks ainult selle üle kokkuleppele jõuda, et

sõjalised operatsioonid normaalsetel mereteedel Põhja- ja Lõuna-Ameerika vahel on keelatud.

Edasi tähendatakse, et USA kongress peab praegu nõu seaduse üle, mis keelab täiesti krediidi andmise sõdapidavatele riikidele. Seepärast olevat vaevalt võimalik nõustuda Lõuna-Ameerika riikide ettepanekutega, kes endale Washingtonist või New Yorgist tahavad krediite saada, et neid omakorda kasutada sõdapidavate riikide varustamiseks.

Ameerika riigid Briti konterbandinimestiku vastu

Panama, 30. 9. (ETA) (DNB) Pan-Ameerika konverentsil koostati Argentiina, Tšiili ja Uruguay ettepanekutest kompromissvormel, mis võeti vastu alatoimkonnas. See kompromissvormel

astub otsustavalt vastu Briti arusaamisele konterbandist.

Selles keeldutakse tunnustamast konterbandina neid kaupu või tooraineid, mis on tarvilikud sõdapidavate maade rahvaste elu ülalpidamiseks, kusjuures ei tehta vahet tsiviilelanikkonna ja sõjaväe vahel. Ainult tõelist sõjamaterjali tunnustatakse konterbandina. Musta nimekirja suhtes on olemas veel teatud lahkarvamisi, kuid Tšiili delegatsioon loodab läbi viia selle süsteemi hukkamõistmist. USA pakkumise puhul anda Boliiviale ja Kolumbiale mõne miljoni suuruses krediiti, seletati Tšiili delegatsiooni ringkondades, et Tšiili ega Argentiina ei vaja selliseid krediite Ühendriikide poolt. Boliivia aga vajavat hädasti raha toiduainete ostmiseks järgmisteks kuudeks, sest tema tina väljavedu on jäänud soiku.

USA astub rahu eest välja?

Selleks suurendatakse riiklikke kaitsejõude

Washington, 30. 9. (ETA) (DNB) Sõjaminister Woodring seletas raadiokõnes Põhja-Ameerika liiduarmee organiseerimise 150. aastapäeva puhul, et riiklikke kaitsejõude suurendatakse, et Ühendriikidele võimaldada astuda otsustavalt rahu eest välja. Kaitsejõudude suurendamisel olevat tgemist ettevaatusabinõuga. Seepärast järgnevat Panama maakitsuse kaitsejõudude suurendamine. Samal põhjusel on president Roosevelt lubanud suurendada rahvuskaarti ja liidusõjaväge. Rahuaegadel, nii toonitas Woodring, teostab liiduarmee ülesehitavaid töid tänavate, kanalite, jõetammide jne. ehitamise alal.

Põhjameres ujuvad miinid

Kopenhaagen, 30. 9. (ETA) (DNB) Ujuvmiinide hulk Põhjamere lõunaosas on niivõrd suurenenud, et võimud ei saa enam teada anda iga üksikmiini asukohta. Mereministeerium on juhtinud tähelepanu asjaolule, et mainitud sõiduvetes peab kõikjal arvestama ujuvmiinide ohtu.

Strateegilised probleemid Pariisis

Pariis, 30. 9. (ETA) (Havas) Prantsuse suured sõjaväelised juhid, kindral Gamelin, admiral Darlan, õhujõudude juhataja kindral Vuillemin ja kindral George, kes on kirde-vägede juhataja, koonduvad täna peaminister Daladier' ümber, et arutada sõja suuri strateegilisi probleeme.

Pariis, 30. 9. (ETA) (Havas) Konverentsist, mis peeti täna hommikul Daladier' kabinetis, võtsid osa ka äsumaade kindralstaabi ülem kindral Buhrer ja riigikaitseministeeriumi kabineti direktor kindral Decamp. Läbirääkimine kestis üle tunni.

Soome hotelliteenijad leivata

Helsingi, 30. 9. (ETA) (DNB) Soome hotelliomanike liit on teinud otsuse üles ütelda 15. oktoobriks kõigile teenijaile hotelliasjanduses. Otsus käib enam kui 12.000 isiku kohta. See samm on teatavasti protesteerimisviisiks alkoholiliste jookide hindade tõstmise vastu riigi poolt 10—15 protsendi võrra.

Poola zlott – 50 penni

Berliin, 30. 9. (ETA) (DNB) Saksa sõjajõudude ülemjuhataja on avaldanud kaks dekreeti, mille järele seatakse seadusliku maksuvahendina sisse Poolas zlotti kõrval ka Saksa riigimark, vahekorraga 1 zlott = 50 pennile. Teise dekreedina seatakse Poolas sisse krediitkassad. Maksuvahendite puudufe kõrvaldamiseks antakse välja krediitkassatähed, mis on Poolas seaduslikeks maksuvahendeiks ja vastavad riigimargale. Riigi krediitkassa astub Poola riigipanga asemele ja alustab oma tegevust 2. oktoobril.

USA rekordiline lennukite eksport

Washington, 30. 9. (ETA) (Reuter) Ühendriikide lennukite eksport augustikuu jooksul, just enne neutraliteediseaduse kehtimapanemist, oli rekordiline, ulatudes kokku 12.136.845 dollarini. Inglismaale veeti välja 44 lennukit ja 50 lennukimootorit, kuna Prantsusmaale müüdi 57 lennukit ja 129 lennukimootorit.

Hiigeluputus Lõuna-Hiinas

Jünnan, 30. 9. (ETA) (Havas) Arvatakse, et enam kui 200.000 isikut on jäänud ilma peavarjuta raskete üleujutuste tagajärjel, mis on tekkinud vihmasadudest Jünnani provintsis.

V. Lender †

Eile kella 2 paigu suri südamerabandusse end, kauaaegne Tallinna linnapea insener Voldemar Lender.

Kadunu kannatas pikemat aega südamehaiguse all ja pidi olema oma tervisega väga ettevaatlik. Eile läks ta ühe oma sõbraga lõunatama söögisaal „Gastronomi“, kus keset elavat vestlust varises toolil kokku. Kohalekutsutud arst konstateeris südamerabandust.

V. Lender sündis Tallinnas 18. veebruaril 1876. a. Lõpetas 1902. a. Peterburi tehnoloogia instituudi 1. järgu diplomiga ja töötas Tallinnas oma erialal. Kui 1904. a. Tallinna linnavalimistel eestivene blokk sai enamuse ja linnavalitsus kujundati peamiselt eestlastest, sai L. linnanõunikuks, kelleks jäi kuni 1906. a., olles vahepeal paar kuud vangistatud 1905. a. revolutsiooni-sündmuste pärast. 1906. a. kevadel valiti L. Tallinna linnapeaks, kellena ta toimis kuni 1913. a., pälvides laialdast lugupidamist. Linnapeaameti kõrval võitis kadunu elavalt osa Eesti seltskondlikest ettevõtteist.

Viimasel ajal oli Lender tegev mõnedes aktsiaseltsides.

Nimetamisi kohtu alal

Vabariigi presidendi käskkirjaga 29. septembrist s. a., antud eriõigusel, nimetatakse vanemad kohtuameti kandidaadid Romeo Adoson ja August Utsar lisakohtuniku ning Ants Pruuli Jõhvi jaoskonna kohtu-uurija kohale.

August Ots

MAJANDUSMINISTEERIUMI NÕUNIKUKS.

Vabariigi presidendi käskkirjaga 30. sept. s. a. nimetatakse majandusministeeriumi ratsionaliseerimise komitee nõunik August Ots majandusministeeriumi nõunikuks, arvates 1. septembrist 1939. a.

Reisirahaks 50 krooni

Vabariigi presidendi poolt anti 30. sept. s. a. dekreedina Sisemaksuvahendite liikumise korraldamise seaduse muutmise seadus.

Senikehtinud sisemaksuvahendite liikumise korraldamise seaduse § 2 p. 1 kohaselt oli keelatud Eesti Panga loata saata või viia välismaale sisemaksuvahendeid, arvatud välja reisijatel kaasasolev reisiraha kuni 200 kroonini. See määr osutus, arvestades praegust erakorralist olukorda, liig kõrgeks, võimaldades liiga vaba sisemaksuvahendite väljavoolu välismaale. Seaduse muutmisega saavad reisijad edaspidi vabalt kaasa võtta ainult 50 krooni isiku kohta.

Viimaste sündmuste kajast

vabariigi presidendile tulnud poolehoiuavaldus

Vabariigi presidendi nimele on hakanud kogu maalt tulema kirja- kui ka telegraafiteel poolehoiuavaldusi ja tunnustusi meie riigielu välisküsimuste lahendamise järele. Telegramme ja kirju on saabunud organisatsioonidelt, asutustelt, perekondadelt ja üksikisikutelt, kellest paljud soovivad tundmatuks jääda, presidendi kõne kuulamiseks moodustunud gruppidelt, noorsoolt, vähemusrahvuste esindajailt ja paljudelt teistelt meie rahva [illegible]

Vabariigi presidenti tänatakse [illegible] sammude eest, mis aitasid kaotad[illegible] kohale tekkinud pinevust. Ühtlasi [illegible] bunud kirjades ja telegrammides t[illegible] selle üle, et vabariigi presidendi k[illegible] kindla tõenduse järele pole meil o[illegible] mis võiksid kahjustada meie neutr[illegible]

Soome haridusminister Tar[illegible]

Külaskäigud raekotta, ülikooli, üliõpilasorganisatsioo[illegible] ja „Vanemuisesse“

Tartu, 30. 9. Tänahommikuse rongiga jõudis Tartu Soome haridusminister U. Hannula koos Eesti haridusministri kol. A. Jaaksoniga ja ministeeriumi kunsti- ja teaduste-osakona dir. prof. A. Vasaraga.

Pärast hommikkohvi „Ateenas“ külastas Soome haridusminister koos saatjatega Tartu raekoda, kus teda vastu võtsid linnapea ja linnanõunikud, ülikooli rektor prof. H. Kaho koos prorektorite ja teistega. Raekojas linnapea kindral A. Tõnisson tutvustas ministrit lühidalt Tartu ajalooga. Kõrged külalised jäädvustasid oma nime külalisraamatusse.

Pärast raekoja külastamist tehti tutvumisringsõit Tartus, vaadati muuseas Emajõe kaldaid, turuhoonet, Tammelinna ning tutvuti „Vanemuisega“, kus ministrile andis seletusi seltsi esimees prof. E. Ein ja teatri dir. O. Aloe, näidates külalistele vana „Vanemuise“ ruume ku[illegible] hoonet. Siit siirduti ülikooli, kus [illegible] Kaho saabujaid võttis vastu oma[illegible] vuti ülikooli peahoonega, uue in[illegible] samuti ülikooli raamatukoguga j[illegible] tega.

Seejärele andis Tartu linnav[illegible] auks „Grand Hotellis“ lõunasöögi. [illegible] külastati kunstikool „Pallase“ lõ[illegible] kus jälgiti väljapanekuid ligi tur[illegible] valt sõideti Eesti Rahva Muuseu[illegible]

Õhtul Soome haridusminister [illegible] õpilasorganisatsioonidega, külastad[illegible] „Virooniat“ ja korp! „Filiae Pat[illegible] ta „Vanemuise“ opereti „Naeratus [illegible] dusel, jälgides sellest 1. vaatust.

Minister lahkus Tartust õise r[illegible]

Õhusõda Läänes

Briti lennukite ebaõnnestunud rünnakud Saksamaal[illegible]

Berliin, 30. 9. (ETA) (DNB) Saksa sõjajõudude ülemjuhatus teatab: Idafrodnil on pärast Modlini kapituleerumist alistunud ka Modlini sillapäisel, Vislast lõuna pool asunud 269 ohvitseri ja umbes 5000 sõdurit. Saagiks on saadud 58 kahurit, 183 kuulipildujat ja hulk muud sõjamaterjali.

Läänefrondil on mitmesugustes kohtades veidi elavam kahurväe tegevus. Skagerrakis ja Kattegatis otsiti viimase kahe päeva jooksul Saksa miiniristlejate ja torpeedopaatide poolt läbi 45 aurikut konterbandi asjus ja üks osa neist peeti kinni. Vaenlase lennukid püüdsid tungida Saksa territooriumi kohale Põhjamere rannikul. Üks osa lennukeid ründas Saksa lahes tagajärjetult meie [illegible] jat. Briti lenukid tõrjuti taga[illegible] rite tulega ja nad ei saavutanu[illegible] tele vaenlase lennukitele astusid [illegible] vastu Ida-Friisi saarte Vangeroo[illegible] lähedal. Õhuvõitluses t[illegible] viis Briti lennukit kuuest. Kah[illegible] lennuki meeskonnad, millised len[illegible] tud hädamaanduma merel, pääst[illegible] Saksa sõjalaevade poolt.

Pariis, 30. 9. (ETA) (Re[illegible] 30. septembri hommikul: Öö mö[illegible] juhtumiteta. Luureüksuste tegev[illegible] nas Saarist ida pool.

Valgustuspetrooleumi...

(Algus 1. leheküljel)

Vallavalitsustel on õigus, kui see on tarvilik elanikkonna normaalseks varustamiseks, välja anda ostuluba ka suuremale kogusele kui on esitatud varustuskaartide kuponge — tingimusel, et suurendatud koguste kohta ostuloa saaja esitab varustuskaartide kupongid hiljemalt 14 päeva kestes.

Ettevõtteil, kes müüvad valgustuspetrooleumi hulgi, kuid seda ise sisse ei vea, on õigus jaotimüügi-ettevõtteile või teistele ettevõtteile ja asutustele müüdud valgustuspetrooleumi vastu saadud ostulubade alusel osta oma laotagavarade täiendamiseks valgustuspetrooleumi ettevõtteilt, kes seda sisse veavad. Ostuload jäävad ettevõtteile, kes valgustuspetrooleumi sisse veavad, tõendusdokumentideks.

Varustuskaartide ja ostulubade alusel on lubatud müüa pärast jooksvate tagavarade äramüümist ka puutumatuid tagavarasid kuni majandusministri teissuguse korralduseni.

Ettevõtted, kes valgustuspetrooleumi sisse veavad või müüvad hulgi, on kohustatud hiljemalt 5 päeva kestes, arvates käesoleva määruse jõustumisest, esitama andmeid majandusministeeriumile valgustuspetrooleumi tagavarade seisu kohta neis ettevõtteis käesoleva määruse jõustumisel.

Ettevõtted, kes petrooleumi jaoti müüvad, on kohustatud eelnimetatud andmed esitama kohalikele linna- või vallavalitsustele hiljemalt 5 päeva kestes, arvates määruse jõustumisest.

Petrooleumi ostmine erakordsete aegade tõttu on olnud võrdlemisi elav ja osa kodanikke on suutnud enestele soetada tagavarasid. Kõigil kodanikel pole see aga olnud võimalik. Et kõik kodanikud oleksid petrooleumiga õiglaselt varustatud ja saaksid seda kauplustest osta ka õiglase hinnaga, selleks ongi tarvilik valgustuspetrooleumi müüki viia varustuskaartide alusele.

Sakslaste poolt okupeeritud Po[illegible] sõjaväelise administratsiooni [illegible] v. RUNDSTEDT

SSSR-i mõju tunduvat t[illegible] basseinis, kuid ühtlasi kinnit[illegible] loomulik ja paratamatu nüüd, ku[illegible] du piirid on nihkunud Karpaatide[illegible] nud ühise piiri Ungariga [illegible]

Huvitavaks küsimuseks kõige [illegible] kuidas suhtub uutele olukordadele [illegible] lia ja kuivõrra tema koostöö on [illegible] jõuvahekordades.

Kuressaares tuleva[illegible] linnavalimise[illegible]

Teatavasti tühistas linnavalimis[illegible] mitee vormivigade tõttu linnavoli[illegible] Albert Vessiku esituskirja. S[illegible] kaebas Vessiku kandidatuuri esitu[illegible] linna ringkonnakohtusse, kes asja [illegible] sustas tühistada Kuressaare valimis[illegible]

Sellega jääb Vessik Kuressa[illegible] kandidaatide nimistusse ning ühtl[illegible] saares linnavolinike valimised, ku[illegible] on 13, volikogus kohti ainult 12-[illegible]

Kivimäel riisuti nais[illegible]

Raudtee tänaval Rõõmne Kiw[illegible] mata meeskodanik kallale Liiwa t[illegible] wale Alliide Kaasikule ja riis[illegible] ühes selles olewa rahaga ja mitm[illegible] Pärast seda mees põgenes.

Raudtee tän. on Kiwimäe rajo[illegible] afustatud majadega. Selletõttu kahtl[illegible] mitmel korral kasutanud wägiwall[illegible] seks. Lühikese aja jooksul on [illegible] riifumisjuhtum.

Raske pussitamine [illegible]

Haapsalu, 30. 9. Reedel, Ha[illegible] oli raske pussitamine Mihkli ja [illegible] millest võttis osa jõuk maalt Haaps[illegible] mehi. Kaklusel sai Ridala vallas [illegible] Hermann Suurküla milu noah[illegible] ühe raske kopsuhaava. Pussitajak[illegible] elanik, 19-aastane Adolf Melb. [illegible] vahel varem tülis ja mõlemaid o[illegible] tatud rahurikkumise eest. Suurkü[illegible] maahaiglasse, kus ta laupäeva [illegible] veel meelemärkusele tulnud. Pussi[illegible] ti vahi alla.

Vargusi pealin[illegible]

Suurtükt tän. nr. 10 afetsew[illegible] rastati 301 kr. wäärtuses mitme[illegible]

Tondi tän. nr. 28 afetsewa [illegible] Kaarel Ruudi jalgratas 70 kr. wä[illegible]

Konrad Kaldre korterist Sakal[illegible] rastati palitu ja schall koku 36 [illegible]

Eha tän. nr. 15 afetsewa maja [illegible] August Endeni jalgratas 50 kr. [illegible]

Hotellis Narwa maanteel war[illegible] talinilt 2000 soome marka.

T.-ü. „Oma-Abi“ kauplusest [illegible] warastati raha, kompwekke ja sigar[illegible] wäärtuses. Waras oli kauplusse tu[illegible]

Tõnismäel nr. 5 afetsewa [illegible] rastati Johan Saare jalgratas 50 [illegible]

Türgi-Vene läbirääkimised Moskvas

Tuleb Mustamere-pakt?

Pärast Saksa-Vene lepete ja Eesti-Vene pakti sõlmimist Moskvas on nüüd tähtsamaks küsimuseks, mille üle nüüd veel Ida- ja Kagu-Euroopas mõistatakse, see, et mille üle, millises ulatuses ja milliste tulemustega toimuvad Moskvas Türgi-Vene läbirääkimised? On tõsiasi, et Türgi välisministri Saradjoglu ja Saksa välisministri von Ribbentropi vahel Moskvas polnud vähimatki kokkupuutumist. Küll aga mainivad Saksa lehed oma kommentaarides korduvalt ka uut ümberkorraldust Kagu-Euroopas, seega Balkanil. Mispärast tuleb arvata, et Kagu-Euroopagi ruumi suhtes on Berliini ja Moskva vahel juba olemas kui mitte kokkulepe, siis vähemalt see koostöö aste, mida viimasel ajal nimetatakse moodsa sõnaga „kontaktiks“. Fakt on ka, et Türgi välisministril tuli Moskvas nii kaua käia teatreis ja näitustel, kuni ükskord valmisid Saksa-Vene lepped — kuigi Saradjoglu oli Moskvas enne Ribbentroppi.

Mida siis oleks siin „Kagu-ruumis“ oodata uue korraldusena?

Kuuldusi, kuulujutte selle üle on Euroopa ajakirjanduses liikumas õige mitmesuguseid. Kõigepealt jutud sellest, et Bessaraabia piirile olevat nii SSSR kui ka Rumeenia omalt poolt koondanud väeosi. See asjaolu küll ei tohiks vist kedagi hämmastada praeguse seisukorra juures. Suurema ettevaatusega aga tuleb võtta jutte „tulevasest Rumeenia jagamisest“ — mille järele SSSR saavat Bessaraabia ja Bukoviina, Bulgaaria Dobrudža ning Ungari Transilvaania. Sest just samaaegselt ütlevad teised kuuldused „autoriteetlikest allikaist“, et SSSR ei tõstvat Bessaraabia küsimust, küll aga mõjutavat Rumeeniat loovutama Lõuna-Dobrudžat Bulgaariale... Kolmas ja vist tõenäolisem versioon on, et Vene- ja Saksamaa tahtvat üldse ära hoida kardetavad piiridemuutused Balkanil, selle asemel aga hoopis konsolideerida seisukorra või vahekorrad erilise Balkani ja ka Mustamere-pakti sõlmimisega. Teade sellest olevat eriti Bukarestis võetud vastu suure kergendustundega. Sellist Mustamere-pakti kava esitas, mäletatavasti omal ajal juba Litvinov. Kuid siis ei tulnud sellest midagi välja just Balkani riikide eneste vastuseisu tõttu, kuna nad kartsid ebasoodsat reaktsiooni Saksamaa poolt.

Nüüd aga, kus Saksamaa ja Nõukogude Liit on jõudnud kokkuleppele, võtavad väikesed Balkani riigid vastu iga ettepaneku, mis võiks kindlustada nende status quo'd ja julgeolekut. Saksamaa poolt vihjatakse samuti, et Berliin on nõus iga lahendusega või leppega, mis stabiliseeriks seisukorra Kagu-Euroopas ja annaks Saksamaale võimaluse arendada kaubandust Euroopa selle osaga. Berliini ringkonnis ei salata, et selline pakt tähendaks

Kontinentaalblokk Reinist tuni Wladivostokini

Saksa ajakirjanduse kommentaare Saksa-N. Vene lepetele

Inglis- ja Prantsusmaa on asetatud küsimuse ette: „Sõda või rahu?"

Berliin, 30. 9. (ETA) (DNB) Saksa ajakirjandus kommenteerib ulatuslikult Saksa-Vene lepinguid. „Berliner Börsenzeitung" kirjutab: Saksamaa ja N. Vene piirasid 28. septembri lepingus selgesti uue piirijoonega oma huvitsoonid. Ent pealeselle lõi kahe riigi 100-protsendiline kokkuleppimine võimsuse elemendi, mis

seab Inglismaa ja Prantsusmaa otsustava küsimuse ette: Sõda või rahu?

Peamine otsustuspunkt asub Londonis. Inglismaa on vastutav sõjas ja ta kannab seda koos Prantsusmaaga ka tulevikus. **Poolat ei ole enam olemas, sõjaeesmärk on kadunud** ja maailma poliitiline seisukord on ühe kuu jooksul muutunud senikuulmatul viisil läänedemokraatiate kahjuks. Inglismaa ja Prantsusmaa asjaks oleks nüüd teha sellest mõistlikke järeldusi. Kui läänerriigid siiski eelistavad sõda, toimuvad „ühised nõupidamised Saksamaa ja N. Vene vahel", nagu ütleb Saksa-N.-Vene deklaratsioon, ja London ning Pariis ei peaks kahtlema, et

on olemas viise ja võimalusi sellele sõjale vastuastumiseks.

Meie võime rahulikult oodata, kuidas London ja Pariis vastavad küsimusele „sõda või rahu?" Riskid asuvad Briti-Prantsuse poolel.

„Völkischer Beobachter" ütleb, et Euroopa on täna saanud uue ilme. Kaks riiki, kes on territooriumilt ja rahvastikult rikkaimad, otsustasid edaspidi elada sõpruses ja realiseerida seda sõprust tihedas koostöös kõigil aladel. Ükski kolmas Euroopa riik ei või jätta tähele panemata seda tõsiasja ja Välis-Euroopa maailm peab sellega samuti arvestama. Asjaolu, et juht ja Stalin ei pruukinud seda suurt poliitilist aktsiooni väljapressimiseks — nagu seda oleksid kahtlemata teinud imperialistlikud läänerriigid —, vaid et nad panid ette sõlmida rahu, tõendab vastutustunnet, mis kaugelt ületab tavaliste rahvuslike ülesannete piirid. Veel üks kord läänemaailm seisab küsimuse ees, kas ta tahab nõustuda loomuliku korra jaluleseadmisega Kesk- ja Ida-Euroopas või mitte.

Inglise ja Prantsuse rahvad defilareerivad nüüd ajaloo ees, kas nad soovivad, et pärast 25 aastat kestnud vihast võitlust lõpuks avanevad rahuväravad

ja et Euroopa kontinendi rikkused oleksid lõpuks täiel määral rahuliku arenemise teenistuses. Meie teame, et kogu Euroopa ootab Londonist rahusõna.

„Deutsche Allgemeine Zeitung" kirjutab: Pikkade aastate jooksul Inglismaa ja Prantsusmaa püüdsid Genfis sundida Euroopale peale kunstlikult moodustatud enamuse tahet. Täna meie näeme end tõelise enamuse ees, kes teatab, et ta on sõja jatkamise vastu. Peale suurima neutraalse riigi N. Vene ja teise suure neutraalse riigi Itaalia ilmutab oma rahutahet kogu Kagu-Euroopa. Seoses selle tõsiasjaga tuleb meenutada fakti, et

Türgi samuti ei tunnista läänerriikide sissepiiramise teooriaid,

vaid vastupidi reaalsusi, mida Türgi välisminister leidis kinnitatuina kohapeal Saksa-Vene täielise üksmeele näol. Peaks oldama täiseti pime, kui praegu eitataks, et Saksamaal on nüüd seljatagune vaba ja et ta on seisundis vastu astuma igale võimalusele sõjas, mida sunnivad peale läänerriigid.

„Frankfurter Zeitung" tähendab: Kõigepealt kontsentreerub Saksa-Vene koostöö sõja lõpetamisele. Saksamaal on seejuures, nagu teatakse, teha väga selgeid ja ühemõttelisi ettepanekuid. Tal ei ole läänerlikidelt midagi nõuda, tal ei ole läänes mingisuguseid sõjaeesmärke. Ta püsib, täies üksmeeles N. Venega, ainult ühe eeltingimuse juures:

Et Inglismaa ja Prantsusmaa austaksid Saksamaa ja N. Vene ühaseid huvisid nende endi tsoonides.

Muidu ei seisa üldisel rahul midagi teel ees. Otsustamine on Inglismaa ja Prantsusmaa kätes.

Täna ollakse sunnitud mõistma, kirjutab „Hamburger Fremdenblatt'i" korrespondent, et oli algusest peale vale spekuleerida ebaotsekohesustele ja võimupoliitilistele hõõrumistele Berliini ja Moskva vahekordades. Sein, mis neid lahutas välispoliitilistes ja majanduslikes suhetes, on langenud.

Esmakordselt kogu oma ajaloo jooksul näeb Briti riik seismas end Euraasia kontinentaalbloki hirmsa hädaohu ees, mis ulatub Reinist kuni Vladivostokini

ja mille läänepoolne osa on varjatud läänevalli ületamatu müüriga. Unelm tõhusast Saksamaa blokeerimisest jääb seekord unelmaks. See Inglismaa relv on kaotanud oma lööginõu, kuna Saksamaa kaubanduslikud sidemed ulatuvad lahtise idaukse kaudu kuni Kollase mereni ja võimalikul viisil üle Vaikse ookeani kuni Kalifornia, Mehhiko, Peruu ja Tsiili rannikuteni, kirjutab leht.

Mida vastavad läänerriigid?

Pariis, 30. 9. (ETA) (DNB) Prantsuse valitsus on tihedas kontaktis Briti valitsusega, et kokku leppida, **kuidas läänerriigid vastaksid Saksa rahu-ofensiivile.** Mõttevahetus on äärmiselt elav ja peaminister Daladier oli selle tagajärjel reedel uuesti takistatud osa võtmast parlamendi väliskomisjoni istungist, kus talle taheti esitada küsimusi. Pariisis liigub visa kuuldus, et on oodata uut liitlaste kõrgema sõjanõukogu kokkuastumist ja et Inglis- ning Prantsusmaa sel puhul ühiselt määravad kindlaks oma käitumise Saksa-N.-Vene ettepaneku suhtes.

Pariis, 30. 9. (ETA) (DNB) Senati väliskomisjon arutas reedel esimees Berenger' eesistumisel Saksa-N.-Vene lepingut. Üksikasju ei antud teada.

Suur plekk-karp Kr. 3.60
Väike plekk-karp Kr. 1.90
Spordipakend Kr. —.70

„Mida teete ometi, et Tele poiss nii hästi sirgub?"

„Annan talle iga päev Vivomalti piima sisse, see maitseb talle suurepäraselt."

Erilise valmistusviisi tõttu sisaldab Vivomalt linnaste, piima ja munade organismile väärtuslikke koostisaineid vähese kakao lisandiga.

AIS. „Ephag'i" farmatseutiline labor. Tallinn.

Ringi ümber moe

AJATU KLEIT

Mida vähem me kleite tänavu teeme, seda enam peame mõtlema sellele, et need paar, milleta me kuidagi läbi ei saa, oma otstarvet kõigiti täidaksid. Ülearuse luksuse jaoks pole nüüd aeg. Me toome küll ajavilteks lugejaile edasigi kõiksugu moe-uudiseid, kuid need on määratud ikkagi — **nimelt** ajavilteks.

Ilusad lihtsad villased kleidid tohiksid tänavu olla kohaselmad. Kuid see lihtsus ei tohiks keelata neil olla nägusad. Mood on alati endast kõnelema panna tahtvate „viimsete karjete" kõrval annud ilusaid välkesi kleidikesi, mis oma lõike puhtuselt ja lihtsalt tegumoelt on **ajatud**.. Selliseid, mis olid ühevõrra moes eile, kui on seda täna ja homme. Kleite, kus tõlge ja kaunistus väldivad kõike ekstravagantset. Kleite, mida võib kanda ühevõrra päeval kui õhtul.

Võtame meie tänased joonised. Kui vaadelda siintoodud modelle, siis on nad kõik „vanad tuttavad". Aastaid oleme neid ikkajälle (vahest võibolla paari detailse erinevusega) kohanud moežurnales, hoolimata pööraseimaist Pariisi viimseist käskudest. Kurdetakse naistemoe püsimatusest, vahelduvuskirest ja hoobeldakse meestemoe konservatiivsusega, unustades, et ka naistemoel on omad püsivad eeskujud inglise rätsepakostüümi ja ülaltoodud lihtsate kleitide näol, mis on niisama ajatud kui meeste ülikond.

Ajatut kleiti karakteriseerib hea läbimõeldus lõikevormides. Omblused on sageli ühtlasi kaunistuseks. Lihtsad nahkvööd ja puhtad valged kraed või vestid lisandavad nägusust. Nööbid on ühevõrra kleidi sulgemiseks kui dekooriks. Ajatu kleit on „liikumisvaba", kuid see „liikumisvabadus" sünnib mõõdukuse piires. Enamasti on see volt või voldid, kuid sageli ka kerge kellukeselisus, mis seda tagavad. Kisagu siis „viimsed karjed" kuni 10 meetrit alt lalust päevakleitidest või allpolistuse poolemeetrilise ümbermõõduga torbikuist. Ajatu kleit ei ole alistunud ka mingisugustele pikkuse kärpimistele. Ta peab silmas n.-n. surnud punkti igaühe säärel ja kohaneb selle järele. Me teame ju, et ka ilusaimad sääred võivad omada koha, mil kleidi pikkuse katkestades võib rikkuda palju säärte kauniduse arvel.

Ajatu kleit ei aja taga ka moevärve. Must ja sinine, pruun ja hall, roheline — ikka oma tumedaimas varjundis — needki lisandavad talle omajao — ajatust.

SALONG **BASIL**

teatab austatud daamidele, et asub

kesknädalast 4. oktoobrist,

uutesse, viimsete moe- ja ajanõuete järgi sisustatud ruumidesse

VENE 8 II korral, peapostkontori vastas.

Palume endiste kui ka uute daamideklientide lahket külastust!

Austusega

SALONG **BASIL**

Meie erialad: lsikupärased moodsad soengud, kohandatult igaühe näole ja igaks päevaajaks. Pealeselle juuste värvimine, elektrilokid (uuel kuulsal kestevkähardusaparaadil „Indola"), vesilained (kuivatus sünnib moodsate „Super-Rapid" kiirkuivatajatega), manikyür, pediküür jne.

Uus Neanderthali inimene

Käesoleval aastal leidsid Itaalia õpetlased kaevamistel Türreeni mere kaldal Circeo mäenõlval eelajaloolise Neanderthali tüüpi inimese pealuu. Tegemist on peagu tervena säilunud pealuuga, mille vanust teadusemehed hindavad seitsmekümnest tuhandest kuni saja kolmekümne tuhande aastani. Koopas, milles avastati see eelajaloolise inimese kolp, leidus ka veel loomade jäänuseid (hobuste, põderlaste, sigade), kelle lihaga meie kauge esivanem end toitis. See esiisa võiks olla oma arvatava kaasaegse, „Gibraltari naise" lähemaid sugulasi.

Leiu järele valmistati Fieldi loodusloo muuseumis, ühendrlikides, rekonstitutsioon uuest Neanderthali inimesest.

Pildil paremal — Circeo mäekoopast leitud pealuu. Vasemal — Fieldi loodusloo muuseumi rekonstitutsioon.

Male

Toimetaja A. Burmeister.

Ülesanne nr. 547.

Koostanud Th. Nissl.

Mustad

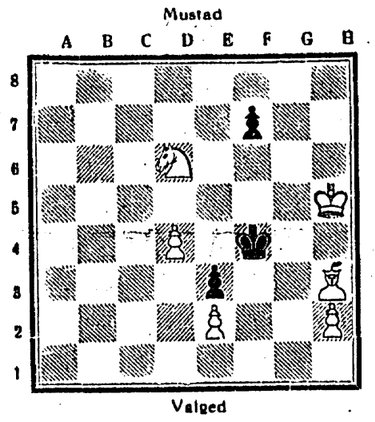

Valged

Valged: Kh5, Oh3, Rd6, Ed4, e2 ja h2.
Mustad: Kf4, Ee3 ja f7.
Valge algab ja matistab viie käiguga.

Ülesanne nr. 545 lahendus.

Kontrollseis: Valge — Kd1, Lg7, Oe3 ja f3, Rg4, Ee2 ja f6; must. — Kh1, Vg2 ja h3, Ed5, d6 ja g3. Kolmekäiguline

1. Lg7—g5, d5—d4 2. Lg5—a5 jne.
1. (Lg7—g5), Vh3—h2 2. Lg5:d5 jne.
1. (Lg7—g5), Vh3—h7 2. Rg4—h6 jne.

Õieti lahendas V. Heinluht Tallinnast (üks variant vale: 1—, d4 2 0:g2+ ?).

Ülesanne nr. 546.

Kontrollseis: Valge — Kb1, Le2, Re1, Ee5; must —Kh2, Oa1 ja h1, Eb2, e3 e6, g2 ja g3. Neljakäiguline.

1. Re1—d3, Kh2—g1 2. Rd3—f4, Kg1—h2 3. Rf4—h3! jne.

Partii nr. 871.

Prantsuse.

Avangus ennustab vist igaüks valgele võitu!

Valge: O. Schmidt. Must: H. Starke.

1. e2—e4, e7—e6 2. d2—d4, d7—d5 3. Rb1—c3, Rg8—f6 4. Oc1—g5, d5:e4 5. Rc3:e4, Of8—e7 6. Og5:f6, Oe7:f6 7. Rg1—f3, Rb8—d7 8. c2—c3, O—0 9. Ld1—c2, e6—e5 10. 0—0—0, e5:d4 11. Rf3:d4, c7—c5 12. Re4—f5, Ld8—c7 13. g2—g3, Of6—d8 14. Re4—d6, Rd7—e5[1]) 15. Rd6:c8, Va8:c8 16. Rf5—d6, Od8—g5+! 17. f2—f4, Vc8—d8 18. Rd6—b5, Vd8:d1+[2]) 19. Lc2:d1[3]), Lc7—c6 20. Of1—e2, Vf8—d8 21. Ld1—f1, Og5—h6 22. Rb5:a7, Lc6—e4[4]) 23. Ra7—b5, g7—g5! 24. Vh1—g1, g5:f4, 25. g3:f4+, Kg8—h8 26. Vg1—g5, f7—f6 ja valge alistus.

Märkusi:

1. Imekiirelt vabaneb must näilisest halvast seisust.
2. Peale 18—, Lc6 järgneb 19. Og2.
3. Kui 19. K:d1, siis Lc6 20. Og2, Lb5 ähvardusega Rg4.
4. 22—, La4 23. Kb1!

NMKÜ Maleklubi

korralisel peakoosolekul valiti juhatusse: esim. V. Lindenvald, kirjatoim. A. Strikholm, laekuriks A. Leppik. Rev.-toimk.: A. Remmelgas ja E. Jerlet. Esindajad malelilitu: Remmelgas, Leppik ja Lindenvald. Alustab hooaega 3. okt. kell 19 kuu-välkturniiridega. Klubi meisterturniir algab 10. okt. kell 19. Osavõtt võimaldatud ka mitteliikmeil.

Õiendus

Lõppseisus peab valge **lipp** diagrammil asetsema g7 ruudul.

Ülesande nr. 545 ja 46 lahendas õieti N. Petrov Narvast.

Tehnikaülikoolist

Ehitusosakonna lõpetasid Heinrich **Laul** (cum laude) ja Evald **Vaino** (cum laude).

Keemiaosakonna lõpetas Rudolf **Rätsep** (cum laude). Viimane lõpetas kavade alusel, mis kehtisid Tartu ülikoolis mat.-loodust. keemiaosakonnas kuni 1. okt. 1936. a.

Prantsuse keel — 2 tundi nädalas — tehti õppeülesandeks Jean **Cathalat**'le.

Inglise keel — 3 tundi nädalas — tehti õppeülesandeks Frederic-Lionel **Billows**'ile.

Praktiliste tööde maksud määrati reedesel tehnikaülikooli valitsuse koosolekul kindlaks järgmiselt: keemiaosakonnas 10 kr ja mäeosakonnas — 6 kr. semestris.

Õppemaksust otsustati vabastada sügissemestril kogusummas 63 üliõpilast, neist 45 ehitus- ja mehaanikateaduskonnast ja 18 keemia- ja mäeteaduskonnast.

Ühtlasi jaotati ehitus- ja mehaanikateaduskonnakoogu ettepanekul praktilised tööd maksustamise suhtes kahte liiki: esimene liik (odavam liik) ja teine liik (kallim liik) järgmiselt:

Ehitusosakonnas praktiliste tööde tasuks määrata esimeses liigis 1 kr. ja teises liigis 3 kr.

Ehitusosakonnas esimese liigi alla kuuluvateks praktilisteks töödeks lugeda: üldine mehaanika I, füüsika, tehniline mehaanika I, II ja III, kujutav geomeetria, geodeesia välistöö, geodeetiline joonestamine, ehitustehnika, masinaelemendid, raudbetoon, raudteed, raudkonstruktsioonid, elektrotehnika ja vesiehitused.

Teise liigi alla kuuluvateks praktilisteks töödeks lugeda: tugevuslaboratoorium (A), muldkeha ja maanteed, vehiehitiste laboratoorium ja tugevuslaboratoorium (B).

Mehaanikaosakonnas praktiliste tööde tasuks määrata esimeses liigis 1 kr. ja teises liigis 3 kr. sem.

Mehaanikaosakonnas esimese liigi alla kuuluvateks praktilisteks töödeks lugeda: üldine mehaanika I ja II, tehniline mehaanika I ja II, kujutav geomeetria, füüsika I ja II, masinaelemendid, üldelektrotehnika, ehitusõpetus, tõstemasinad ja transportseadmed, elektrimõõtmised ja -mõõtristad.

Teise liigi alla kuuluvateks praktilisteks töödeks lugeda: keemia, metallid ja keevitamine, soojustehnika, tugevuslaboratoorium (A) ja (C) elektrimasinad.

Otsus esitatakse kinnitamiseks haridusministrile.

Riigikohus

Otsuseid

Tsiviil-osakonna kohtuistungil 28. sept. jäeti tagajärjeta: Leena Müürri ja Joosep Konga kasf.-kaebus Marie Karu vastu; furnud Toomas Rüütelmanni pär.-tombu kasf.-kaebus Marie Ruutmanni vastu; Eduard Kello kasf.-kaebus Elmar Wiini ja Linda Lutsu asjas; Oskar Egliti kasf.-kaebus Madli Sopi nõudeasjas Maria Laki pär.-tombu ja Jaan Laki pär.-tombu vastu; Alide Kallbergi kasf.-kaebus; Oswald Atspooli kasf.-kaebus Paul Bergi nõudeasjas; Anders Lindma kasf.-kaebus Anders Benholmi vastu; Pauline Rõõmusokka kasf.-kaebus Johannes Lepiku pär.-tombu Helene Schmidti ja Alfred Raudkivi vastu; Walfried Eichorni kasf.-kaebus Elmar Tammekändi nõudeasjas; Jakow Poljakowi ja Semjon Poljakowi kasf.-kaebus Georgi Antipowi vastu; Johan Stargi nõudeasi Johannes Rosmkanni vastu; Aleksandra Kreitsi kasf.-kaebus Berta Temandi nõudeasjas; Aleksander Sunzeli nõudeasi Kambja Holtu- ja Laenukassa, Johan Illaki, Kusta Pala ja Jaan Otsa vastu; Juta Ilja kasf.-kaebus Karl Abeli vastu; Joosep-Eduard Tralla kasf.-kaebus Johannes Tralla vastu ja Garwämnes A/B Weibulli j. t. nõudeasi.

Kaewatud otsused tühistati: Jaan Ansipi kasf.-kaebus Klaus Ungern-Sternbergi pärandustombu ja põllutööministeeriumi vastu; Bernhard Prunsergi kasf.-kaebuses Eduard Treieri nõudeasjas ja kolmanda isiku Jaan Kisfi kasf.-kaebuses Jaan Säära pärandustombu nõudeasjas.

Asja arutamine lükati edasi Wiru maksuinspektori kahes kasf.-kaebuses Marie Kippari nõudeasjas Eduard Silmoni ja Rakvere Ühispanga vastu ning Jaan Krooni nõudeasjas Hans Krooni pärandustombu vastu.

Läbi waatamata jäeti Rudolf Tambergi ja Raimond Kohleri kasf.-kaebus.

Tallinlase mürgel Nõmmel

Lärmitsemise pärast oma lahuselawa naise korteris Nõmmel, Harku tän. nr. 8, wõetakse wastutusele Heinrich Männi, kelle elukoht on Tallinnas, Lai tän. nr. 11.

Kuldne on selle lapsepõli, kes loeb ajakirja „Laste Rõõmu"

Telefon ja islam

Kui Saudi-Araabia kuningale Ibn Saudile seati sisse esimene telefoniliin, siis moslemelst usklikud protesteerisid sääraste saadana-uudiste vastu, mis pealegi olid tulnud uskmatute maalt.

Ibn Saud kuulas ära valmulike hädaldused ja otsustas siis järgmiselt:

„Kui telefon on tõesti saadana töö, siis ta ei anna edasi koraani pühi sõnu; kui ta annab edasi koraani pühad sõnad, siis ta ei või milgi kombel olla saadana töö. Niisiis mingu kaks preestrit, üks minu lossi ja teine keskjaama, ja lugegu nad siis vaheldamisi üht kohta koraanist. Küllap me siis näeme."

Niiviisi läks korda veenda umbuslikke valmulikke.

Moenädalaringvaadet

✤ Hollywoodi filmitähed on tõstnud mässu korseti vastu. Korraldati suur rongkäik plakatitega, mis kandsid pealkirju nagu „Maha korsetti!", „Kaitske keha loomulikku joont!" jne. Üks korsetti kandev moelooja saanud seejuures isegi korsetiga vastu pead.

✤ Pariis on parandamatu. Seal teatavasti ei välju ju ükski hing kodunt gaasitorbikut rihmaga üle õla võtmata —, leidlikumad olevat hakanud neid torbikuid nüüd tootma värvilisina — punaseina, siniseina, rohelisina — sobivalt (!) igaühe kostüümile!

Ülliriided tellige elegantsed, moodsad, hästipassivad, riidest ja karusnahast mantlid, kostüümid, jakid, muhvid, kraed, mütsid. Lasteriided. Lõigetemüük. Tööjõu rohkusel kiirtellimised 2—24 t. Tööstus „Ilo" Tööstuse (endine Girgensoni) t. 6—3.

✤ Põhjamaad ei korralda mitte üksi majanduslike konverentse, vaid nad korraldavad omavahel nüüd ka moevõistlusi. Nii leidsid hiljuti Stokholmis aset suured nais- ja meesjuuksurite meistervõistlused kammimises. Sedamööda on sügishooaja „moesoenguks" seal tunnustatud kuklast viltu väikesiks lainlevaiks kiharaiks üles või koguni teisele peapoolele kammitud juuksed. Ees käharad veetakse kõrgele taha, küljed on siledad või siis keerduvad kõrguvana taamal käharrulliks. Ükski võistlev soeng ei osutanud allapoole kammitud paažisoengut. Võistles selliseidki soenguid, kus osa juukseid näitas eri värvi.

✤ Sügiskindad on sirgunud pikemaks — päevaks isegi kuni 6—8-nööbi-pikkusteks! Musketärimansettidega kindaid „võivat" nüüd peale spordi ka kanda pealelõunal. Õhtukinnaste pikkus kõigub 8 ja 11 nööbi vahel". Muidu osutavad uued kindad „puhast siluetti". „Värvideks" on kõik kollase varjundid (oranžiga eesotsas!) ja punane paprikast eredani. Kuid näeb ka palju beeže ja pruune toone. „Uute" värvidena kõneldakse alpihallist, akvamariinsinisest, ametüstist ja „mustast veinist" (ühest hästi tumedast veinipunasest). Mustadest domineerib antiloop valge või värvilise kaunistusega. Käekotid on kokkulitsutud antiloobitaskud — kaenlaall kandmiseks. Sageli on niihästi kindad kui käsitaskud (mis käivad enamasti käsikäes) äärestatud pasementeriiga, villase poordiga või tikandiga. Näiteks erkrohelisega või punasega mustal antiloobil. Õhtuks asendab värvilist villast dekoori hõbedane või kuldne, või ka ilustused kalliskividest. Sageli näeb nahasse töötatuna ka pitsi.

Ateliee „PARISIANA"

asub nüüd Väike-Karja 12—6. Tel. 436-23.

Uued talvemodellid.

Moodsatest mööbliriietest

on Univeri tooted klass omaette, sest nad on valguskindlalt värvitud ja nende kaunid mustrid ning materjal sobivad moodsa kodu mugavaks tegemiseks. Kudumistööstus H. Univer, Tallinnas Viru tän. 6, tel. 421-22, toodab peale selle veel valgus- ja pesukindlat supelmantliriiet, uksc- ja aknaeesriiet. Tellimised ja väikemüük Viru 6, kella 9—6.

✤ Daani suuremad moesalongid on avastanud, et mannekeenide puudus Kopenhaagenis on „kisendavalt suur", mispärast sinna nüüd on asutatud mannekeenide-kool. Sest „mannekeeni-ametis on muudki vaja kui ainult ilus kasv ja nägu". Seepärast on koolis õppeaineina ette nähtud rütmiline võimlemine, iluravi, kõnelemis- ja esinemisoskus jne. Mannekeenikooli aga võetakse vastu ka „kohmetuid pereprouasid", s. o. naisi, kes ei oska õigel kombel kanda peent riietust, ei oska võõraid vastu võtta — sõnaga: kes ei oska esineda nii, nagu nende mehe „seisukoht" nõuab! Tung kursustele olevat määratu suur.

✤ Sõda ei ole takistanud Briti Colour Council'i (kes teatavasti oma iga-aastaste värvikaartide väljalaskmisega määrab järgneva hooaja „värvimoed") kindlaks määramast tuleva kevade ja suve „moevärve". Värvid on pehmed ja kannavad nimetusi nagu „blond orhidee", „küps kuld", „mehhiko kollakaspruun", „vaskroos", „kevadsirel", „tsinniapunane", „fajansssinine", „kuusesinine", „madrusesinine", „punane papagoi", „roheline kaktus", „metshaldjaroheline" jne. Seejuures ennustatakse siniseie kevadeks suurt menu.

HÕBEREBASENAHKU

VALIMIK PARIMAS KVALITEEDIS

KASVANDUSE LAOS PÄRNU MNT. 22.

Politseipeegel

Kaklus koridoris. Kappeli t. nr. 8 asetsewa maja ühiskoridoris lärmitsesid ja kaklesid jamas majas elutsewad Alide Aguraiuja ja Adele Eensoo.

Koidula tän. nr. 40 asetsewa maja juures tänawal kaklesid ja said sellepärast protokolli Tööstuse tän. nr. 3—1 elutsew Hugo Liiw ja Luise tän. nr. 25 elutsew Johannes Lallo. Sellejuures Lallo löi Liiwile pähe kerge haawa.

Joobnud autojuht ei annud teed möödasõiduks. Sõiduauto nr. A-1691 juht, Tartu mnt. nr. 82—1 elutsew Jaan Grünberg, wõetakse wastutusele sellepärast, et ta Pirita—Meriwälja wahelilelt teelt ärapöörawal 3. klassi maanteel ei annud möödasõiduwõimalust weoautole nr. A-2307. Nagu hilsem selgus, oli Grünberg joobnud olekus. Samuti ei olnudtal jõuwankri juhtimiseks näidata ette luba.

Joobnud isikuid paigutati politseiarestimajja 8.

MIKI, MINNI JA RUSIKA-VILLU

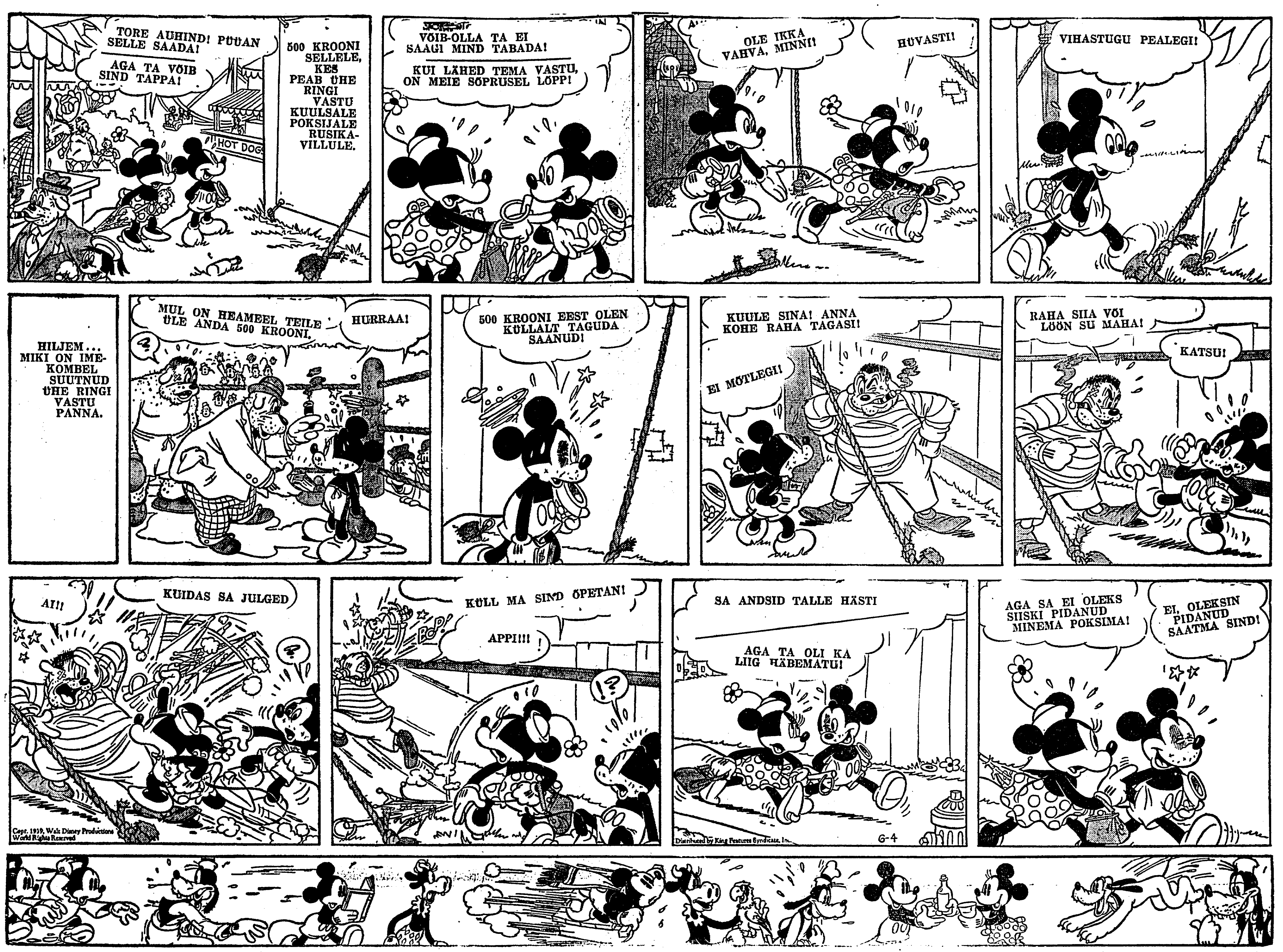

Kohalikke teateid

Täna ja homme riigivolikogu täiendavad valimised

9. valimisringkonnas Tallinnas. — Kandideerivad Lembit Hellat ja Aleksander Jõeäär

Täna, pühapäeval, 1., ja homme, esmaspäeval, 2. oktoobril, toimuvad Tallinnas, 9. valimisringkonnas, täiendavad riigivolikogu liikme valimised. Kandidaatideks on majandusteadlane Lembit Hellat ja eraadvokaat Aleksander Jõeäär.

Hääli saab ära anda linna algkooli hoonetes Endla tän. nr. 29 ja Endla tän. 50. Täna võetakse hääletussedeleid vastu kella 9 homm. kuni kella 9 õhtul, homme kella 9 homm. kuni kella 4 p. l.

Soovitav oleks, et kõik hääletamisõiguslikud kodanikud läheksid hääletuskastide juure ja täidaksid oma kodanikukohustust.

Valimistest saavad võtta osa kõik hääleõiguslikud kodanikud, kes on vähemalt ühe aasta elanud alljärgnevates tänavates:

Aasa, Astri, Kesk-Ameerika, Suur-Ameerika — üksiknumbrid 15-st alates, Väike-Ameerika — paarisnumbrid 14-st alates, Endla — paarisnumbrid 56-st ja üksiknumbrid 35-st alates, Juure, Kadaka tee, Kanarbiku, Kannikese, Keemia, Kiili, Kuldnoka, Kuu, Kullerkupu, Lehe, Lille, Linnu — paarisnumbrid alates Nõmme tänavalt kuni Kadaka teeni ja üksiknumbrid alates Vilja t. kuni Kadaka teeni, Luha — paarisnumbrid 2—6 ja üksiknumbrid 1—11, Maasika, Madara, Mehaanika, Metalli, Metsa, Mineraali, Mooni, Muraka, Mustamäe tee, Mõtuse, Nelgi, Nõmme — paarisnumbrid, Paldiski maantee — üksiknumbrid 25-st alates, Paluka, Parmu, Pilve, Päikese, Raudtee — Endla tänavalt kuni V.-Ameerika tänavani, Räägu — Nõmme tänavalt kuni Kadaka teeni, Räästa, Sarlotte, Siili, Sinika, Sireli, Sipelga, Sääse, Sõstra, Tedre — paarisnumbrid 16-st ja üksiknumbrid 27-st alates, Tihase — Nõmme tänavalt kuni Juure tänavani, Toom-Kuninga — paarisnumbrid 22-st ja üksiknumbrid 15-st alates, Tulbi, Tulika, Tähe, Vaarika, Vilja — paarisnumbrid, Villardi — paarisnumbrid 26-st ja üksiknumbrid 25-st alates, Välja, Ülase.

Perekonnaseisuteateid

Abiellumissooviavaldusi. Tall. linna perekonnaseisuametis reg.: Aleksei Lebans ja Margarethe-Katharina Brido.

Tall. Pauluse kog. reg.: Valentin Purre ja Ellen Holberg.

Sünde. Tall. linna perekonnaseisuametis reg.: Margit-Ursula Kont, Albin-Verneri ja Valentine t.; Markus Pruul, Leonhard-Florentini ja Leida-Tamara p.; Enn Limberg, Osvaldi ja Alide p.; Henn Tuherm, Augusti ja Selma-Gustava p.; Liia Karlson, Artemi ja Helmi t.; Jüri Koppel, Grigori ja Ida p.; Jüri Luts, Julius-Heinrichi ja Hildegardi p.

Surnud. Tall. linna perekonnaseisuametis reg.: Georg Läheb, 68 a. v.; Vilhelmine Silg, neiuna Kaguver, 76 a. v.; Ano Hövelson, 82 a. v.; Louise-Vilhelmine Laur, neiuna Strauss, 60 a. v.; Voldemar-Ferdinand Rea, 57 a. v.

Rahvaülikooli loengud

Rahvaülikooli loengud 2.—6. oktoobrini: Esmasp., 2. okt., kell 19.30 avaloeng. peatoimetaja H. Tammer — „Küsimusi Euroopa olukorrast"; teisip., 3. okt., kell 19.30 keeleteadl. K. Taev — „Kirjanik ja tsensor"; kesknädalal, 4. okt., kell 19.30 koolideinsp. A. Kuks — „Stoikute, Senoni, Epikteti ja Mark Aureliuse õpetus elumõttest"; neljap., 5. okt., kell 19.30 dr. E. Päss — „Töökombed rahvaluules: uue elamu ehitamine"; reedel, 6. okt., kell 19.30 dr. J. Kiisel: „Kõrge vererõhk ja sellest hoidumine".

Kursus emadele

2. okt. kell 5 p. l. algab kodumajandusinstituudi ruumes, Hariduse tän. 8, väikelapse kasvatuse kursus, mille kavas on: väikelapse tervishoid, loeb dr. Salme Tohver, toitlustamine — prl. A. Nõges, riietus — pr. Pärl ja kasvatus pr. Õ. van Nest-Ploompuu.

Kursus kestab kolm nädalat igal esmaspäeval, kolmapäeval ja reedel kella 17—20-ni. Registreerida Eesti Naisliidus, kunstihoone kolmandal korral, iga päev kella 9—3-ni, telef. 446-28.

Keemiatöösturite nõupidamine kaubandus-tööstuskojas

Eile õhtul olid kaubandus-tööstuskotta kokku kutsutud keemiatöösturid, et ühiselt selgitada keemiatööstuse praegust seisukorda ja võimalusi leida tööstusalale vajalise tooraine muretsemiseks.

Nagu koosolekul selgus, on peagu kõigil keemiatööstuse aladel raskusi tooraine hankimisega. Seni on siiski töötatud normaalselt ning tööliste vallandamisi ei ole olnud.

Toorainete impordi võimaluste selgitamiseks ning tarvisminevate sammude astumiseks valitsusasutuste ees valiti 3-liikmeline komisjon, kuhu kuuluvad V. Udam (o.-ü. „Orto"), J. Loorens (a.-s. „Odor") ja V. Koop (a.-s. „Ephag").

Hipodroom

Pühapäeval toimuvad vaid traavivõistlused, kuna juhatuse otsusega lõpetati galopivõistlused.

Stardivad traavlid kõigist klassidest ja erigruppidest, nimelt: 1. klassis — Mac Mahon, Kroonprints, Nany, Champignon, President, Lahe, Kuller, Fechtmeister, Guy Stout, Quisi-Quasi ja Calumet Ecton; 2. klassis — Lareida, Kaja, Kindral, President ja MacMahon; 3. klassis — Veera, Poiss, Argon, Kokett ja Leo; 4. klassis — Roosa, Mary-Luise, Maie, Veera, Äike, Jaanilill ja Peeter; 5. klassis — Esko, Miss Toni, Juta, Üle, Kalev, Grafiene ja Lubimka; 3-aastaste grupis — Monolesko, Ramona, Donna Klaara ja Lilo-Reet; sälgude grupis — Maret, Tiiu, Kahur, Pikker, Mikumärdi ja Kalju; handicapis — Karske, Larion, Luna, Leo Axworthy, Puppe, Säde, Kindral, Quisi-Quasi ja Cyklon.

Peab märkima, et iga jooksu koosseis on teisest erinev ja pakub huvi jõudude vahekordades. Kavas on üldse 10 jooksu.

Kergedivisjoni-daamide kella 5 tee

on täna Dancing Palace Glorias.

Samariitlaste kursusi

2. oktoobril kell 10 algavad Eesti Punase Risti ruumes Tallinna Naisklubi samariitlaste kursused, mis kestavad pooleist kuud esmaspäeviti, kesknädalati ja reedeti kella 10—12-ni e. l. Üles anda võib klubis, Kunstihoone III korral, või enne kursuste algust Punases Ristis.

Pealelõunati korraldab samariitlaste kursuse Eesti Naisliit. Kursused on üle kogu linna — Veerenni tänaval, Koplis, südalinnas, Lasnamäel ja mujal. Neile kursusile võib üles anda Eesti Naisliidus, Kunstihoone III korral.

Osavõtt ja huvi samariitlaste kursuste vastu on kõigis naisorganisatsioones elav.

Hundujuhtide nõupidamine Tallinnas

Täna kell 10 hommikul peetakse Tallinna skautide maleva ruumes maleva hundukarjade ja juhtide nõupidamine eeloleva hooaja tegevuse kava ja hundu karjadesse puutuvate küsimuste lahendamiseks.

Nõupidamist juhib maleva juhi abi skm. Adolf Peikel.

Mõne reaga

Naisselts „Tungal" algab tegevust käsitöökursusega teisip., 3. okt., kell 6 õhtul Veerenni tän. 2-a. Kursuse töökavast kõneleb nõuandja prl. Päev.

Märgitud tuvi lendas 28. septembril a.-s. Laferme'i litograafiasse. Tuvil oli jala ümber rõngas märkidega: I. S. 112 37.

Apteekide öövalve

pühapäeval vastu esmaspäeva:

Kadrioru apteek, Narva mnt. 64, tel. 303-01; I linnaapteek, Pärnu mnt. 10, tel. 445-41; II linnaapteek, Telliskivi t. 40, tel. 439-42.

Arstide öö- ja pühapäevavalve tel. 04.

Nõmmel — Trossini apteek, Apteegi tän. 4.

Vigasaanud raudteelane suri

Tallinna linna keskhaiglas suri wanem-konduktor Johannes Rahuorg, kes teatawasti Kõnnu jaamas wagunite haakimisel jäi kättpidi puhwrite wahele ja sai raskesti wigastada. Nagu selgus, oli tal tekkinud weremürgitus.

Teater · Muusika

„Estonia" teater

Pühap., 1. okt., harilike hindadega Puccini ooper **„Turandot"**. Nimiosas Ida Loo-Talvari, Calafi osas Martin Taras. Algus kell ½3 p. l.; õhtul kell ½8 harilike hindadega H. Raudsepa komöödia **„Ameerika Kristus"**.

Esmaspäeval, 2. okt., **„Ameerika Kristus"**.

Töölisteater

Täna päeval **„Nipernaadi ja aastaajad"** 15. korda. Algus kell ½3 p. l. Pääsmed 20—125 senti.

Täna õhtul **„Sügis"** 2. korda. Algus kell ½8 õhtul. Pääsmed 20—125 senti.

Esmaspäeval **„Äripäev"** üldhindadega — viimset korda.

Teisipäeval **„Sügis"** 3. korda.

Raadio nädala-kava

Pühapäewal, 1. oktoobril

8.00 äratusmäng. Wõimlemine. 8.20 orelimuusika (helipl.). 8.40 õige aeg. Ilmateade. Hommikukontsert (helipl.). 10.00 jumalateenistus Tartu Pauluse kirikust. Õp. A. Wööbus. 12.00 lemmikhelindite-kontsert (34.). 12.35 Mõtiskluse-hetk. 12.50 Hispaania helimeistreid (helipl.). 13.35 „Kõigilt radadelt", walitud peatükke populaarteaduslikest raamatutest. 14.00 lõunamuusika (helipl.).

15.00 pühapäewa-õhtupoolik Raadiokülas. 1. Saatesõna. 2. Aawik: marss „Kungla rahwas" — puhkpillideorkester. 2. August Kitzbergi karjasekauplemiselugu — Roosi Moks ja Anton Suurkask. 4. Jämala labajalg, Wändra polka, Wiru walss — Pori orkester. 5. Arutlus sügiseste kündide aegu. 6. Kuldne kodukotus — Ustus Toomendi (kannel). 7. Metsametsanduse-konsulent W. Põder. 8. Teated põllumeestele. 9. Kuru: Wiru marss — II diwiisi puhkpillideorkester. 15.45 teated ja reklaam. 10.00 Õhurünnak Laululinnale. Kodanliku õhukaitse demostratsioon Lauluwäljakul. Reporteerib Felix Moor. 18.00 kodanliku õhukaitsenädala lõppsõna — Wabatahtliku Kodanl. Õhukaitse Liidu abiesimees minister Ants Oidermaa. 18.15 Eesti marsse (uued eesti heliplaadid). Tallinna garnisoni puhkpillideorkester. 18.50 päewauudised. 19.00 õige aeg. Teated. 19.05 wanatantsu-muusika (helipl.). 19.50 „Uutel radadel", peatükk Johannes Hiiemetsa romaanist „Õige waim". Loeb Juhan Tõnopa. 20.20 õhtukontsert. RR orkester, juh. Olaw Roots. 21.45 päewauudised ja spordteated. 22.00 õige aeg. Tantsumuusika (helipl.). 22.55 päewauudised.

Esmaspäewal, 2. oktoobril

7.00 äratusmäng. Wõimlemine. 7.20 õige aeg. Ilmateade. Päewauudised. 7.30 hommikukontsert (heliplaadid) 8.15 Tallinn ja Türi: turuteated. 12.00—12.40 kooliraadio. 1. Uue õppeaasta puhul. Haridusminister Aleksander Jaaksoni terwitus koolidele. 2. „Esimese koolipäewa hommikul", Paul Härmi kuuldemäng.

16.45 teated ja reklaam. 17.00 muusika pärastlõunaks (helipl.). 18.00 Kodumajandusõpetus ja nõuandetöö Taanis ja mujal — peasekretär Hilda Ottenson. (Kodumajanduskoja loeng). 18.20 kilde operettidest (helipl.). 18.40 päewauudised. 19.00 õige aeg. Teated. 19.10 wiis minutit terwisele — dr. med. M. Kask. (Tartust). 19.15 Ants Eskola laulab (helipl.). 19.35 raadiowestlus — RR direktor ins. F. Olbrei. 19.55 tantsu- ja operetimuusika. RR orkester, juh. Priit Nigula. 20.55 ülewaade sõjarindelt. 21.15 Eesti wiiulipalasid (uudisheliplaadid). 21.40 päewa märkmik. 21.45 päewauudised ja spordteated. 22.00 õige aeg. Kohwikumuusika „Kultasest". 22.55 päewauudised.

Teisipäewal, 3. oktoobril

7.00 äratusmäng. Wõimlemine. 7.20 õige aeg. Ilmateade. Päewauudised. 7.30 hommikukontsert (heliplaadid). 8.15 perenaistele. 8.20 turuteated.

16.45 teated ja reklaam. 17.00 walsse armastusest (helipl.). 17.30 Naise terwishoiust — dots. dr. med. R. Kleitsmann. (ETM-i loeng). 17.50 Hällilaule (helipl.). 18.10 „Palju teeb wahest paha", Salme Luide-Wettiku kuuldemäng (lastele). 18.40 päewauudised. 19.00 õige aeg. Teated. 19.10 Corso-trio kontsert. 19.40 teatri-saade. 20.00 Rootsi pianist Wiatscheslaw Witkowsky. 20.30 Rahwalik sümfooniakontsert (I). 21.25 mesinduse-nõuanne. 21.40 päewa märkmik. 21.45 päewauudised ja spordteated. 22.00 õige aeg. Põhjamaade muusika. RR orkester, juh. Olaw Roots. 22.55 päewauudised. 23.00—23.10 esperantokeelne nädalakroonika.

Kesknädalal, 4. oktoobril

7.00 äratusmäng. Wõimlemine. 7.20 õige aeg. Ilmateade. Päewauudised. 7.30 hommikukontsert (heliplaadid). 8.15 Tallinn ja Türi: tur... 12.30 kooliraadio. Noored on loomade... rad. (Loomakaitse-päewa puhul). 1. ... esindaja sõnawõtt. 2. „Kari mäsab" ... mäe kuuldemäng.

16.45 teated ja reklaam. 17.00 ... keel — mag. Kallista Kann. Tallinn ja ... helisid (helipl.). 17.30 Hiiu rootslaste ... duse eest 18. sajandi lõpul — mag. ... (RKA loeng, Tartust). 17.50 Rust ... plaadid). 18.15 Türi: põllutöökoja ... nõunik agr. Karl Erenurm: Hobuste ... Türi: põllumajanduslikud teated. 18.15 ... Delluse helitöid (helipl.). 18.40 päew... õige aeg. Teated. 19.10 Corso-trio ... wälispoliitiline westlus — peatoimeta... 20.10 laule eesti ooperitest (uudishel... rändurisõbralik Läti. Helimärkmeid ... sest Lätis — Jaan Rummo ja Paul ... Läti muusika (helipl.). 21.25 Eeskuju... Marta Otsason (lastewanematele, Tar... wa märkmik. 21.45 päewauudised ja s... õige aeg. Lõbus õhtumuusika (helipl.)... uudised.

Neljapäewal, 5. oktoobr...

7.00 äratusmäng. Wõimlemine. ... Ilmateade. Päewauudised. 7.30 homm... plaadid). 8.15 perenaistele. 8.20 turut...

16.45 teated ja reklaam. 17.00 ... plaadid). 17.50 Erapooletuse problee... peatoimetaja Harald Tammer. 18.10 ... õpiwad laulmist" Gert Helbemäe ku... (lastele). 18.40 päewauudised. 19.00 ... 19.10 wiis minutit terwisele — dr. ... (Tartust). 19.15 soololaule. Olga Lun... majanduslik ringwaade — toimetaja... 19.50 kuulake Corso-triod. 20.30 „H... lix Tuli 1-waatuslik näidend. Soom... Murrik. Näitejuht — Felix Moor. ... Muusikalised hetked (meie uudisheli... päewa märkmik. 21.45 päewauudised ... 22.00 õige aeg. Õhtukontsert. RR ork... Nigula. 22.55 päewauudised.

Reedel, 6. oktoobril

7.00 äratusmäng. Wõimlemine. ... Ilmateade. Päewauudised. 7.30 hom... plaadid). 8.15 Tallinn ja Türi: tur...

16.45 teated ja reklaam. 17.00 ... (helipl.). 17.30 Karl Jungerman: ... 17.50 muusika lastele (helipl.). 18.... mad, kirju elu. Lõbusaid lugusid h... (lastele). 18.40 päewauudised. 19.00 ... 19.10 soowikontsert (helipl.). 19.50 ... lus — Ilmar Raudma. 20.05 rep... laewalt — Felix Moor. 21.10 mu... „Harju". 21.40 päewa märkmik. 21.4... ja spordteated. 22.00 õige aeg. Sümf... Kaastegewad: Carmen Prii (wiiul) ... Juhatab Olaw Roots. 22.55 päew...

Laupäewal, 7. oktoobr...

7.00 äratusmäng. Wõimlemine. ... Ilmateade. Päewauudised. 7.30 homm... plaadid). 8.15 perenaistele. 8.20 turut...

16.45 teated ja reklaam. 17.00 ... plaadid). 18.10 „Hädaohtlik elukutse" ... lowi noorsoojutt (noortele). 18.40 pä... õige aeg. Teated. 19.10 saatekam... nädalalõpu-kontsert. RR orkester, ju... 20.10 kirew laupäewa-õhtu sõnas ja ... tants laupäewa-õhtul. Wanatantsu-m... 21.40 päewa märkmik. 21.45 päewa... teated. 22.00 õige aeg. 24.00 tants... muusika. John Pori orkester ja he...

Päev kõrgema tehnilise hariduse sepikojas

Tallinna tehnikaülikool on sisustatud täiuslikult ja moodsalt. Töö sünnib rahulikult ja normaalselt. Eesti teadus ja tehnika sammub tõusuteed

Eeltööd elektrotehnika- ja arhitektuurosakondade avamiseks

Sügise saabumisega on Eesti noorsugu asunud taas täiendama oma vaimuvara salvesid. Kopli poolsaarel asetsevates suurtes hallides pachooncites töötab juba mõnd aastat tehnikaülikool, andes vaimuvalgust meie noortele, kes on seadnud oma sihiks saada kord inseneridеks ning viia edasi Eesti teaduse ja tehnika arengut.

Töö pärast suvist puhkeperioodi on alanud tehnikaülikoolis jälle täie innuga. Auditooriumes, laboratooriumes, koridorides — ühe sõnaga kõikjal siin tehnilise hariduse sepikojas on palju askeldamist ja ruttu.

Tudengil on jälle oma igapäevased õppimismured ja ajanappusest ja -vaimust kärbitud kasinad tudengiröömud.

Kohtasime tehnikaülikooli prorektorit prof. V. Paavelit, kes mainis, et tänavu sai tehnikaülikool Tallinna tehnikumilt kõik ruumid oma valdusesse. Selle tagajärjel esialgu ruumipuudust ei ole ja ülikoolil avanes võimalus korraldada otstarbekalt tööd laboratooriumides.

Praegu

teostatakse eeltöid elektrotehnika- ja arhitektuurosakondade avamiseks

Inseneride-päev ja tehnilise hariduse korraldamise komisjon tunnustasid mõlemate osakondade avamise vajaliseks ja kiireks. Prorektor V. Paavel ja ehitus- ja mehaanikaosakonna dekaan prof. O. Martin viibisid suvel Soomes, kus tutvusid Soome tehnilise ülikooli arhitektuuri-osakonnaga.

Nüüd on töötatud välja vastavad ettepanekud, mis esitatakse lähemal ajal arutamiseks ülikooli nõukogule. Vajadus nii elektrotehnika kui ka arhitektuurosakondade järele on suur. Tööstus kurdab elektroinseneride vähesuse üle. Samuti on täitmata linna- ja teiste omavalitsuste juures rida arhitektide kohti.

Välisriikide ülikoolidest eksamita tehnikaülikooli

Nagu mainib prof. Paavel, on praegu Euroopas valitseva segase olukorra tõttu õppimine välisriikides äärmiselt raskendatud ja paljud, kes seni õppisid välismaal, peavad lõpetama oma õpingud siin. Tehnikaülikooli saavad nad astuda eksamita, kusjuures sooritatud eksamid ja praktikumid võetakse võimalust mööda arvesse, vastavalt kehtivale korrale.

Uute osakondade avamist peaks kiirendama veel asjaolu, et meie välismaal õppivad teadusejüngrid viisid välja suurel hulgal välisvaluutat. Nii näiteks õppis välismaa ülikoolides elektrotehnikat ligemale 50 inimest. Keskmiselt arvestades kulutas neist igaüks õppimiseks ja ülalpidamiseks aastas 2000 kr. Seega valuuta väljaviimine ligemale 100.000 kr. a. Kui arvata siia juure veel üliõpilased, kelle erialaks on arhitektuur, siis tõuseb valuutakulu ligemale kahekordseks.

Laboratooriumid on täiuslikud, töö sünnib takistamatult

Tehnikaülikoolis õpib käesoleval semestril 659 õpilast. Siin on arvestatud ka semestri alul korraldatud võistluseksamite tagajärjel sissepääsenud 106 meest ja 4 naist. Endisi üliõpilasi immatrikuleerus uuesti 27, kuna 4, kes õppisid seni välisriikide kõrgemais õppeasutusis, võeti vastu eksamita.

Kogu selle suure üliõpilaskaadri töö, vaatamata praegustele ärevatele aegadele, sünnib normaalselt ja rahulikult, sest õigeaegselt asuti tehnikaülikooli rajamisele ja nüüd on laboratooriumid sisustatud juba nõivõrd täiuslikult, et muutunud olukorrad ei avalda tööle mingit mõju.

Tugevuslaboratooriumis

teostati katseid raudbetoonist aknatalade kandevõime ja vastupidavuse proovimiseks peenmõõduriistadega, mis mõõdavad materjali pingeid täpsusega kuni kümnetuhandik millimeetrit. Katsed toimuvad tugevuslaboratooriumi juhataja prof. O. Maddisoni ja ins. H. Oengo juhatusel. Need uutlaadi talad omavad hea kandevõime ja asendavad täiel määral seniseid välismaalt imporditud T-kujulisi raudtalasid, kuid need nõuavad valmistamisel täpsust ja asjatundlikkust.

Ehitus- ja mehaanikateaduskonna

dekaan prof. O. Martin väidab, et uute õppekavade kehtimahakkamisel on võimalik lõpetada õpinguid 4 a. jooksul. Tööd tuleb teha vähemalt 8 tundi päevas. Eksamite arv on vähenenud ligemale 50%. Tehnikaülikooli töö on erinev Tartu ülikooli tööst. Suurem osa õppeajast tuleb veeta siin joonestussaalides ja laboratooriumides ja tehnikaülikooli juures on iseloomustav see, et ülikool vajab palju ruumi, sest iga üliõpilase jaoks on ette nähtud joonestuskoht, mille põrandapinna suurus 4 ruutm. Peale selle laboratooriumid ja õppevahendite kogud.

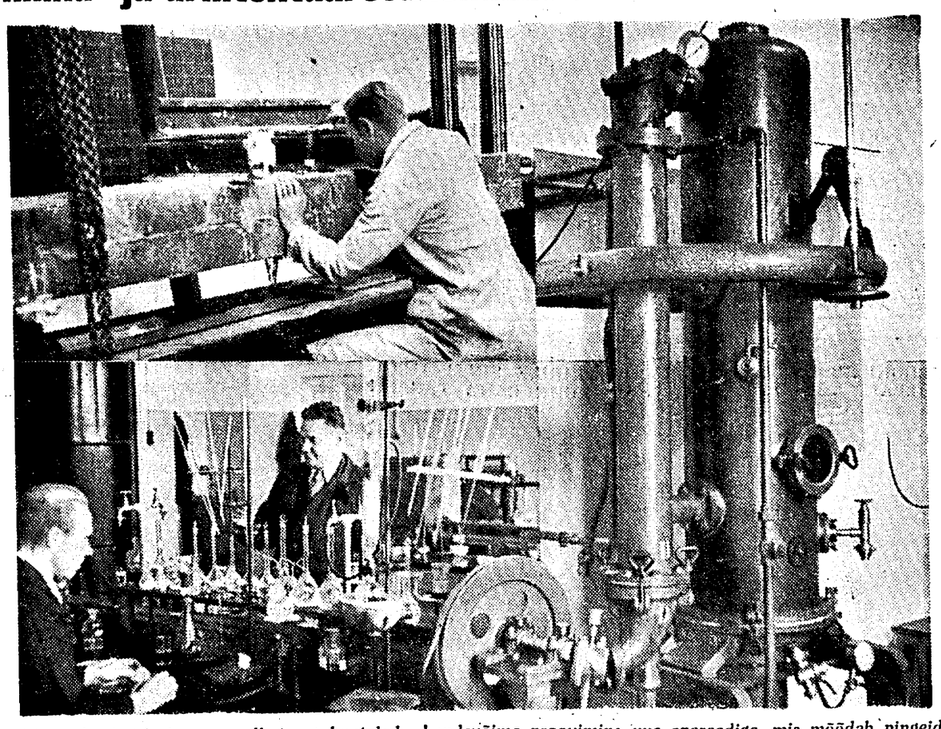

Vasakul ülal — raudbetoon-aknatalade kandevõime proovimine uue aparaadiga, mis mõõdab pingeid kuni 10.000-diku mm. Vasakul all — keemialaboratooriumis teostatakse mitmesuguseid katseid. Paremal — moodne vaakuumkatel vedelikkude keetmiseks.

Ülikooli keskraamatukogus leidub circa 13.000 moodsat ja väärtuslikku köidet. Iga õppetooli juures asetseb eraldi veel 300—500-köiteline moodne käsiraamatukogu. Kogud täienevad üha ja igal aastal kulutatakse uute raamatute muretsemiseks umbkaudu 20.000 kr.

Edasi mainib prof Martin, et uued sisseseaded on läinud maksma 300.000 kr. ja kogu tehnikaülikooli varanduste väärtust võib hinnata ligemale 2 miljonile kroonile.

Soojustehnika laboratooriumis valmis äsja kõrgsurve aurukatel, millega saavutatakse rõhk kuni 25 atmosfääri. See on esimene sellesarnane Eestis. Ka teistes riikides pole parimat. On sobiv igasugusteks katseteks aurukatelde alal. Kõetakse seda hiiglast põlevkiviõliga je saadakse 1500 kg auru tunnis.

Külastasime veel elektri- ja plahvatusmootorite saale. Viimases teostusid hetkel uurimised meie mootorpetrooleumiga. selle igakülgsete omaduste määratlemiseks.

Järgmisena asus uudishimulikku vaatlejat juhtima

keemia- ja mäeteaduskonna

dekaan prof. J. Kopvillem.

Et anda meie noortele täit keemiainseneri ettevalmistust ka praktiliselt, siis muretseti tänavu Ameerikast täiesti moodne destillatsioonaparaat, mis läks maksma üle 7000 kr. See peentest torudest ja 3—4 vaskkatlast koosnev aparatuur oma ehituselt on üsna keeruline ja ulatub läbi kahe majakorra. Siin avaneb võimalus jälgida destillatsiooni käiku tema üksikutes faasides.

Destillatsioonaparaadiga samades ruumes asetseb ka eriline ahjutaoline mürakas, mida ümbritsevad mitmesuguses jämeduses torud. See on vaakuumkeeduaparaat, milles õhu väljaimemise tagajärjel on võimalik keeta näit. piima juba 50—60 kraadi juures. Pikemal keetmisel kõrbeks piim (ka liim) paratamatult põhja. Vaakuumi abil saavutatakse igasugustest vedelikest vee auramine kuni aine paksuks massiks muutmiseni.

Mõlemad aparaadid on Baltimaade moodsamad; ka teistes põhjariikides vaevalt leidub selliseid.

Samas hoones asetsevad ka loodusvarade instituudi orgaanilise keemia sektsiooni laboratooriumid, kus teostuvad katsed tarvitatud määrdeõlide puhastamiseks, kaltsiumkarbiidi valmistamiseks, kuusekoore kasutamiseks parkainena jne.

Erilise osakonna moodustab immutusõlide katsetamine liiprite ja telefonipostide ajahambale vastupidavamaks tegemiseks. Katsetamiseks muretseti seenekultuurid Eberswalde metsaülikoolist Saksamaalt. Väikesed puuklotsid, millest üks on immutatud õliga, teine õlitamata, asetatakse klaasprikidesse, kus nad jäetakse puuseente hävitava mõju hoolde. Imbutamata puu langeb peatselt puuseente ohvriks, kuna aga immutatud puu peab nende laastavale võimele kaua vastu.

Keemialaboratooriumes toimuvad katsed turbauurimiste alal. Need katsed on täpsed ja vältavad ligemale 12 kuud.

Nagu mainib prof. Kopvillem, lõpetas tehnikaülikooli 15 keemikut, kes õppisid varem Tartus. Keemikuid on tarvis ja kõik on praegu ametis.

Siirdusime oma külaskäigul ka üliõpilaskonna kasutuses olevatesse ruumidesse Kopli rahvamajas. Need on puhtad, korralikud ja küllaltki avarad. Võrreldes neid Tartu üliõpilaskonna kasutuses oleva üliõpilasmajaga, märkad, et nad on küll moodsad, kuid mitte ni ruumikad kui vanas Tartus. Nad rahuldavad aga täieliselt Tallinna üliõpilaskonna nõudeid.

Lõppeks peab mainima, et tehnikaülikool on oma lühikese eluea jooksul arenenud täiuslikuks õppeasutuseks ja võib oma sisseseadetega täielikult võistelda välisriikide õppeasutustega. Tehnilise hariduse kõrgema õppeasutuse rajamisega on tehtud suur töö Eesti areneva teaduse ja tehnika viljelemiseks.

Suhkrukaupmehed nõupidamisel

Väikekaupmees ei saa praeguse müügikorralduse juures säilitada läbimüüki senisel tasemel

Reedel toimus kaubandus-tööstuskoja ruumes ulatuslik nõupidamine, millest wõtsid osa suhkru-importöörid, hulgikaupmehed ja jaekaubanduse esindajad. Nõupidamise awas kaubandustööstuskoja juhatuse esimees J. Puhk. Juhatas koja direktor W. Simsiwart.

Nõupidamisel kaaluti lähemalt suhkrumüügi korraldusega seoses olewaid küsimusi. Wäikekaupmeeste ringkondi on häirinud kõigepealt see asjaolu, et suhkru kaalumisel wäikestesse kogustesse, ühe- ja kahekilolistesse kottidesse, paratamatult esinewat kadu ei saa katta uute ostudega, kuna selle kohta ei ole esitada suhkrutšekke. Sel wiisil suhkrut 100-kiloliseft kotist wäikestesse kottidesse kaaludes wõib aja jooksul kadu tõusta nii suureks, et enam ei ole wõimalik suhkrut müüa. Teiselt poolt paratamatult tekib kahju ka sellest, et hulgikaupmehed müüwad suhkrut 100-kilolistes kottides, mille sisse on arwatud ka koti kaal, mis ulatub 600—1000 grammini, olenewalt koti niiskusest. Kuigi koti hind katab suhkru kaaluwahe, aitab see asjaolu weel omapoolt wähendada suhkru kogust uuel ostul, kuna kaupmehel on wastawalt wähem esitada tšekke.

Nõupidamisel otsustati koja kaudu pöörduda majandusministeeriumi poole palwega, et uutel ostudel arwestataks juure 3% ilma tšekkideta kadu ja koti kaalu arwel.

Või tootmine võib jatkuda

Turustamisel ei esine takistusi. Piimaühingud on hakanud spekuleerima meierei-tarvetega

Wiimasel ajal on paljud piimaühingud pöördunud p.-k. „Wõiekspordi" poole järelepärimisega selle kohta, kas nad wõiwad wõid ikka edasi walmistada ja kas neil on lootа, et see turustamist leiab ja nad selle eest raha saawad. Teiselt poolt on paljud piimaühingud hakanud p.-k. „Wõiekspordilt" tellima meiereitarbeid jne. nende normaalsest tarwidusest tunduwalt suuremal määral. Arusaamatuste ärahoidmiseks ja asja selgitamiseks p.-k. „Wõieksport" on piimaühingutele teatanud järgmist:

P.-k. „Wõieksport" saab endiselt turustada kõik piimatalituste poolt walmistatud wõi. Samuti toimub piimaühingutele wõirahade maksmine endistel aegadel, wiisil ja korras ilma takistusteta. Sellepärast wõiwad piimaühingud täiesti rahulikult ja muretult endiselt edasi tegutseda.

Mis puutub meiereitarwetesse, siis tähtsamatest tarbeainetest (peale õlide), nagu pakkematerjal, wõifool, klaaskaubad, piimawookannud, amüülalkohol jne., on p.-k. „Wõiekspordil" nii suured tagawarad, et wõib iga piimatalituse tellimist piiramatult rahuldada. Wähemtähtsate kaupade alal on p.-k. „Wõiekspordil" tagawarad küllaldased piimatalituste normaalsete — jooksweie wajaduste — rahuldamiseks. Sellepärast enne tagawarade täiendamist ei saa p.-k. „Wõieksport" Mõlemad aparaadid on Baltimaade moodsamad; ka teistes põhjariikides vaevalt leidub selliseid.

neid kaupu piimaühinguile müüa üle normaaltarwiduse, mispärast palutakse piimaühinguid tellimiste andmisel jääda normaalsete tellimiste juure. Eriti palutakse hoida ära nähtust, et p.-k. „Wõiekspordi" poolt ühinguile suhteliselt odawate hindadega müüdawad kaubad leiawad ühingute kaudu tee kolmandatesse kätesse.

Mis puutub tellimistesse piimatalituste sisseseadete osas, siis peaksid siin piimaühingud püüdma tellimisi wõimalikult aegsasti ära anda, kuna nüüd tellimiste täitmine wõib kesta märksa kauem, mille tõttu hilise tellimise puhul meierei töötamisel wõib tulla takistusi.

Sünnipäevalapsi

Nigol Andreesen, õpetaja ja kirjanik, sündinud 2. okt. 1899. a. Haljala w. Wirumaal.

Woldemar Kulsus, kirikuõpetaja, sündinud 2. okt. 1898. a. Kundas Wirumaal.

Hendrik Olstawel, Saare maawanem, sündinud 2. okt. 1888. a. Laiksaare w. Pärnumaal.

Wladimir Smetanin, Tallinna statistikabüroo juhataja, sündinud 2. okt. 1888. a. Tallinnas.

Karl Ustaw, preester ja õpetaja, sündinud 2. okt. 1867. a. Kaarepere w. Tartumaal.

Johan Estam, koolitegelane, sündinud 2. okt. 1891. a. Pärnus.

Hans Riist, kaupmees, a.-ü. EKM nõukogu liige, sündinud 1. okt. 1887. a. Abja w. Pärnumaal.

J. Kivisilla 25 a. Tallinnas koolipõllul

Oma 25-a. õpetajaameti juubelit Tallinnas tähistab vanem õpetaja Jaan Kivisilla (end. Jürisson).

Juubilar sündis 17. aug. 1878. a. Vastemõisa vallas Väljandimaal. Alghariduse sai ta Vändra ja Olustvere kihelkonnakoolis Pärast seda lõpetas ta Balti (Goldingeni) õpetajateseminari, kuna hiljem täiendas end Vilno õpetajate-instituudis.

Oli köster-kooliõpetajaks Lihula, Kolga-Jaani ja Põltsamaa kihelkonnakoolides 1899.—1903. a. 1907.—1913. a. oli Läänemaal Läänenigulas Oru 2-kl. ministeerimuiskooli juhataja; 1913.—1924. a. Tallinna alaealiste parandusmaja juhataja; 1914. a. 30. sept. valiti Tallinna linna 8. algk. õpetajaks, millisel kohal teenis üle 10 a., praegu kauemat aega linna 18. algkoolis vanemõpetajaks.

1924. a. asutas J. K. Tallinnas õhtused kaubanduslikud kursused, mis hiljem muutis ümber „õhtusteks keelte- ja masinakirja-kursusteks". Ta on koostanud ka mitmed õpperaamatud ning töötanud ajakirjanduse põllul, olles „Isamaa" kaastööliseks ja „Uue Virulase" toimetuse liikmeks. 1923. a. asutas ühes A. Lippo, A. Allissoni, K. Raagi ja A. Küngiga „Rahvalehe", olles ühtlasi seal kauemat aega toimetuse liige.

Õpetajaameti kõrval on J. K. energiliselt võtnud osa seltskondlikust elust, olles juhtivalt tegev väga paljudes organisatsioonides.

Tänane intervjuu

Kuidas arenevad tööliskoja valimised

— Kas tööliskoda?

— Jah. Renning kuulab.

— Kuidas arenevad valimised?

— Üsna elavalt. Laupäeva hommikul saabus kirjalikult juba 122 häält. Pühapäeva hommikul tuleb veel hääli postiteel. Ühtlasi toimub pühapäeval tööliskojas ka isiklik hääletamine.

— Kui palju on tänavu hääleõiguslikke töölisvanemaid ja valijaid mehi?

— Kokku 550.

— Ja kui palju on esitatud kokku tööliskoja liikmete kandidaate?

— Neid on esitatud 58. Valida neist tuleb 30.

— Kas on ette näha suuremaid muudatusi tööliskoja koosseisus?

— Muudatused on mõõdapäästmatud. Mõned tööliskoja liikmetest on läinud teistele tööaladele jne. Endistest koja liikmetest on valimistoimkonna kandidaatide nimekirjas 12.

— Kui kaua valimised kestavad?

— Isiklikud valimised või hääletamine kestab tööliskojas pühapäeval ja esmaspäeval kella 9—20. Valimistulemused selguvad teisipäeva hommikuks.

— Ja millal koja üldkoosolek uues koosseisus kokku võiks tulla?

— Sellega läheb aega. Valimise tulemused, kui ei tule proteste, avaldatakse „Riigi Teatajas". Pärast seda kutsutakse üldkoosolek kokku. See võiks toimuda ehk oktoobri lõpus.

Autoga lambaid varastamas

Tallinna-Harju kriminaalpolitsei tabas ja paigutas wanglasse 27-a. Jakob Allikoja, 22-a. Martin Kalle ja 18-a. Karl Mööga. Juurdlusega selgus, et nimetatud isikud, sõites Tallinna ümbruses weoautoga ringi, on sooritanud rea lambawarguſi. Aksikutest lautadest on nad korraga toonud wälja 3—4 lammast, realiseerides need Tallinna turul.

Ja ilma ja inimesi ma tundsin viimati ka

K. A. HINDREY

55

Ja need teised asjad! Seal oli see pansion oma... oma Signega... mis see waene laps küll praegu peaks tegema? Ning nüüd mõtled sa mõnikord temale, siis aga ootad, kas Dagmar peab täna jõna ja tuleb. Sõna ei saa ta kunagi pidada, osalt küll sellepärast, et ta ju rippuw on oma' kodust, osalt aga kindlasti ka sellepärast, et ta on rohkem tujuinimene ja lausub mõnikord: Ma ei tulnud sellepärast, et olekſin su meeleolu halwaks teinud, sest olin ise nii käristatud ja katkine hingeliselt.

Siis oled sa oodanud ja mõtelnud, ja ootamine on ometi niisugune seisukord, mis ei lase tegeleda teiste ja tähtsate asjadega, ootamine on ju piin. Ta wõtab enesele aja, mida peaks kasutama mun jaoks. Ja kui ootamine on mõõdas ja toonud pettumuse, siis on aeg tagantjärele ka wiljatu. Kui siis tulewad jälle need rasked rünkpilwed ja wajuwad su üle kokku, need mured kaotatud aja pärast ja tegemata tööde pärast, kogu oma ülesande ja elukutse lohakusesse jätmise pärast, siis läheb hingamine raskeks ja jälle näed sa waimus omu natuke kurba ja teinekord wargsi küsiwat pilku. Ning siis hakkad oma wäärtusetust mõistma ja hirmu tundma oma küündimatuse pärast.

Kas teeb selle masendatud meeleolu tasa Dagmari kink, tema lohutus ja tõestus, et sa oled ikkagi mees, keda naine wõib sallida tema kehalisele puudusele waatamata?

Kas teeb selle tühjusetunde ja kohusepuudu se tasa tasumistahe ja kohusetunne Dagmari wastu? Kui see ju ka mitte kui midagi ei anna, kui see ka mitte kaugemale ei wii kui äratundmisele, et mõne teenistuskoha wõtmine linnas teda ju edasi ei aita. Kus on neid kohti, kus tal antakse luba kaasa töötada mõnes asjaarmastajate ringiski. Need näitemängusõbrad saawad ju tulla kokku waid õhtuti. Aga õhtuti peaks Dagmar magama panema lapsi, nendega õhtupalwet lugema ja siis weel pererahwa aega wiitma. Wõi oskab Dagmar midagi muud? Oh ei, seda nipet-näpet, mida teda on pandud õppima, seda wähest keetmist, seda wähest õmblemist ja tikkimist, seda puudulikku masinakirja ja seda natukest portselanimaalimist ei tarwita mitte keegi, ja see ei anna kingarahagi. Mis aitab minu kaasaiwõitlemine ja wõib-olla isegi kaasamuretseminegi — ta on ju kaswatatud waid meheleminemiseks, ja mehi on ju nii armetult wähe. Nõnda wähe, et minagi pean aitama tema hoopis tühjajookswat elu mõõdaminneski täita soojusega, haihtuwate wäikeste eneseunustamistega, mõnede rõõmsate tundidega linnas, mis tema waikses ja wäikeses elus on nagu suursündmused juba. Kuid ta ütleb, et wähemalt tunned end inimesena, kes hingab ja kelle weri woogab kogu selle halli ühetaoluse sees. Ja et ka niisugune salajane elu on rikkam ja mitmekülgsem kui suurema osa inimeste oma.

Kui Enel Meriwart oli ära sõitnud, siis hakkas Dagmar siin käima, esialgu oma õdedega, siis üksi, teinekord jälle ühe wõi teise õega. Ja nii hakkab nüüd puuduski temast, kui ta pikemaks ajaks ära jääb.

Enel Meriwart?... Enel... Jah, temal jäi wähe aega üle siin käia.

Oli siin, jättis oma' olemisest siia maha nagu mingi suure õiguse siin olla... ja siiski käib siin Dagmar.

Ka sellele peab mõtlema ühtlugu, ka see segab... Ja kunas saan ma õige rahu, et wõiksin olla jälle mees, kel on oma töö ja omad kohused?

Kui Enel oli siin wiimast korda, siis istus ta kaminatoas. Ja ta teadis, et Signe oli mulle kõnelnud kaminast ja ütelnud, ma ikka lasku ehitada kamin. Siis olewat sügiseti ja talwel kena istuda tule ees.

Enel istus kaminatoas tugitoolis, toetas oma ilusat pead käele ja ütles:

„Nõnda imelik on küll see elu, et üks külwab ja teine lõikab, ja Signe tahtis kaminat, et selle ees istuda, sellest siis tekkiski seni mõtteski sündimatu kamin. Aga tema ise, waene, on nagu mõni tundmatuks jäänud leidur, kellele keegi ei tea wõlgneda tänugi, kuid kelle mõte teeb miljonitele elu kergemaks ja mugawamaks. Kes leiutas õmblusnõela? Kes tegi esimesena tuld tikuga, et süüdata seda kaminat?"

„See wahest laseks ennast selgitada, kui uurida erikirjandust," wastan ma. „Kas tahaksite, et süütan kamina?"

Ilm oli wihmane ja niiske, kui Enel oli siin wiimast korda. Poleks olnud ime sattuda mõttele tuld panna kaminasse.

„Kas pole Signe kunagi awaldanud soowi süüdata siin tuld esimesena?"

See oli tõesti nii, tõepoolest oli Signe siis, kui ta kõneles kaminast, mul wõtnud käealt kinni ja ütelnud: Ja mina panen esimesed puud kaminasse, eks? Ja mina pistan talle esimese tule otsa, eks? Oma wälgumihkliga, jah?" Ma waid noogutasin.

Jah, wa' wäike tulesüütaja — ilm ja inimesed ei lasknud.

Enel Meriwart waatles mind oma tõsise pilguga, kui ma lõin kõhklema ja watasin küsiwalt wastu.

„Ei," ütles ta, „ei maksa. Oleks minu poolt nagu patt Signe wastu. Wahest tuleb ta tee weel kord siia, enne suurt sügist, wõi ka sügisel. Siis pangu tema kaminasse tuld esimesena."

See oli ilus Enel Meriwardist. Ja ta oli juba warem nagu oma inimene, ning nüüd oli ta seda weelgi rohkem.

Aga kuna ilm oli nii raskelt wihmane ja pilwist pime, süütasin ma lambi, mille punane wari tegi toa kohe nagu soojemaks. Ja kuna see oli Enel Meriwardi wiimane külaskäik ja ta juba järgmisel päewal pidi sõitma linna, siis tõin ma weel kirewaid laternaid ja riputasin need lakke.

Ning Anu keetis kohwi ja oli küpsetanud wäikesi koogikesi. Anu sallib Enelat, ja maja põlemisel oli ju selles jäänud terweks ning seal oli aastaid wana liköörі. Niisiis me istusime ja siis andis Enel Meriwart esimesena mulle tagasi mu enesetunde.

Mingi suhtelise enesetunde ja wahetuskaubana.

Ta ütles siis mulle kobamisi ja ettewaatlikult, ikka samm-sammult edasi nihkudes minu „kompleksi" poole, et pole kehalik wiga mitte kunagi nii suur kaasinimeste kui wigase enese silmis.

Ma waidlesin wastu. Ma wõtsin päris tawalisima näite tawalisimast elust.

Te olete näinud päris lugemata palju inimesi, kel on suus kuldhambad. See tähendab, et seal on enne olnud õiged hambad, aga nad on asendatud kunstlikega. Kuid minule kui kaasinimesele torkab alati silma nimelt see puudus, minule on kunsthambad wastumeelt, aga need inimesed ise on uhked oma kullast hammastele."

Nägin ju, et Enel Meriwart punastas, nägin, kuidas see puna tõusis ja lagunes alla kuni kaelani. Ja ta silmad läksid ekslewaiks ja niiskeiks. Aga ma ei taibanud, ja jatkasin weel:

„Ma ei wõiks enesele hästi ette kujutada ka seda, et minu naine wõtab enne magamaminekut oma hambad suust ja paneb mõnesse topsi wõi klaasi."

Ja siis nägin ma, et Enel Meriwart laskis pea norgu. Teadsin, et tal tulid silmadesse pisarad, ja neid ei tahtnud ta näidata.

Ei olnud tal ju kuldhambad, sähwas mul läbi aju, aga ma tundsin, kuidas mu silmaland hakkasid erutusest wärisema... ning hakkas kuum kohe. Ja me olime wait, ning sellest waikusest hakkasin ma ootama midagi, mis pidi olema nagu mingi löök wõi õnnetus wõi ehmatus.

Siis tõstis Enel oma pilgu minu silmadesse, ja see pilk oli kindel, tõsine, natuke kurb, aga ka julge.

„Mul pole mitte ühtki õiget hammast suus."

Põlwed lõid mul pehmeks ja kukal oli mul imelikult kange. Tahtsin midagi ütelda, tundsin, et mul polegi midagi lausuda. Ja kui olekski, mul ju poleks häält. Niisugune tunne oli, nagu oleks mulle wastu tulnud wäike tütarlaps lahkete silmadega ja mulle tahtnud näidata oma nukku ja keegi oleks mind tõuganud ja ma tasakaalu püüdes olekſin löönud lapse naeratawaisse ja usaldawaisse silmadesse.

„Istuge ometi!" palus Enel, nimelt palus. Ja sirutas oma käe minu poole. Ma ei saanud. Ma ei saanud kättki wastu sirutada. Ja siis tõusis Enel, wõttis mind kättpidi ja talutas wäikese wägiwallaga sohwale. Ise istus kõrwale ja silitas mu kätt. Nagu Signegi. Aga teisiti. Nii emalikult.

„Ega teie ju ei teadnud, et maksa nõnda ehmuda," seletas ta päris agaralt. „Kui teie olekſite teadnud, ega te ju nõnda poleks ütelnud. Ja ükskord olekſite seda ikkagi teada saanud."

Kuidas nii? Teada saanud? Miks teada saanud? See oli suur usaldus, see oli suur asi, mida ta mulle sellega ütles. Wõi... wõi... arwas ta, et keegi kunagi küll ütleb? Aga tema toonis oli midagi niisugust, nagu tahaks ta oma pea panna mu õlale.

Siis ta jutustas. Enamlaste aeg Siberis ja Kaug-Idas. Isa oli olnud raudteametnik. Ja pidi põgenema. Kõik teed kinni. Põgenes naisega ja kahe lapsega, ikka põhja poole, metsadesse, kus lõpuks polnudki enam inimesi, kus kardeti inimese jälgegi lumes. Ja nälg. Oli küll piiſs, oli ka liha. Aga ei olnud leiba. Siis tuli skorbuut wõi tšonga. Wäike wend suri ja maeti lume alla, kirwega raius isa külmanud maa sisse haua, haige ema tõstis kätega mulda. Ja siis suri ka ema. Enel ütles, et ta ükswahe ei teadnudki, mis kõik oli ja juhtus. Hambad läksid lahti ja kukkusid ükshaawal suust. Ja kui tuli kewad ja isa otsis oblikaid ja teisi taimi, mis kuidagi olid sööda wad, siis hakkas haigus paranema. Enel oli siis umbes kümneaastane. Aga kui nad hakkasid rändama ja sattusid burjaatide juure, siis oli seal üks wana tark wõi posija, see määris igemetele midagi kõrwetawat ja läiſat. Aga see wiis ka wiimsed hambad suust. Nii Enelal nagu isalgi.

Seda jutustas mulle nüüd Enel, pea norus, käed põlwede wahel. Sõnad kukkusid ühetooniliselt, peagu kuiwalt. Mitte mingit enesehaletsemist, ka mitte midagi, mis oleks wälja pidanud kutsuma minu kaastunnet. Asjalik sündmuste järg, nende põhjused ja tulemused.

Mida pidin ma nüüd õige tegema? Siin oli minu ees naine, keda saatus oli õige raskelt löönud. Silmade ette manati külmast kange, wäike, kõhetu ja sinine inimeseloomake, lõpmatu lume ja pimedate metsade ees, nälg ja hirm, hirm ja nälg, ja ränd ja wäsimus, pikk põdemine, lootusetus ja jälle wäike hingitsemine lootusenatukese poole.

Majaomanike koda oli koos

Elevusrikas tegevusaasta

Eile pidas majaomanike koda oma aastaüldkoosoleku, millest võttis osa rohkel arvul koja liikmeid üle kogu riigi. Koosoleku avas koja esimees dr. J. Masing, andes täiendavaid seletusi varem kätte saadetud aruande kohta, toonitades, et koja jooksva asjaajamise kõrval on peategevus seisnud majaomandisse puutuvate seadusnormide arutamises, ettepanekute esitamises ja arvamuste avaldamises. Tegevus majaomandi kaitse alal on kujunenud mitmekesiseks. Koja suurimaks tööks oli 1. juunil kehtima hakanud uue ehitusseaduse arutamine ja põhjalik analüüs, mis andis soovitud tulemusi. Eriti kinnisvarade sundvõõrandamisel tuli kojal talitada valvsasti. Edasi puudutas koja esimees kavatsust, viia kinnisvarade maksustamine väärtuse alusele, milleks vastavas komisjonis töötati vä' kinnisvaramaksu seaduseelnõu. Koda astus selle vastu energiliselt välja, kuna senine kord, mille järele kinnisvaramaksu arvutatakse tulukusekui ka väärtuse alusel, tundus õiglasemana. Põhjalikult kaaluti kavatsust seada sisse väärtustõusu maksu, mida kavatseti võtta kinnisvarade üleminekute puhul. Ka uue linnavolikogude valimisseadusega seoses on tulnud kojal oma huve vahenditult kaitsta. Tegevusaasta jooksul peeti 2 üldkoosolekut ja 16 juhatuse koosolekut.

Ühtlasi on märgitud koja liikmeile kättesaadetud aruandes ka Tartu osakonna tegevusaruanne, mille järele üldiselt on kaitstud majaomanike huve ja oldud samal ajal ka nõuandvaks ning abistavaks organiks.

Järgnevalt andis ülevaate koja rahaliste läbikäikude kohta O. Suursööt.

Revisjonikomisjon koosseisus A. Millert, A. Helmre, O. Laube, J. Ruuse, K. Vassil valiti tagasi. Asemikeks jäid J. Õunapuu ja J. Karu.

Läbirääkimiste osas puudutati üüride küsimust, millele vastas koja juriskonsult adv. R. Wiederfeldt, et koda on olnud vahemeheks üürnike ja majaomanike vahel, püüdes tegutseda objektiivselt, lähtudes üldhuvide seisukohast.

Lõpuks toonitati kokkuhoiu tähtsust kõigis eluavaldusis praegusaja sündmuste keerises ja avaldati arvamust, et peaks seatama sisse vastavad ametkonnad, kellele see jääks erülesandeks. Kokkuhoidu tuleb teostada otstarbekuse seisukohalt, aga mitte nii, et vallandatakse inimesi, mille tagajärjel need satuvad raskustesse. Sarnane talitusviis ei ole ettenägelik üldhuvide seisukohalt. Koosolekule järgnes omavaheline koosviibimine.

Jalgpall ja poks

Täna avatakse poksihooaeg. — Jalgpallis viienda vooru haripunktiks tabelijuhtide V. S. Spordi ja Kalevi kohtumine

Sportlikest sündmustest vaesel sügishooajal kujuneb eriti Tallinnale tänavune pühapäev kaunis võistlusterohkeks, pakkudes kolm jalgpallimatši ja hooaja esimese poksiõhtu, millele on järgnemas rida teisi. Poksihooaeg pidi algama juba eelmisel pühapäeval, kuid jäi siis mõningate takistuste tõttu pidamata hooaja avaõhtu. Tänasel poksiõhtul, mis algab kell 19.00 Kalevi võimlas, teeb hooaja avastardi kaasa ka rida provintsisportlasi.

Tartu Kalevist tuleb üheksa poksijat eesotsas K. Vahi, Hennochi, vendade Annamite, Tammepuu ja teistega. Viljandi Tulevik on annud üles kolm võistlejat — E. Kõlu, Topmani ja Stepanovi. Pärnumaa poksikantsist, Sindist, tuleb viis võistlejat, kelledest tuntumad on vennad Toomsalud ja V. Nõmm. Edasi teeb hooaja avaõhtu kaasa kogu OENÜTO poskijatepere ja K. Käbi.

Päeva jooksul peetakse Tallinnas ja Tartus jalgpalli meistervõistluste viies voor. Tartus Tamme staadionil algusega kell 12.00 on vastamisi kaks provintsiseltsi — Tartu Olümpia ja Pärnu Kalev. Samal kellaajal Tallinnas Kadrioru staadionil peetav Estonia—Esta matš on täna Tallinnas peetavast kolmest matšist esimeseks. Kell 14.00 algab mererannas TJK-i väljal karikavõitja TJK-i ja OENÜTO vaheline matš. Tänase jalgpallipühapäeva haripunktina algab aga kell 16.00 Kadrioru staadionil sügissarja olulisemaid ja kaasakiskuvamaid matše — V. S. Sport kontra Tallinna Kalev.

Igaüks neist neljast matšist haarab kaasa võistlevate seltside pooldajaid ja teisi pallihuvilisi, kuid vähe on igatahes neid, kes spordihuvilistest jätab vaatamata kahe elupõlise rivaali, Spordi ja Kalevi kohtamise. Iga uus nendevaheline kohtamine toimub nagu tugevasti elektriseeritud õhkkonnas juba meie jalgpallispordi algpäevist alates. Tulevad meele Tügiveski-aegsed „pipraveskid" ja teised kärinategijad oma-meeste ergutamiseks — pealtvaatajad olid juba tol ajal jagunenud kahte oma-meestele lärmakalt kaasaelavasse gruppi.

Tänapäeval on küll jäänud ära „kunstlikud lärmitegijad", ent sellele vaatamata kõlab tribüüni katuse alt kaugele mõnikord lärmakas kaasaelamine võistluskäigule. Täna on pealegi suur põhjus matšile kaasaelamiseks, kuna see on kahe tabelijuhi vaheline ja peamine otsustaja, kas vanameister V. S. Spordil õnnestub tulla üle h[...] esialgu pooleldi Eesti meistr[...] vuseks sügismeistriks. Peamiselt sell[...] hebki tänane sügissarja viies voor.

ÜLE RIIGI ABITREENERID KU[...]

Kergejõustikuliidu abitreenerite k[...] oktoobril Tallinnas. Kursus kestab [...] Kavas on kergejõustiku ajalugu, e[...] pused jooksudes, hüpetes ja heidet[...] Kursuste kestus on 72 tundi. Kursu[...] spordiinspektor A. Kolmpere, lekto[...] seste, H. Kadak, A. Kolmpere ja te[...] tavad dr. A. Meerits, dr. A. Room[...] rite kursus koosneb kolmest osast. [...] mub tuleval kevadel ja viimane os[...] sustele on tulnud ülesandmisi kogu [...]

Loodetav ilm

pühapäewal, 1. oktoobr[...]

Merel keskmisest kõwani, maal [...] sega lõunast üle lääne põhja poole p[...] Wahelduwa rohkusega pilwitus. Hoo[...] ratuur langeb.

Vastutav toimetaja H. Ta[...]
Väljaandja Tallinna Eesti Kirja[...]

Oma lugupeetud direktorit

härra ins.

Voldemar Lender'it

mälestavad leinates

A.-S. Eesti Kunstsarve Tehased O. Kerson & Ko
juhatus, ametnikud ja töölised.

Tööpakkumised

Vajatakse **õpipoissi mudelitööstusse.** Teat. kirj. slt. „1/5701".

Tarwis **kartulivõtjaid.** Tulla esmaspäewal, 2. oktoobril, kl. ½8 hommikul Jannseni tän. 9-a—1. Arajõit kohe.

Mööblitislerit tarwis. Läbi rääkima tulla pühap. Maakri 34—8.

Kohe tarwis **puuseppi.** Ilmuda Keskhaigla ehituse juure pühapäewal kell 12.

Kartulivõtjat tarwis. Kaubelda pühapäewal kl. 2—4 p. l. Jisraeli tän. 9 hoowis.

Kraavitegijat tarwis Kadaka külasse Paju tallu.

Kartulivõtjaid tarwis linna lähedale maale. Kaubelda pühapäewal, 1. okt., kl. ½11—½12 Liiwalaia tän. 34-a—12.

Otsitakse **mettlach-parketi- ja seinaplaatide-panijat.** Küsida Tulika 7, A/S. Eesti Kunstsarwe Tehased O. Kerson & Ko raamatupidajalt.

Kartulivõtjaid tarwis linna ligidale maale. Kaubelda 1. okt. homm. kella 8—11 Masina t. 6—4

Kiilna lähedale tallu waja **teenijat** Kaubelda Ülem-Luha tän. 4—12.

Wilunud **kellaseppa** tarwis ärisse. Ühes tasutingimustega teat. kirj. slt. „19/5439".

Töömeest waja kaewupuurimise juure ja kiwilõhkujat, kel tunnistus. Kaub. pühap. kella 10—12 Kotka 2—1, Tondil.

Noort kärmast **abilist** tarwis püksitegija juure kelitud töödele. Kirj. slt. „89/5459".

Juurvilja-korjajaid tarwis Kadaka külasse, Soo talusse.

Tarwis maale tallu **meesteenijat,** kes kõiki talutöid mõistab teha. Teateid saab Wabriku tän. 8 poest wõi kirj. slt. „16/5716".

Kindlustusalale wajatakse korralikke meesabijõude. Eriostust ei nõuta. Elulookirjeldus saata slt. „A. 8142".

Kingsepatöölist parandustööle waja. Sireli tän. 5.

Waja kaht korralikku **müüritöölist.** Nõmmel, Raudtee 4—4.

Kingseppa ja käealust waja uuele ja wanale tööle. Tulla esmaspäewal Olga tän. 7.

Wajatakse **tislerit** S. Seilli puutööstusesse freeserile wõi höövelmasinale. Wabriku t. 4 (hoowipeal).

Waja **aiatöölist** Nadaka tee 4.

Pealsetegija wajab steppijat ja lauatöölist Narwa mnt. 48, „Tugew".

Kasvatajat (sakslannat) tarwis kohe wäikeste laste juure. Tulla kuni kella 12-ni päewal Falkpargi 9—8, 2. korral.

Müüriseppi tarvis kiwimaja (nopsa) ehitamiseks. Loosi tän. 12, Nõmme.

Tallinna lähedale waja **majahoidjat** Wõib olla ühe wäikese 3—5-a. lapsega. Teat. kirj. slt. „B. 7291".

Wajatakse wilunud, aastate kogemustega, wene keelt rääkiwat **toatüdrukut** wäikesesse perekonda. Ilmuda ainult soowitustega pärast kella 10 Narwa m. 42-A—6.

Ü/Ü. „Vikerl Tehased" J. Siirak & Ko. Jaama tän. 8-a. Telefon 318-21 vajavad pikaajalise praktikaga **oskustöölisi mööblitöö alal.**

Teenijaid ja karjast tarwis. Kaubelda hommikul kl. 9—11 Raudtee tän. 89—6.

Tarwis maaneibu **perenaiseabiks** Keila linna. Kaubelda täna, 1. okt., kella 10—12 Tartu mnt. 15—2.

Wilunud **tammeparketi-panijat** tarwis ühe kuu pärast. Teat. kirj. slt. „14/5514".

Waja korralikku ja töökat **tütarlast** (soow. Hiiu- wõi Saarem. neiu). Küsida telef. 457-15 wõi kirj. slt. „8/5508"

Maale alewikku wajatakse wene tüdrukut **majateenijaks.** Perekonnas 2 last, 5- ja 8-a., ja 2 täiskaswanut. Teat. kirj. slt. „27/5767"

Waja **juuksuriõpilast ja kammijat.** Teat. kuni 5. okt. s. a. kirj. slt. „B. 7294".

Puuseppi waja Nõmmele. Teat. jaab Kasarmu tän. 10—1 pärast kella 6.

Wilunud **naiskokka** sooja köögi peale wajab rest. Must-Kass, Merepuiestee 10.

Mitmekesiseim laste lugemisvara on „LASTE ROOM".

Tööotsimised

Korralik 16-a. poiss soowib **õpipoisikohta** elektri- wõi lukusepatöökotta wõi ärisse. Kirj. slt. „21/5821".

Kodumaa laewaomanikudl 19-a. karske ja maanoormees soowib teenistust pikemaks ajaks kaugesõidulaewale. Tunneb ka mootoriasjandust. Samas müüa kiires korras odawasti püstnaftamootor, 4—5 H. P. Kirj. slt. „34/5414".

Korralik wilunud **hambaarst soovib kohta** Tallinna, Tartu wõi maale (kabinett olemas). Kirj. slt. „88/4978".

Akad. haritud rootslanna soowib iseseiswat **perenaisekohta** kus perenaist ei ole. Eelist. üksiku härra juure. Armastab lapsi ja tunneb haigeravi. Kirj. slt. „85/4785".

Русская дѣвушка изъ интел семьи со средн. и спец худож образов, владѣющ 3 мѣст языками желает заниматься съ дѣтьми, проявл. худож способности за неб плату Беру на домъ всевозм худож. вышивки. составл. рисунковъ для нихъ, шитье гарнитуровъ бѣлья, мѣтки и пр Предл въ конт. с. газ подъ 32/5012.

Korralikku tallu soowin **perenaiseks** wõi toiduaineteekaupluse müüjannaks. Olen wilunud. Kirjad slt. „25/5485".

Saarlased-puusepad wõtawad ehitusi ja remonttöid enda peale On nõus maalesõiduks. Kirjad slt. „11/5711".

Õmbleja wajab tööd. Soowitaw majasse päewiti. Õmbl. ka lastele. Kirj. slt. „8/5468"

Majateenijaks soowib wastawa haridusega preili. Wõib ka olla perekond, kus puudub perenaine. Kirjad pal. slt. „26/5446"

17-aastane **tütarlaps** palub wõimaldada mingit teenistust. Warem teeninud toiduainetekaupluses. Kirj. slt. „20/5440".

Kaitsewäest wabanenud noormees palub **mingit tööd** ükskõik mis alale. Wõib ka õpilasekoht olla. Kirj. slt. „16/5476".

16-aastane suurem poiss palub **teenistust** kontorisse, tööstusse wõi wabrikusse. Teat. kirj. slt. „3/5463".

Kaks **saarepuuseppa** otsiwad puutööd ükskõik mis alal. Wõib ka tükitööd olla. Tulla kauplema täna, 1. okt., Mädara 2—4 wõi kirj. slt. „89/5419".

Keskealine abielupaar otsib **kojamehekohta,** on ehitusmüürisepp ja kohtwija. Kirj. slt. „88/5453".

Abielupaar otsib **majahoidjakohta** keskküttega majas nüüd wõi edaspidi Kirj. slt. „30/5450".

Wene prl. palub **üksiteenijakohta** wõi ka nõudepesijaks. Kirjad slt „27/5447".

Tööperemehena tallu wõi karjarawitsejana otsib kohta eriharidusega, wilunud, 49-a. üksik mees. Ustaw ja energiline. Tunnistused ja soowitused olemas. Kirj. slt. „25/5725".

Vilunud kraasija otsib teenistust. Kirj. „Pärnu Päewaleht" — „Wilunud kraasija".

Korralik **III liigi juht** otsib teenistust ükskõik mis masinal. Omab ka juhuweoloa. Kirj. slt. „24/5764".

Haritud korralik 25-a. neiu soowib **majaabilisekohta,** kus oleks wõimalus kantseleitöö wõi äri alal kaasa aidata. Endal korter. Pakkum. kirj. slt. „5/5745".

Noor intell. **puhvetipreili** soowib wastawat kohta Pakk. kirj. slt. „4/5744".

Õigusteaduse üliõpilane, abielus, otsib ükskõik **millist tööd.** Nõus ka füüsilise tööga. Kirj. slt. „11/5751".

50 kr. sellele, kes soowitab ausale mehele koha ladusse wõi aidamehekoha nüüd wõi edaspidi. Kirj. slt. „9/5749".

Wilunud **ehituspuusepp** otsib tööd. Töötab iseseiswalt. Kirj. slt. „33/5773"

Täiesti wilunud laagrimantli- **õmbleja** soowib tööd suuremal arwul kodu tegemiseks. Kirj. slt. „28/5488".

Pärsia vaiba sõlmija soowib tööd perekonda wõi tööstusse. Soowitakse osta wõi üürida waibaraam. Teat. kirj. slt. „34/5494".

Wilunud, kutsega **kleidiõmbleja** soowib tööd paremasse töötuppa. Teat. kirj. slt. „35/5495".

Korteripakkumised

TALLINNAS

Luksuskorter — 9 tuba, eraldi majas, üsna kesklinna lähedal wälja üürida. Teat. kirj. slt. „4/4944"

Õunakauplus ära anda Teateid saab Paldiski mnt. 42-a õunamüüjalt pärast kella 5.

Korter ära anda Lõunapoolne, 3 tuba, köök, esik. Aasa 8—2. Tulla Kuu ja Koidu tän. kaudu.

Kaasüüriliseks wõib tulla kindlas teenistuses meesterahwas. Suur Ameerika 87—6.

Korter — 2 tuba, köök, esik, wesi ja W. C. korteris — üürile anda. Kanarbiku 18—9.

Kahetoaline **korter** ära anda. Luha 14—5.

Korter ära anda Lillekülas, Wälja tän. 16. Näha pühapäewal pärast kella 10.

Korter üürida — 3 tuba, köök ja esik. Toompuiestee 17-a, telef. 517-29.

Ära anda wäikse pliidiga **möbleeritud tuba** eraldi sissekäiguga. Narwa mnt. 12—18, hoowis.

Suur wäikesekeüllane hästi **möbl. tuba** intell. härrale ära anda — Heeringa 12—12.

Renow. soe **korter** — 5 tuba, teen.-tuba, wann, köök üürile anda (kohane arstile). Tartu m. 4. Küsida kl. 9—11 telef. 309-01.

5-toaline **korter** (kõigi mugawustega — teenijatuba, wann, omaette majas. Sealsamas ka eraldi wälja üürida garaash. Küsida majahoidjalt Poska tän. 19.

Mööbliga tuba erasissekäiguga ainult intelligentsele isikule wälja üürida. 28 kr. kuus. Tatari 9—3.

Wanemas korralikus majas **korter** — 4 tuba, köök, teenija- ja wannituba, soe, päikeseline — ära anda Wäike Laagri 1—2.

Üürile anda uues moodsas majas **suur tuba** kõigi mugawustega. Küsida kella 12—15 wahel telef. 310-84.

Kaasüüriliseks wõib tulla korralik meester. wõi naisterahwas. Preesi 10—3.

Ära anda linna ääres, tööliste-rajoonis **pudukauplus** wähese kaubaga. Teatada kirj. slt. „7/5427".

Korralik **kaasüüriline** saab omaette toanurga naisterahwa juures. Jakobi tän. 18—12.

Wäike **korter** ära anda. S. Ameerika t. 9—1.

1-toaline **korter** ära anda. Kauba tän. 18—3.

Autogaraaž ära anda. Tallinn, Herne tän. 18.

Autogaraaž wälja üürida Wana Kalamaja 21—2.

Äriruumiks wõi kontoriks, kõlbab ka töötoaks. Pikk 46—5.

Sissesõitjatele peatusekohaks möbl. tuba erasissek. wälja üürida Narwa mnt. 50—16 (maja ajas).

Kaasüüriline wõib korteri saada üksiku naisterahwa juure. Tulla pärast lõunat Endla tän. 45—11, trepp alla.

6-toaline korter wanni-, teenijatoa- ja kõigi mugawustega üürile anda moodsas uues majas kesklinna rajoonis. Läbirääkimised 30. sept. kella 14—15 ja 1. okt. kl. 11—13 Gonsiori 31—11.

Uues keskküttega majas **korterid** — 2 tuba, W. C., köök ja 3 tuba, W. C., köök — ära anda. Söödi tän. nr. 6 (Pelgulinna omnib.-peatuse lõpul).

Kuiwad, walged poolkeldrikorral asuwad **ruumid** wälja üürida. Elektrewalgustus ja wesi olemas. Ruumid kohased mitmesuguste ettewõtete jaoks. Järele pärida Narwa mnt. 23—2.

Wälja üürida **3-toaline korter** ühes köögi ja wannitoaga. Küsida Tallinn, Karu 39, kontoris.

Wälja üürida **2-toaline korter** köögiga Küsida Tallinn, Karu 89, kontoris.

Wälja üürida 3-toaline **kontoriruum.** Küsida Karu 39, kontoris.

2 tuba mööbl., erasissekäiguga ära anda intell. kindlapalgalisele isikule. (Wann, telefon olemas.) Raua tän. 38—12. Kodus 2—5 p. l.

Üüritakse tuba wõi kaks tuba koos ilma mööblita wõi osalise mööbliga. Soowi korral köögi tarwitusega. Wesiwärawa t. 26—3.

Välja üürida suur 3-toaline korter. Näha kella 14—19 Wana Kalamaja 3—19.

Erasissek. ja köögi tarwit. hästi **möbl. tuba** ära anda soliidsele härrale. Sõja 11—8. Näha pühap. kella 2—4 ja ärip. kl. 4—6 p. l.

Käidawas kohas ettenägemata põhjustel kohe ära anda **kirjutusmaterjali-kauplus** wähese kaubaga. Kirj. slt. „7/5507".

Kindla teenistusega meesisik wõib **toakaaslaseks** tulla korralikku noormehe juure Tartu mnt. 42—6.

Korter — 2 tuba, köök, esik, keskkütte, üldwann — wälja üürida. Üür Kr. 45 kuus. Risiku (Oskari) tän. 70.

Mööblita erasissekäiguga **tuba** wälja anda. Wana Kalamaja 46—2.

Wälja üürida suur eraldi sissek. ilma mööblita **tuba** Saue tän. 18—3.

Kaasüüriliseks wõib tulla korralik meesterahwas. Maakri tän. 24—5, paremat kätt majas.

Puuviljakiosk ühes kaubaga, eriti käidawas kohas, üle anda ärasõidu tõttu. Kesk-Kalamaja 1, kiosk.

Korteripakkumised

NÕMMEL JA MUJAL

Soe wesiwarustusega **välke korter** ära anda. Nõmmel, Wabaduspst. 57, aiamajas.

2-toaline **korter** köögi tarwitusega ära anda Nõmmel, Wabaduse pst. 41—2. Näha pühap. 12—6.

Nõmmel, Orawa tän. 24, Liiwa autobusepeatuse juures 3 suure toaga, wanniga jne. **korter** uues majas ära anda.

Hiiul ära anda **korter** — 3 tuba, köök, weranda, wannitoa tarwitamisega, weewärgiga. Küsida majahoidjalt Hiiul, Hiiu t. 29.

Heas majas ilus soe **möbl. tuba** ära anda haritud isikule. Nõmme, Raudtee 25.

Nõmmel uues majas ära anda ilus **soe korter** — 3 tuba, köök, esik, wanni tarw., W. C. wega, wesi, elekter sees. Soowi k. autogaraash. Lõuna tän. 50. Küsida Kase tän. 1—1, omanik.

Vaikselt lahkus elust minu armas paljukannatanud mees

Hans-Friedrich Rahn

end. Rosenberg.

Sünd. 4. märtsil 1879, surn. 30. sept. 1939.

Leinab kurbuses **naine.**

Kirstupanek pühap., 1. okt., kell 6 õhtul leinamajas, Vesivärava 32—8.
Matmine teisip., 3. okt., kell 2.30 Jaani kirikus, sealt Rahumäele.

Lahkunud kaasteenijat

Hans Rahn'i

mälestab

A/s. TEKLA Est. pst. 11 TEENIJASKOND

Jalatoed

Uuema aja saavutus. Hästi kerged.

J. UGUR

Ortopeedia-, bandaaži- ja jalanõudetööstus.

Tallinn, S. Karja 2, tel. 483-68.

Surma läbi lahkunud ühinguliiget

Hans Rahn'i

mälestab

Tallinna Äriteenijate Ühing.

Lühikese raske haiguse järele lahkus meie keskelt

LOUISE LAUR, sünd. Strauss

Sügavas leinas

abikaasa, poeg perekonnaga ja õed perekondadega.

Matmine 3. okt. 1939. a. Kaarli kirikus kl. 5 ja sealt vanale kalmistule.

Õnnetu surma läbi lahkunud

Johannes Rahuorg'i

mälestavad sügavas leinas

abikaasa ja omaksed.

Kirstupanek pühap., 1. okt., kell ½5 õht. lahkamiskambris. Matmine, 2. okt., kell 5 õht. Rahumäel.

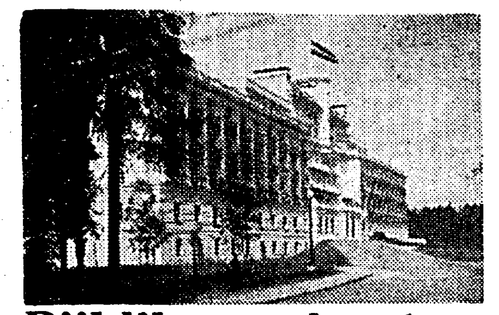

Riiklik supelasutus Kemeri

(Riia ligidal, Lätis.)

Kange väävlivesi ja väävlijoodi sisaldav raba. Supelasutus ja riiklik kuurhotell (ravivannidega oma majas) on tegevuses aasta läbi, seetõttu on igal ajal mõnus ravi ette võtta.

Sügisel eriti odav ravi ja elu.

Silmapaistvad tagajärjed reuma, gihti, neuralgia (išias!) liigeste-, naiste-, südame- ainetevahetuse-, maksa-, sapipõiehaiguste ja lapsetuse, samuti ülemiste õhuteede katarride, üldise väsimuse ja närvilisuse puhul. Dieediravi. Inhalatsioon. Moodsad uurimis- ja raviaparaadid.

Raamatukogu ja lugemissaal. Muusika. Sport. Suurepärane park. Läheduses tore mererand. Pehme kliima. Ideaalne puhkuskoht. Riia ligiduse tõttu (tunni sõit) on võimalik külastada ooperit, teatrit, kontserte, balletti, muuseume jne. Neljanädaline ravi maksab Ls. 40.— kuni 80.—; tuba täielise kostiga sügisel Ls. 8.— kuni 12.— päevas, seesama erapansionides Ls. 3,50 kuni 6.—.

Ligemaid teateid ja prospekte saab kõigist reisibüroodest, samuti aadressil Kemeri „Sēravotu iestāde". Telegrammi aadress „Hotkem".

Odavasti müüa

ampiirstiilis punas. puust pronksilustustega **kabinettmööbel:** kirjut.-laud, raam.-kapp. diivan, 3 tugitooli ja 4 tooli. Biedermeirstiilis **söögituba:** puhvet, söögilaud, 6 tooli. Mitmesug. lauad, kirjut.-puldid, üksikud tugitoolid, toolid, raamatukapid, iluasjade vitriinid. Suur. valikus stiilseid kristall- ja pronks-kroonlühtreid ja muud.

Antikvariaat A. PASTARUS

V. Posti t. 7. Tel. 445-56.

Soovitame oma

mööblitest

eriti suures valikus **mahagoni ja tamme magamistube, polstergarnituure, kabinett- ja söögitoamööbleid** kõige soodsamate hindadega

K/ü. „SISUSTUS'e"

mööbliäri

Raekojapl. 5.

Akumulaatorite

plaatide vahetus, parandu[s], laadimine. Uued saadava[d]. Elektritööd. Niguliste Tel. 460-57.

Tallinna Rahvaülikooli
populaarteaduslikud loengud.

Töö Tallinna Rahvaülikoolis algab 2. oktoobril, kl. 19.30

Avaloengu peab peatoimetaja H. Tammer teemal „Küsimusi Euroopa olukorrast".

Seletusi Rahvaülikoolis peetavate loengute kohta annab Rahvaülikooli juhataja M. Välbe.

Käesoleval poolaastal loevad:

Esmaspäeviti: õigusteadl. nõunik P. Jalaja — Eesti Vabariigi valitsemise kord põhiseaduse järgi.

Teisipäeviti: keeleteadlane K. Taev — Kirjanduse ja esteetika küsimusi.

Kesknädalati: insp. A. Kuks — Elumõtte otsimisi.

Neljapäeviti: drnd. phil. E. Päss — Töökombed ahvaluules ja rahvanali eesti anekdootides.

Reedeti: dr. J. Kiisel — Arstiteadus kodaniku elus.

Loengud peetakse S. Kloostri 16 (II kord) kl. 19.30—21.10.

Iga loengu teemad saab teada büroost (trükitud lehed) või iga päeva kohta ajalehtedest.

SISSEPÄÄS MAKSUTA KÕIGILE.

Üliriided ära anda riietehoiu ruumi (II kord).

M. Välbe
Rahvaülikooli juhataja.

Spordiselts „KALEVI"

korraline

aasta-peakoosolek

peetakse pühapäeval, 15. oktoobril 1939. a. kell 12 seltsi ruumes, Tallinnas, Gonsiori 4.

Päevakord:

1. Koosoleku juhatuse valimine.
2. 1938/1939. a. aruande kinnitamine.
3. 1939/1940. a. liikmemaksu määramine.
4. 1939/1940. a. eelarve vastuvõtmine.
5. Valimised põhikirja järgi.
6. Asemikkude valimine vastavatesse liitudesse.
7. Koosolekul algatatud küsimusi.

Seltsi eluaegsete liikmete üldkoosolek peetakse kohe pärast seltsi aasta-peakoosolekut.

Juhatus.

Armatuuridetööstus ja kauplus

Vold. LAANBERG

Tartu m. 42, telef. 311-96

JOH. LORUP'i klaasivabrik annab välja kuni 580 tööliste

riietehoiukapi valmistamise.

Andmeid kappide suuruse ja väljatöötamise kohta saab Joh. Lorup'i klaasivarbikus, Koplis, end. Böckeri tehas, hoone nr. 84, telefon Kopli 77.

Zuverlässiger älterer Herr, sprachkundig, kaufmännisch erfahren, sucht

Anstellung

hier oder in der Provinz. Empfehlungen vorhanden. Off. erbeten sub. „4/5464" a/d. Exp. d. Bl.

„Laste Rõõm"
on laste õnn!

KOOLILASTE

vihmakeebid

on kohale jõudnud.

ROHUKAUPLUS PROV. H. JACOBY
Tallinn, Pikk 8.

Pidud

ESTONIA TEATER

Pühapäewal, 1. oktoobril, kell ½8 p. l. 8. korda harilike hindadega **„Turandot"** Giacomo Puccini ooper 8 waatuses, 5 pildis. Pääsmed Kr. 8 kuni 40 s. Kell ½8 õhtul 7. korda harilike hindadega **„Ameerika Kristus"** Hugo Raudsepa komöödia 8 waatuses. Pääsmed Kr. 2 kuni 20 s. Esmaspäewal, 2. oktoobril, kell ½8 õhtul 8. korda harilike hindadega **„Ameerika Kristus"** Hugo Raudsepa komöödia 8 waatuses. Pääsmed Kr. 2.— kuni 20 s. Teisipäewal, 3. oktoobril, kell ½8 õhtul 2. korda harilike hindadega **„Montmartre'i kannike"** J. Kalmani operett 3 waatuses. Pääsmed Kr. 3 kuni 40 s. Kesknädalal, 4. oktoobril, kell ½8 õhtul 9. korda harilike hindadega **„Turandot"** Giacomo Puccini ooper 3 waatuses 5 pildis. Pääsmed Kr. 8 kuni 40 s. Teatri kassad awatud kl. 12—4 p. l. ja õht. kella 6 kuni ½9.

EESTI DRAAMA TEATER Tallinnas

Pühapäewal, 1. oktoobril, kell ½3 p. l. **Noorsooteater.** etietendusels **„Murueide imekannel"** Muinasjutt-näidend 6 pildis Max Mölleri järele H. Anto. Näitejuht — Ed. Türk. Lawapildid — P. Raudwee Muusikajuht — W. Jakobson Tantsud — Gerd Neggo. Kaastegew Gerd Neggo tantsustuudio. Pühapäewal, 1. oktoobril, kell ½8 õhtul 5. korda **„Juudit"** Pääsmete hinnad Kr. 1.50 — 20 senti. Kassa awatud kl. 12—4 päewal ja 6—8 õhtul.

TÖÖLISTEATER

Pühapäewal, 1. oktoobril, kell ½3 p. l. 15. korda harilike hindadega **„Nipernaadi ja aastaajad"** Andres Särewi dramatiseering Aug. Gailiti romaani järgi. Pääsmed 20—125 senti. Pühapäewal, 1. oktoobril, kell ½8 õhtul 2. korda harilike hindadega **„Sügis"** (Tootsi-lugude järg). Andres Särewi dramatiseering Oskar Lutsu jutustuse järgi 4 waat. 5 pildis. Pääsmed 20—125 senti. Esmaspäewal, 2. oktoobril, kell ½8 õhtul wiimset korda üldhindadega **„Äripäev"** („Tootsi pulma" järg) Andres Särewi dramatiseering Oskar Lutsu jutustuse järgi 4 waatuses 5 pildis. Pääsmed 25 ja 50 senti. Teisipäewal, 3. oktoobril, kell ½8 õhtul. 3. korda harilike hindadega **„Sügis"** (Tootsi-lugude järg) Pääsmed 20 — 125 senti. Kolmapäewal, 4. oktoobril, kell ½8 õhtul 16. korda harilike hindadega **„Nipernaadi ja aastaajad"** Andres Särewi dramatiseering Aug. Gailiti romaani järgi. Pääsmed 20—125 senti. Kassa awatud iga päew kl. 12—4 päewal ja 6—½9 õhtul.

Русскій театръ

Вовторникъ, 3. октября 1939. г.

„Шестой этажъ"

Ком. въ 3 д. 8 к. А. Жери. Участвуетъ вся труппа. Постановка режиссера Р. Глазуновой I. Декорацiи Pärn Raudver. Начало ровно въ 7½ ч.в. Бил. отъ Кр. 2.50 до 25 и. прод. въ кассѣ театра ежедневно отъ **12** до **4** часу и отъ **6** до **8** ч. веч. Открыта продажа абонементовъ. Администр. Д. Николаевъ

Arstid

Dr. A. Reiman.

Lastehaiguste eriarst. üle kolinud Gonsiori 31—19 (wastu uut Raua tän. tuletõrjehoonet).

Tel. uus nr. 324-78.

Tunnid

Masinakirja kursused, tööd ja kirjawahetuse õpetus. Harju 35—1.

Inglise, prants. ja wene k. tunnid. Jakobi 25—4, kl. 1—3 ja 8—9 õ.

Noor preili annab **saksa ja vene keele** tunde (teoor. ja prakt.) lastele ja täiskaswanuile. Kõnet. 3—7. Kesk-Kalamaja 8—1.

Wilunud tunniandja annab **vene ja saksa** keele tunde Kadrioru rajoonis. Kirj. slt. „14/5714".

Müüakse

Kannamõisas müüa uus moodne **üksikelamu.** Kirj. slt. „19/5479".

Hinnawääriliselt müüa: **2 pärsia vaipa** (15 ja 26 r.-mtr.), **moodsad tugitoolid** ja muud mahagonimööblid. Küsida telef. 324-12.

Raadioaparaate wäga odawasti juhuslikult heade tingimustega müüa. Nõmme, Mustamäe 14—4.

Maja müüa maal hästi käidawas kohas, teede-ristis. Kirjad slt. „14/5484".

Müüa ilusa krundiga uus **moodne maja** Nõmmel, Hiiu jaama juures. Teat. kirj. slt. „40/5460".

Müüa **ilus krunt** Pääsküla jõe ääres. Suurus 700 r.-s. Teateid saab Madara 2—3.

Nõmmelased! Suurim walik tapeete, raudwoodeid, madratseid, meeste ja poiste jalanõusid, toatuhwleid, kalosse, jalamatte, põrandariideid, reisikohwreid, harju, wihmawarje, alumiiniumnõusid, äraluskelli, elektritarbeid, nuge ja kahwleid j. m. Ostate E. Pilderi universaalkauplusest, Jaama t. 1, Nõmmel.

Müüa **kinnisvara** (äriline ettew.). Hind 18.500 kr., aastatulu 50%. Kirj. slt. „23/5403".

Müüa **maja** mõtteline ½ osa. Wäljam. 70.000 kr. Sissek. 12,5% Kirj. slt. „24/5404".

Krundid odawasti müüa Pääsküla, Wabaduse puiestee lõpul. Küsida Prink.

Hästi tasuw **daamide-juuksetööstus** elukoha muudatuse tõttu müüa kesklinna ligidal. Kirj. slt. „2/5422".

Hea vana talu müüa, 150 tiinu. Korras hooned. 35 tiinu head põldu. 40 tiinu head heinamaad. Ülejäänu mets ja hea karjamaa. 425 puhtakasurubla. 45 km Tallinnast. Teateid Luha tän. 35—7.

Türil müüa ehituskrunt ühes ehitusmaterjaliga koha peal. Lähemalt teat. Türi, Wiljandi tän. ajalehekioski. „Rutuline" all.

Müüa hea kõlaga čello. Hind 150 kr. Näha wõib Harju tän. 30—7.

Krunt müüa Nõmmel ja maja Tondi jaama juures 300-r.-s. krundiga. Hind kõigest Kr. 24.000. Lähemalt kella 9—10 ja 4—6 Magdaleena 16—4.

Väike maja müüa. Teatada kirj. slt. „17/5717".

Müüa „Singer" kabinet-**õmblusmasin.** Näha pühapäewal Lennuki tän. 19—31.

Uus maja Pärnu supelrajoonis müüa wõi taluga wahetada. Kr. 18.000. Sellest ¼ pangawõlga. Pakk. „Pärnu Päewaleht". „Kr. 18.000" all.

Maja müüa Harjumaal jaama juures. Hind 6500 kr. Kirj. slt. „28/5728".

Müüa **saapa-puhastusmasin.** Jisraeli tän. 18—9.

Puumaja müüa. 1926. a. ehitus. Nurgakrunt, 855 r.-m, 11% hoonestatud, 22% hoonestamata. 2400 kr. tulu aastas, 4000 kr. hüpoteekwõlga, wälja maksa 2600 kr. Teat. Lennuki 39—1.

Müüa **pärlskrunt,** 400 r.-sülda, Nõmmel. Tulla omnibusega Lõhmuse tänawale 11-a—2 Männiku tee omnib.-peatus Luige wõi Wabaduse pst., Näituse tän. peatusest.

Juhuslikult hästi kuiwa tamme- ja saare-**parketti** müüa. Teat. slt. „13/5513".

Müüa head rammusat **musta mulda.** Küsida Wana Kalamaja t. 27—5, tel. 412-14.

Müüa ilus **ehituskrunt** Raudalus (Liiwa kõrtsist 3 km edasi). Omanik kohal pühap. kella 11—5. Tel. 515-31.

Müüa talu ühes kaupluse ja wäheste kaubaga. Hooned uued. Teateid saab pühapäewal Seene 15—3, Nõmmel.

Auto, sporttüüp, f-a Reno, 5,5 h.-j., täiesti sõidukorras, müüa. Näha pühapäewal kl. 12—14 Lastekodu (Lutri) tän. 26—12.

Müüa 15 puhastwerd tõukukke ja noori kanu (walged leghornid) ja 15 kalkunit. Tallinn, Mõtuse 28. Tel. 483-40. Rud. Zero.

Neljataktiline 50-h.-j. **mootor** müüa. Teatada kirj. slt. „5/4345".

Müüa pruugitud hea kõlaga tiibklawer. Kaupmehe 11—4.

Tapal müüa wäike pooleliolew maja. Teateid saab Tapalt, Jaama tän. 10, telef. 110. A. Jalgma.

Müüa Pelgulinnas ilusa aiaga korras **maja.** Hind 32.000 kr. Teatada kirj. slt. „23/5723".

Müüa 17,4-ha **talukoht.** Omnibusliini ääres, 42 km Tallinnast. Põldu 4 ha, muu heina- ja karjamaa. Palgi- ja kasumets. Hooned korras. Hind 4000 kr. Kirj. slt. „27/5727".

Kaks puhtast kullast **sõrmust** müüa. Hind 10 kr. gramm. Soowijad pöördugu kirj. slt. „39/5499".

Eluasemekrunt müüa Aegwiidu Nelijärwe jaama juures. Suurus 4 Tall.-wakamaad. Teateid saab kohapeal Pedilt. Telef. 7-a.

Walgustage oma kodu elektriga! Müüa **aurumasin** (weduri näol), ca 2-h.-j. jõuallikana. Liiwalaia 64—11; kella 4—6.

Ostetakse

Kõrge hinnaga ostan ülikondi, palituid, pandipileteid, jalgrattaid, raadioaparaate, õmblusmasinaid, kirjutusmasinaid, fotoaparaate jne. Ostu-müügiäri R. Mikk. Tartu mnt. 1. Tel. 320.50.

Ostan-müüin kõiksugu mööbleid, korterisisustusi, iluasju jne. igal ajal. Kuninga 5.

Ostan kohemaksetawas rahas **mootorratta.** Hind, firma ja sõitnud km arw teat. aadressil: Kadila ag. p.-k. 11, „98 cm. — 350".

Soowitakse osta korras **pianiino.** Pakkum. ühes hinnaga ja firma nimetusega saata kirj. slt. „22/5442".

Soowin osta pruugitud **kirjutusmasina.** Wabriku 41—4 wõi kirj. slt. „31/5731".

Ostja Kivilõlist ostab kõrge hinnaga pruugitud mööblit, riideid, korteri ja kontorite sisseseadeid, toole, laudu, diiwaneid, kappe, õmblusmasinaid, jalgrattaid jne. Wõiwad wanad ja korrast ära olla. Kirj. slt. „15/5715".

Ostja Kuressaarest ostab kõrge hinnaga kõiki pruug. mööbleid, riideid ja pööningukolu. Kirj. slt. „14/5754".

Ostja Kuressaarest ostab nädal aega wäga kõrge hinnaga pruugitud ja ka õige wana diiwaneid, toole, kappe, woodeid, riideid, õmblusmasinaid ja kõike, mis kellelgi müüa on. Kirj. slt. „15/5755".

Soowin osta 10-h.-j. wahelduwwoolu **mootori.** Teatada Narwa m. 10. J. Rammul, tel. 306-75.

Ostan wäikese suwila wõi kaluri-krundi Soomelahe rannikult. Pakk. kirj. slt. „38/5738".

Ostan kiires korras puhtas rahas **ehituskrundi** Nõmmele. Rajoon pole tähtis. Teatada suurus, hind ja asukoht slt. „20/5520".

Mitmesugust

Soowin **laenu Kr. 500** maja kindlustusel. Kirjad slt. „13/5433".

Juhuslikult wabanenud **2 naisterahvast** tahaksid leida jälle püsiwa kodu. Kõiges töös hea wilumus, eriti äris. Hea käitumine. Isiklik soowitus tel. 478-29. Kirjalikult slt. „19/5719".

Vajan kiiresti laenu 2500 kr.

talukoha 1. obligatsioo[ni] kindlustusel pikemaks ajal[e] % kokkuleppel. Samas waja ärisoanikku. Kirja[d] Järwakandi postkontor H. Ilo.

Sooviksin laenu umbes 10.000 kr., kõrg[e] protş., maja esimese obl[igatsiooni] wastu. Pak. te[at.] kirj. slt. „22/5482".

Hallo, neiud üle Ee[sti]maal ja linnas! 23-[a.] korralik töökas noorme[es] soowib teiega **tutvust** abielu mõttes, kui ole[te] waranduslikult kindlust[a]tud. Wanus 18—30 Foto soowitaw, mitte nõ[ut]taw. Flirtijaid palun mi[t]te tülitada. Kirj. Naisja[a]re p.-ag., p.-k. 4. „Korr[a]lik noormees".

Waene kuid aus tüta[r]laps palub heldeid süd[a]meid **laenata Kr. 100.—** haige ema abistamisel. Tasub korralikult. Kirj. [slt.] „20/5720".

Fotoamatööridele

Spetan magneesiumiga pi[l]distama. Tulla kl. 5—[..] Foto „Aia 4", Wana W[..]ru 13. Palutakse aparaa[t] kaasa wõtta. Ilmutamin[e], kopeerimine, wärwimine.

Telefon Nõmmel ära anda. So[o]wijail teat. kirj. slt. „[..]5505".

Tähelepanu! Isik, kellel on wõimal[us] laenata 150 kuni 250 [kr.] raha ning omab mooto[r]ratta sõiduloa, wõib kaj[..] tada moodsat korwi[ga] mootorratast, 600 ccm. Ki[rj.] jal. teat. slt. „9/5509".

Tunnistan minule Tallinna Linna E[..] tewõtete Haigekassa po[olt] wäljaantud kaotatud per[e]konna-liikmeraamatu n[r.] 656 makswusetuks. A. Part.

Soovin rentida talu ühes kõige wõi ka osal[iselt] inventariga. Soowitaw [..] ääres. Wõin kohe koha[le] asuda. Pakk. saata Uu[..] p.-ag., postkast 1. Jaan [..]

42-a. leskproua soowi[b] **tutvust** kindla elukutsega amet[i]mehega. Kirj. eneseki[r]jeldusega slt. „40/5740".

Kas aastaid 5 või 3X[..] on lugejatel eaks — kas nimeks Mati, Ma[..] või Liis, nad ühteviisi heak[s] kõik peavad „Last[e] Rõõmu" ja loevad

Laste Rõõm[u]

Kadunud

23. sept. kaotatud mu[..] melnahast **muhv** teel pandim. koju. Ei olnu[d] enda jagu, pean teise[..] wälja maksma. Palun [..] dameft ausat leidjat wa[..] watasu eest tuua Jakobso[..] tän. 57—6.

30. sept. kaotatud daa[..] seanahast **kinnas** teel Hariduse tän., Kaar[li] pst., Harju tän., Müün[di] wahe tän. Leidjat palu[n] see ära anda Pärnu m[nt.] kohtumajja, riietehoid[..] kätte.

Neljapäewal bussijaama Tõnismäele minnes kaot[a]tud **käekell.** Leidjat palun teat. Kri[..] tiine 5—6.